

REGNSKAP 2011
BUDSJETT 2012

Totalregnskap for **REINDRIFTSNÆRINGEN**

Økonomisk utvalg

DESEMBER 2012

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom Staten og reindriftsnæringen.

Totalregnskapet for reindriftsnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over de samlede verdiene som er skapt i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser altså samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2011 legger utvalget også frem et budsjett for 2012.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 34 totalregnskap for reindriften siden 1978. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2011.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften (fra 2001 til 2011), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, økologiske forhold, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Reindriftsforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

Desember 2012
Lars Johan Rustad

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2008-11, og endring fra 2010 til 2011 (1.000 kr), samt budsjett 2012 (1.000 kr)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett 2012
	2008	2009	2010	2011	Endring	
Produksjonsbaserte inntekter:	161 086	182 536	174 259	142 660	-31 598	136 034
Kjøtt og biprodukter	158 257	146 833	141 201	117 554	-23 647	104 130
Endring i reinhjordverdien	-16 721	8 078	3 696	-3 905	-7 601	2 894
Binæringsinntekter	3 871	5 800	6 077	3 582	-2 495	3 582
Andre prod.bas. innt. 1)	15 680	21 826	23 284	25 429	2 144	25 429
Statstilskudd:	87 101	84 973	87 198	76 878	-10 319	65 837
Ordinære tilskudd	54 691	53 143	57 824	53 367	-4 457	43 151
Andre tilskudd	19 587	19 186	15 391	12 078	-3 313	13 219
Ekstraordinære tilskudd	1 357	0	0	463	463	579
Tilskudd til binæringer	2 390	3 091	4 082	1 664	-2 418	1 673
Verdiskapningsprogram	4 076	2 222	2 830	1 949	-881	235
Tiltak mot radioaktivitet	631	935	837	1 532	695	828
Konfl.demp. tiltak rovvilt	4 369	6 396	6 233	5 825	-408	6 151
Erstatninger:	72 068	67 685	72 155	79 904	7 749	76 101
Tap av rein	60 703	63 460	66 082	76 098	10 016	71 400
Arealinngrep	11 365	4 225	6 073	3 806	-2 267	4 701
Sum inntekter:	320 255	335 194	333 611	299 443	-34 169	277 972
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	108 586	128 124	139 307	130 724	-8 584	131 434
Felleskostnader	16 777	21 471	25 601	23 799	-1 801	23 929
Kostnader i tamreinlag	8 605	9 610	7 799	8 893	1 094	8 941
Sum kostnader:	133 968	159 205	172 707	163 416	-9 291	164 304
Vederlag for arbeid og kap.	186 287	175 989	160 905	136 027	-24 878	113 668
Renter på lånt kapital	11 774	6 573	8 354	9 720	1 366	9 666
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	174 513	169 416	152 551	126 307	-26 244	104 002
Per årsverk (kr)	170 924	166 912	152 998	122 891	-30 108	102 077
Per siidaandel (kr)	296 791	291 593	265 285	213 605	-51 679	178 821
Sum årsverk	1 021	1 015	997	1 028	31	1 019
Antall siidaandeler 2)	588	581	575	591	16	582
Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep						
Totalt (1.000 kr)	163 148	165 191	146 478	122 501	-23 978	99 301
Per årsverk (kr)	159 792	162 749	146 908	119 187	-27 720	97 463
Per siidaandel (kr)	277 463	284 321	254 724	207 168	-47 555	170 738

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (38 i 2011) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2010 til 2011. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 152,6 mill. kr i 2010 til 126,3 mill. kr i 2011 (-26,2 mill. kr). Målt pr. årsverk reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 152.998 kr i 2010 til kr. 122.891 i 2011, og målt pr. siidaandel reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 265.285 i 2010 til kr. 213.605 i 2011.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 174,3 mill. kr i 2010 til 142,7 mill. kr i 2011 (-31,6 mill. kr). Det er en nedgang i kjøttinntektene på 23,6 mill. kr, mens den totale livdyrverdien er beregnet til -3,9 mill. kr. Kjøttinntektene reduseres som følge av lavere priser og lavt slaktekvantum i 2011. I perioden 2006-2008 har det fra enkelte slakteri vært feil i prisopplysningene i rapporteringen, dette er korrigert fra og med 2009. Det vises til avsnitt om prisene og nærmere forklaring om dette under kap.3.2.

Postene andre produksjonsbaserte inntekter øker med 2,1 mill. kr fra 2010, mens posten binæringsinntekter reduseres med 2,5 mill. kr.

Sum statstilskudd reduseres fra 87,2 mill. kr i 2010 til 76,9 mill. kr i 2011 (-10,3 mill. kr). Reduksjonen kan i hovedsak knyttes til postene Ordinære tilskudd (-4,5 mill. kr.) og andre tilskudd (-3,3 mill. kr.)

Postene Andre tilskudd, Tilskudd til binæringer, Verdiskapningsprogram samt Konfliktdempende tiltak har en reduksjon fra 2010 til 2011.

Erstatningene for tap av rein økte fra 66,1 mill. kr i 2010 til 76,1 mill. kr i 2011 (+10 mill. kr), og erstatningene for arealinngrep hadde en reduksjon fra 6,1 mill. kr i 2010 til 3,8 mill. kr i 2011 (-2,3 mill. kr).

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 333,6 mill. kr i 2010 til 299,4 mill. kr i 2011 (-34,2 mill. kr).

Siidaandelens kostnader reduseres fra 139,3 mill. kr. i 2010 til 130,7 mill. kr. i 2011 (-8,6 mill. kr.) og felleskostnadene reduseres fra 25,6 mill. kr i 2010 til 23,8 mill. kr i 2011 (-1,8 mill. kr).

Tamreinlagenes kostnader økes fra 7,8 mill. kr i 2010 til 8,9 mill. kr i 2011 (+1,1 mill. kr).

I sum gir dette en reduksjon i de totale kostnadene fra 172,7 mill. kr i 2010 til 163,4 mill. kr i 2011 (-9,3 mill. kr).

Renter på lånt kapital økes fra 8,4 mill. kr i 2010 til 9,7 mill. kr i 2011 (+ 1,4 mill. kr), dette på grunn av et litt høyere gjeldsnivå i 2011 sammenlignet med året før.

Inntekter fra andre sektorer og fra annen næringsvirksomhet har stor betydning for økonomien i reindriftsnæringen. Det er i særlig grad kvinner som bidrar med disse inntektene. I 2011 utgjør sum lønn m.v. (lønnsinntekter, andre næringsinntekter, pensjoner og renter) kr. 220.000 i gjennomsnitt pr. siidaandel i samisk reindrift (2010: kr. 208.000). Til sammenligning utgjør kjøttinntektene kr. 186.000 pr. siidaandel i 2011 (2010: kr. 235.000 pr. siidaandel).

Rovvilttapene påvirker resultatet av driften i de fleste reinbeiteområdene. Oppgitte rovvilttap utgjør 86 % av de oppgitte totale tapene av rein i 2011/12 (2010/11: 83 %). I 2011/12 ble det utbetalt erstatninger for 25 % av de oppgitte rovvilttapene (2010/11: 31 %).

Antall siidaandeler ble økt fra 542 i 2010 til 553 i 2011 (+11), og reintallet økte fra 248.600 i 2010 til 249.500 i 2011 (+900 dyr). Gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel ble redusert fra 436 dyr i 2010 til 426 dyr i 2011 (-10 dyr).

Budsjett 2012

Budsjett for 2012 bygger i hovedsak på innrapporterte slaktedata fra registrerte slakterier pr. 27. november, anslag fra slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året, og regnskapstall pr. 1. november.

Kjøttinntektene forventes å gå ned som følge av redusert slakteuttak. Prisene reduseres også i forhold til 2011. Det budsjetteres med en total reduksjon i statstilskuddene, i hovedsak på grunn av et redusert slakteuttak i 2012. Når det gjelder erstatningene, budsjetteres det med en reduksjon. Erstatningsutbetalinger for rein tatt av rovvilt baserer seg på relle utbetalinger i 2012, mens arealinngrep og øvrig tap av rein i trafikken framkommer som følge av en gjennomsnittsberegning ut fra de tre siste år.

De totale kostnadene og rentekostnadene antas i 2012 å være på omtrent samme nivå som i 2011.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn for Økonomisk utvalgs budsjett, er vederlag til arbeid og egenkapital beregnet til 104,0 mill. kr i 2012. Dette representerer en reduksjon på 22,3 mill. kr fra 2011. Endring i samlet livdyrverdi er da inkludert.

Čoahkkáigeassu

Boazodoalu oppalašrehketdoalu čoahkkáigeassu 2008-11, ja rievdamat 2010:s 2011 rádjái, (1.000 kr), ja 2012 bušeahtta (1.000 kr)

Rehketdoalu- poasttat	Rehketdoalulogut				Rievdamat	Bušeahtta
	2008	2009	2010	2011	10-11	2012
Buvttadan dietnasat	161 086	182 536	174 259	142 660	-31 598	136 034
Biergodietnasat	158 257	146 833	141 201	117 554	-23 647	104 130
Ealloárvvu rievdan	-16 721	8 078	3 696	-3 905	-7 601	2 894
Lassiealáhusdietnasat	3 871	5 800	6 077	3 582	-2 495	3 582
Eará buvttadandietnasat ¹⁾	15 680	21 826	23 284	25 429	2 144	25 429
Stáhtadoarjagat	87 101	84 973	87 198	76 878	-10 319	65 837
Njuolggodoarjagat	54 691	53 143	57 824	53 367	-4 457	43 151
Eará doarjagat	19 587	19 186	15 391	12 078	-3 313	13 219
Earenoamášdoarjagat	1 357	0	0	463	463	579
Lotnolasealáhus doarj.	2 390	3 091	4 082	1 664	-2 418	1 673
Árvoháhkandoarjagat	4 076	2 222	2 830	1 949	-881	235
Doaimmat radioakt. Vuostá	631	935	837	1 532	695	828
Doaimmat riidoeast.borassp.	4 369	6 396	6 233	5 825	-408	6 151
Buhtadusat	72 068	67 685	72 155	79 904	7 749	76 101
Boazomassimat	60 703	63 460	66 082	76 098	10 016	71 400
Areálabáhkemat	11 365	4 225	6 073	3 806	-2 267	4 701
Supmi sisaboadut:	320 255	335 194	333 611	299 443	-34 169	277 972
Golut						
Doaluid golut	108 586	128 124	139 307	130 724	-8 584	131 434
Oktasašgolut	16 777	21 471	25 601	23 799	-1 801	23 929
Boazoserviidi golut	8 605	9 610	7 799	8 893	1 094	8 941
Supmi golut:	133 968	159 205	172 707	163 416	-9 291	164 304
Buhtadus barggu ja kap ovddat	186 287	175 989	160 905	136 027	-24 878	113 668
Reanttut luoikkah.kap ovddas	11 774	6 573	8 354	9 720	1 366	9 666
Buhtadus barggu ja ieškap.ovddas						
Oktiibuot (1000 kr)	174 513	169 416	152 551	126 307	-26 244	104 002
Ovttaskas jahkedoaim. (kr)	170 924	166 912	152 998	122 891	-30 108	102 077
Ovttaskas doaluid (kr)	296 791	291 593	265 285	213 605	-51 679	178 821
Galle jahkedoaimma	1 021	1 015	997	1 028	31	1 019
Galle ovttaskas doalu ²⁾	588	581	575	591	16	582

1) Poasta sisttisdoallá bargodietnasiid, láigodietnasiid ja eará doaibmadietnasiid.

2) Boazoserviidi jahkedoaimmat (38 jagis 2011) leat mielde sámi boazodoalu siidaosiid logus.

Oppalašrehketdoallu čájeha ahte boadusmihtut njidjet 2010 rájes 2011 rádjái. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas njiedjá 152,6 milj. ruvnnos 2010:s 126,3 milj. ruvdnui 2011:s (-26,2 milj. ruvnno). Go mihtida ovttaskas jahkedoaimmaid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 152.998 ruvnnos 2010:s 122.891 ruvdnui 2011:s, ja go mihtida

ovttaskas siidaosiid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 265.285 ruvnnos 2010:s 213.605 ruvdnui 2011:s.

Buvttadandietnasiid submi njiedjá 174,3 milj. ruvnnos 2010:s 142,7 milj. ruvdnu 2011:s (-31,6 milj ruvno). Biergodietnasat leat njiedjan 23,6 milj. ruvnnuin, ja ealihanbohccuid oppalaš árvu rehkenastojuvvo -3,9 milj. ruvdnu. Biergodietnasat njidjet dan geažil go njuovvanhattit ledje vuollelis ja go njuovvanhivvodagat ledje unnibut 2011:s. Muhtun njuovahagat leat diedihan boasttu hattiid 2006-2008 áigodagas, dát leat divvojuvvo 2009 rájes. Dás čujuhuvvo gurgalussii hattiid birra ja dán dárkilet čilgehussii 3.2.-kapihttalis.

Eará buvttadandietnasat-poasta lea lassánan 2,1 milj. ruvnnuin 2010 rájes, ja lassidietnasiid-poasta njiedjá 2,5 milj. ruvnnuin.

Stáhtadoarjaga supmi njiedjá 87,2 milj ruvnnos 2010:s 76,9 milj ruvdnu 2011:s (-10,3 milj. ruvno). Njiedjan čadno earenoamážit Dábálaš doarjagat-postii (-4,5 milj. ruvno) ja Eará doarjagat-postii (-3,3 milj. ruvno).

Poasttat Eará doarjagat, Doarjja lassiealáhusaide, Árvoháhkkanprográmma ja riidoeastadeaddji doaimmat leat vuoliduvvo 2010 rájes 2011 rádjái.

Boazomassimiid buhtadusat lassanedje 66,1 milj. ruvnnos 2010:s 76,1 milj. ruvdnu 2011:s (+10 milj. ruvno), ja arealábáhkemiid buhtadusat leat njiedjan 6,1 milj. ruvnnos 2010:s 3,8 milj. ruvdnu 2011:s (-2,3 milj. ruvno).

Oppalaččat leat oppalaš dietnasat njiedjan 333,6 milj. ruvnnos 2010:s 299,4 milj. ruvdnu 2011:s (-34,2 milj. ruvno).

Siidaosiid golut leat njiedjan 139,3 milj. ruvnnos 2010:s 130,7 milj. ruvdnu 2011:s (-8,6 milj. ruvno), ja oktasašgolut leat njiedjan 25,6 milj ruvnnos 2010:s 23,8 milj. ruvdnu 2011:s (-1,8 milj. ruvno).

Boazoservviid golut lassánit 7,8 milj. ruvnnos 2010:s 8,9 milj. ruvdnu 2011:s (+1,1 milj. ruvno).

Oktiibuot mearkkaša dat ahte ollislaš golut njidjet 172,7 milj. ruvnnos 2010:s 163,4 milj. ruvdnu 2011:s (-9,3 milj. ruvno).

Reanttu luoikkahuvvo kapitála dáfus lassánit 8,4 milj. ruvnnos 2010:s 9,7 milj. ruvdnu 2011:s, stuorát vealgedási geažil 2011:s ovddit jagi ektui.

Dietnasat eará surggiin ja eará ealáhusdoaimmain leat hui mávssolaččat boazodoalloealáhusa ekonomijii. Leat erenomážit nissonolbmot geat ovddastit dáid dietnasiid. 2011:s lei báلكkáid submi j.e. (báلكkádietnasat, eará ealáhusdietnasat, penšuvnnat ja reanttu) gaskamearálaččat 220.000 ruvno guđege siidaosi nammii sámi boazodoalus (2010:s lei 208.000 ruvno). Buohtastahtima dihte dahke ges biergodietnasat 186.000 ruvno guđege siidaosi nammii 2011:s (2010:s lei 235.000 ruvno guđege siidaosi nammii).

Boraspirevahágiin lea stuora mearkkašupmi doaimma bohtosiida eanas boazodoalloguovlluin. Diedihuvvo boraspirevahágit dahket 86 % oppalaš diedihuvvo boazomassimiin 2011/12:s (2010/11: 83 %). Leat máksojuvvo buhtadusat 25 % ovddas 2011/12 diedihuvvo boraspirevahágiin (2010/11: 31 %).

Siidaosiid lohku lea lassánan 542:s 2010:s 553:ii 2011:s (+11), ja boazolohku lassánii 248.600 bohccos 2010:s 249.500 bohccui 2011:s (+900 bohcco). Gaskamearálaš boazolohku juohke siidaosi nammii njiejai 436 bohccos 2010:s 426 bohccui 2011:s (-10 bohcco).

2012 bušeahтта

2012 bušeahтта lea vuosttažettiin ráhkaduvvon raporterejuvvon njuovvandieđuid vuodul maid registrerejuvvon njuovahagat leat diedihhan skábmamánu 27. b. rádjái, das man olu doivot njuovvat jagi loahpageahčái, ja skábmamánu 1. b rehketdoallologuid vuodul.

Biergodietnasat vurdojuvvojit njiedjat dan geažil go njuovvanhivvodat unnu. Haddi njiedjá maiddá 2011 ektui. Bušetterejuvvo ahte stáhtadoarjagat unniduvvojit oppalaččat, vuosttažettiin danne go njuovvanhivvodat unnui 2012:s. Buhtadusaid dáfus bušetterejuvvo unnideapmi. Buhtadusmáksimat bohccuid ovddas maid boraspiret goddet, leat 2012 duohta máksimiid vuodul, ja buhtadusmáksimat areálabahkkemiid ja eará boazomassimiid geažil johtolagas rehkenastojuvvojit mañemus golmma jagi gaskameari vuodul.

Ollislaš golut ja reantogolut vurdojuvvojit leat sullii seamma dásis 2012:s go 2011:s.

Daid eavttuid mielde mat leat Ekonomalaš lávdegotti bušeahtas vuodđun, árvoštallojuvvo buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 104,0 milj. ruvdnui 2012:s. Dat dahká 22,3 milj. ruvnno unnideami 2011 rájes. Dalle lea ealihanbohccuid oppalaš árvo rehkenastojuvvon mielde.

Innhold

Innledning:

Forord	1
Sammendrag	2
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	1
1.1 Mandat.....	1
1.2 Medlemmer og sekretariat.....	1
1.3 Utvalgets arbeid.....	1
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	3
2.1 Reindriftspolitiske mål.....	3
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler.....	4
3. Grunnlag og forutsetninger	7
3.1 Prinsipper.....	7
3.2 Materiale og metode.....	8
4. Totalregnskap 2011 og budsjett 2012	15
4.1 Produksjonsbaserte inntekter.....	15
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader.....	25
4.3 Erstatninger.....	33
4.4 Kostnader.....	36
4.5 Kapitalforhold.....	44
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler.....	47
4.7 Sammendrag av totalregnskapet.....	48
4.8 Budsjett 2012.....	56
Tilleggsinformasjon	61
5. Nærmere om Reindriftsavtalen	62
5.1 Innledning.....	62
5.2 Reindriftsavtalen 2012/13.....	63
5.3 Fordeling av reindriftsavtalens ramme.....	63
5.4 Reindriftens utviklingsfond.....	65
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	77
6.1 Kjøttinntekter.....	77
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet.....	82
6.3 Rovvilt.....	84
6.4 Erstatninger.....	87
6.5 Kostnader.....	88
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital.....	90
6.7 Markedsforhold.....	91
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	96
7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen.....	96
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting.....	99
8. Vurderinger av materialet	109
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	109
8.2 Generelle vurderinger.....	135
Vedlegg	138
1. Tabeller.....	138
2. Tabelloversikt.....	141

3. Figuroversikt.....	145
4. Kart over reinbeiteområdene	148
5. Ordforklaringer	149

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

Ifølge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindriftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

“Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom Staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet.”

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år, og følger Reindrifststyrets funksjonstid. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977. Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2010-2013:

- Lars Johan Rustad, leder, avd.dir., Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning
- Karen Anette Anti-Oskal, reineier, Målselv, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Anders Isak Oskal, reineier, Kautokeino, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Morten Floor, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
- Ing-Lill Pavall, reindriftsagronom, Reindrifstforvaltningen Nordland

Varamedlemmer:

- Per M. Sara, sekretær, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Berit Kristiansen, rådgiver, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)

Reindrifstforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske resultatet og utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

Fra og med totalregnskapet for 2006 ble en del av resultatene fra Karasjok og Vest-Finnmark presentert sonevis. Dette innebærer at resultatene for Karasjok er delt i østre og vestre sone, mens resultatene for Vest-Finnmark er delt i østre, midtre og vestre sone. Inndelingen er gjort for å synliggjøre eventuelle forskjeller mellom sonene.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2001 til 2011), og husholdsinntekter for reindriftsfamilier.

2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken

De reindriftspolitiske målene bygger i dag i hovedsak på St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift* og Meld. St. nr. 9 (2011-2012) *Velkommen til bords*. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindriftsavtalene, mens de juridiske virkemidlene er gitt i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

2.1 Reindriftspolitiske mål

Mål og retningslinjer for reindriftspolitikken er trukket opp i St. meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres ”En bærekraftig reindrift” gjennom målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnet slik at beitebalansen sikres. Dette oppnås ved regulering av reintallet og ved økt oppmerksomhet på effektene av ulike typer inngrep i ressursgrunnet. Inngrep i ressursgrunnet kan være ulike typer utbygginger, forurensninger og menneskelige inngrep – inkludert næringens egen utøvelse i form av barmarkskjøring, gjerdebygging o.l. Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning i reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det legges vekt på produktivitet, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntjeningssevne. Det forutsetter videre at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften, med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnyttelse av verdiskapingspotensialet er sentral i denne sammenheng. Næringen har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av et levende samisk samfunn – økonomisk, sosialt og kulturelt. Stabil sysselsetting og klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver bidrar til at reindriften kan stå frem som sentral bærer av samisk kultur.

Målsettingen om *kulturell bærekraft* forutsetter at reindriftspolitikken også ses i en samepolitisk sammenheng. Sikring av næringens materielle grunnlag blir i en slik sammenheng en nødvendig del av en kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St. meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindriftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er også gjennomført løpende og nødvendige tilpasninger, og nye momenter i forvaltningen av reindriften har blitt vektlagt.

Våren 2012 behandlet Stortinget Meld. St. nr. 9 (2011-2012). Ved behandlingen av meldingen sluttet Stortingets flertall seg til Regjeringens reindriftspolitik. I innstillingen viste Næringskomiteen til at regjeringen vil sikre ei bærekraftig reindriftsnæring gjennom tilpasset reintall, reduserte tap og økt produksjon. I den forbindelse understreker komiteen betydningen av at reintallet reduseres i de områder der det er for mye rein, og at dette også er svært viktig for å ivareta hensynet til dyrevelferd.

Flertallet i komiteen sluttet seg til at delmålene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft blir videreført. Mindretallet, bestående av representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet, påpekte at målet om kulturell bærekraft som er beskrevet i meldingen, vil forsterke reindriftens problemer og vil ikke være forenlig med delmålene om økologisk og økonomisk bærekraft. Videre påpekte disse at reindriften, som andre næringer, må ta inn over seg at en modernisering av driften ved hjelp av teknologi også vil medføre behov for færre hender i næringen.

Flertallet støtter også at næringsaspektet i de reindriftspolitiske virkemidlene forsterkes. I den forbindelse ble det påpekt at reinkjøtt er en arktisk delikatesse som har et markedspotensial som bør utnyttes i større grad enn i dag, og det er viktig at næringen øker sin innsats med produktutvikling og markedsføring.

I forbindelse med Regjeringens arbeid med å forenkle og effektivisere den offentlige forvaltningen av reindriften ble det understreket at gjennomføring av reindriftspolitikken forutsetter en effektiv offentlig forvaltning av reindrift. Videre at forvaltningen må kunne ivareta en god dialog og samhandling med reindriften og med samfunnet for øvrig.

I tillegg påpekte flertallet betydningen av at det i utviklingen av næringa er en god dialog mellom staten, næringa ved NRL, samt Sametinget og samfunnet for øvrig.

2.2 Reindriftspolitiske virkemidler

Reindriften er regulert gjennom reindriftsloven av 15. juni 2007. Loven konstituerer ikke reindriftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriftens rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk m.v. I reindriftsloven legges det opp til en større grad av

egenforvaltning av interne forhold i reindriftsnæringen, enn hva som har vært tilfelle tidligere. Det arbeidsmessige fellesskapet siida utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering. Begrepet siidaandel har erstattet driftsenhetsbegrepet.

Formålet med reindriftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse målene skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnloven § 110 a og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag.

Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindriftsloven som har betydning for reindriften. Herunder nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energiloven, fjelloven og finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindriftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som sådan som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriftssamene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt. Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. I den senere tid har det innenfor reindriftsretten skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriften og arbeidet frem mot en ny lov viser klart at siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Reindriftsloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) fullmakt til å forhandle med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindriftsnæringen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Gjennom reindriftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, bl.a. ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindriftsavtalen.

Ut over de nevnte virkemidlene viser Økonomisk utvalg også til gjeldende konsultasjonsavtale mellom statlige myndigheter og Sametinget. Som urfolk har samene rett til å bli konsultert i saker som angår dem. Denne retten er nedfelt i ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige saker, artikkel 6. Konvensjonen ble ratifisert av Norge den 19.06.1990. I Avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget er det fastsatt nærmere prosedyrer for hvordan konsultasjonene

med Sametinget skal foregå. Ved kongelig resolusjon 1. juli 2005 ble det stadfestet at de avtalte prosedyrene skal gjelde for hele statsforvaltningen. Statlige myndigheter kan også ifølge denne avtalen ha en plikt til å konsultere med andre samiske interesser i tillegg til Sametinget. Dette gjelder særlig i saker som direkte berører samiske næringer, slik som reindriften, og kan bl.a. være i forbindelse med utarbeidelse av verneplaner, etablering av energitiltak, samt ved leting og utvinning av mineraler innenfor reinbeiteområdene. Dette er bl.a. påpekt i St. meld. nr. 28 (2007-2008) *Samepolitikken* der det heter at ”*Ved større utbyggingstiltak og verneforslag (jf. kapittel 20.2) må reindriften konsulteres. Det vil ikke være tilstrekkelig bare å konsultere Sametinget i slike saker. Det er viktig at det legges opp til gode prosesser som forfølger konsultasjonsordningens formål, og som utgangspunkt vil det være det enkelte reinbeitedistrikt som må konsulteres.*” Konsultasjoner med reindriften vil bidra til å få frem nødvendig kunnskap om hvordan slike tiltak vil virke inn på reindriften.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskap for reindriftsnæringen som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i åtte kapitler. I hovedoversikten i kapittel 4 er regnskap for 2011 sammenlignet med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2012 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindriftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2002 til 2011). Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

I reindriftsloven benyttes begrepet siidaandel. Tallmaterialet legges fra og med 2007 fram pr. siidaandel. Disse tallene vil være direkte sammenlignbare med tall knyttet til det tidligere begrepet driftsenhet.

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein – slik som kjøtt, innmat, skinn og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i den samlede livdyrverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.

Resultatmålet som beregnes viser vederlag til arbeid og kapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag til arbeid og egenkapital. Resultatet beregnes samlet for næringen, pr. årsverk og pr. siidaandel. Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen, gjort uten forkortelser og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Som følge av ulike driftsforhold er imidlertid Øst-Finnmark reinbeiteområde oppsplittet i Polmak/Varanger og Karasjok. Polmak/Varanger er ikke et ensartet sogn. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette sognet kan sammenlignes med Vest-Finnmark reinbeiteområde. Fra og med 2006 har Økonomisk utvalg splittet opp resultatene fra Karasjok i to soner; Karasjok øst og Karasjok vest, samt Vest-Finnmark i tre soner; Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5. Årsaken til dette er ønske om å fremstille sammenlignbare resultater over tid i allerede eksisterende soner innenfor disse områdene som er store og har ulike driftsformer.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reneierens Melding om reindrift (ressursregnskapet) gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerede utgående beholdning som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigert reintall pr. 31. mars i driftsåret 2010/11 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2011. Det er gjort tilbakeregninger i forhold til tidligere publisert materiale for faktiske korreksjoner i reintallet.

Produksjonsbaserte inntekter

Priser

I utarbeidelsen av totalregnskapet er det bruttopris fra slakteriene som legges til grunn for beregning av kjøttinntektene. Slakteriene skal rapportere månedlig til Reindriftsforvaltningen, og rapporten skal blant annet inneholde brutto- og nettopris pr. skrott.

Årsaken til at totalregnskapet baserer seg på bruttopris, er at slakte- og fraktkostnadene blir ført opp som kostnader i totalregnskapets kostnadskapittel. Ved beregning av vederlag til arbeid og egenkapital er kostnadene trukket fra inntektene. Bruttopris består dermed av skrottopris med tillegg av slakte- og fraktkostnader, eks.mva. Nettoprisen er kun skrottopris.

Rapporteringene fra slakteriene hadde flere feil i årene 2006 – 2009. Dette gav utslag på gjennomsnittlige priser pr. kg produsert kjøtt. Feilen kunne spores tilbake til 2006, men uregelmessigheter i innrapporteringen fra slakteriene på brutto- og nettopriser gjorde det ikke mulig å beregne nye priser for årene tilbake i tid uten å gjennomføre nye runder med rapportering. Den største feilfaktoren var varierende plassering av brutto- og nettopriser (i feltene på rapporteringsfilene). Det ble også brukt ulike definisjoner av brutto- og nettopriser, og i noen tilfeller ga dobbeltførte frakt- og slaktekostnader til høy bruttopris. De slakteriene som har hatt feil er 3 av de største slakteriene, og i 2009 sto disse alene for 72 % av den totale slaktingen.

Beregningene ble korrigert for året 2009. Siden 2009 har rapporteringen vært mer konsekvent. Fra og med 2009 er det beregnet reelle gjennomsnittspriser.

Konsekvensene av feilrapporteringene er at gjennomsnittsprisene for årene 2006-2008 er for høye. Dette gir for høye kjøttinntekter. Det totale inntektsbildet for næringen i denne perioden er dermed ikke korrekt. Økonomisk utvalg har forsøkt å synliggjøre dette i alle figurene som omhandler inntekt og resultat ved å sette inn en merknad om bruddet mellom 2008 og 2009.

I tillegg til feilrapporteringen fra slakteriene og konsekvensene av dette, har man fra og med kalenderåret 2009 vurdert konsekvensene av leieslakt i den totale prisberegningen. Leieslakt inngår i slakterienes rapporteringer, men i og med at det kun oppgis kostnader for selve slaktingen, vil disse være med på å trekke gjennomsnittsprisen pr. kilo kjøtt ned.

I det totale slakteuttaket er kvantum av leieslakt inkludert, men i prisberegningene er leieslaktet trukket ut. Ved beregning av totale kjøttinntekter er leieslaktet igjen iberegnet i kvantumet, og de totale inntektene baserer seg dermed på det totale kvantumet levert slakteri, ganget opp med gjennomsnittsprisen som er funnet ved å trekke ut leieslaktet. Denne metoden er benyttet fra og med 2009. På enkelte områder ga dette store utslag i inntektsbildet, og spesielt i Troms fikk man en høyere gjennomsnittpris og forbedring av resultatmålene. For nærmere informasjon om de enkelte reinbeiteområdene, se sammendrag av totalregnskapet i kap. 4.7, samt kap.8.1.

Med bakgrunn i ovenstående kan vi dermed kun sammenligne prisen for 2011 med prisen for 2010 og 2009. For tidligere år (2008 og eldre) bygger ikke datagrunnlaget på de samme forutsetningene. Nøyaktigheten er dermed ikke god nok for direkte sammenligning. Konsekvensene av brutto/netto-problematikken gjorde at gjennomsnittlig pris pr. kg kjøtt ble redusert, mens konsekvensen av å ta ut leieslaktet gjorde at prisen igjen økte noe i forhold til tidligere metode for prisberegning.

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra kjøtt og inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Med begrepet biprodukter menes de delene av reinsdyret som ikke benyttes til den ordinære kjøttproduksjonen, eksempelvis horn, skinn, hjerte, lever og blod. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter *til sammen*. Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Fra og med kalenderåret 1999 er disse opplysningene hentet fra Reindriftsforvaltningens database "Basis". Her er alt slakt fra slakteriene registrert på eiernivå med opplysninger om vekt, pris, alder og kjønn for hvert enkelt slaktedyr. I 2009 ble forvaltningens nye databasesystem "Grunnmur" tatt i bruk og mange av opplysningene er hentet derfra.

Utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning er satt til 20 dyr pr. siidaandel. For tamreinlagene er privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr til sammen. For regnskapsåret 2011 har man valgt å holde fast ved forutsetningen om et gjennomsnittlig uttak på 20/50 dyr. Dette gjøres for å sikre et sammenlignbart datagrunnlag fra år til år. Det understrekes at utvalget fortløpende vurderer grunnlaget for beregning av privat forbruk og omsetning med utgangspunkt i gjeldende forskrifter og data fra Melding om reindrift.

Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi pr. kg som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Samlet for hele reindriften beregnes gjennomsnittspris ved å veie den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde i forhold til områdets totale kvantum.

For øvrig bemerkes det at fra og med 2003 har flere av slakteriene innrapportert betydelig høyere priser. Dette har sammenheng med endringene i tilskuddsordningene over Reindriftsavtalen fra og med driftsåret 2003/2004 – herunder særlig innføringen av produksjonspremien og minimumskravet på 50.000 kr i avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i siidaandelinnehaver(ne)s merke for å være tilskuddsberettiget.

Verdi av endring i den samlede livdyrverdien

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i den samlede livdyrverdien, fremkommer næringens *produksjonsinntekter*. Endringer i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer – dvs. *endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevokter* – i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i den totale livdyrverdien fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall pr. 1. januar 2011 beregnes på grunnlag av korrigert reintall pr. 31. mars 2011 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2010/2011) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2011. Reintall pr. 31. desember 2011 estimeres med utgangspunkt i *beregnet korrigert reintall*¹ pr. 31. mars 2012 (beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2011/2012) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2012. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet pr. 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slaktetidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindriftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten ”Andre produksjonsbaserte inntekter” omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Arbeidsinntektene beregnes med utgangspunkt i Reindriftsforvaltningens regnskapstall over utbetalinger til reindriftsutøvere på postene ressurovervåking (veing, telling, beitekartlegging og beiteovervåking) og måling av radioaktivitet. De øvrige postene beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelenes kostnader beregnes ut fra.

Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriftnæringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

---

¹ Korrigert reintall pr. 31. mars 2011 beregnes på grunnlag av ukorrigert reintall pr. 31. mars 2011 (ukorrigert utgående beholdning i driftsåret 2010/11) og en kalkulert korreksjonsfaktor basert på faktiske reintallskorrekasjoner de fire foregående driftsårene.

De direkte tilskuddene omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd/-premie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle- og samboertillegg, samt særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark. Som følge av endringer i Reindrifftsavtalen fra og med 2003/2004, er ikke postene produksjonstilskudd, de ulike typer driftstilskudd og ektefelle tillegg fra og med 2004 direkte sammenlignbare med tilsvarende tilskudd for tidligere år.

Andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger, og anlegg) og pramming/transport, samt utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager (utgått 2008), tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn (utbetalinger til og med 2010), tidligpensjon, ordning med avløsning ved svangerskap/fødsel. Tilskudd til innløsning av siidaandeler vil gjelde fram til det enkelte distrikt har fått godkjent sine bruksregler. Fra og med 2004 er avviklingsbonus i forbindelse med reintallstilpasningen i Vest-Finnmark tatt med under innløsning av siidaandel. Enkelte av tilskuddene er under avvikling, men tas med i oversikten da det i tabellene framkommer tall knyttet til postene.

Posten ekstraordinære tilskudd har rommet ulike ordninger over tid. Eksempler i denne sammenheng er tap ved ulykker og implementering av bruksregler. Utbetalte erstatninger over reindrifftsavtalen tas med under erstatninger.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter midler til etablererstipend, investeringstilskudd og driftsstøtte til næringskombinasjoner, forvaltet av Sametinget.

Sametinget har opprettet en egen næringsavtale for duodji som trådte i kraft 1. januar 2006. Innføringen av denne næringsavtalen innebærer endringer i tilskuddsordningene. Fra og med 2006 kan det over denne avtalen gis støtte til forprosjekter, produktutvikling, markedsføring og investeringer. Samtidig kan det gis etablererstipend, tilskudd til utnyttelse av utmarksressurser og kompetanseheving for å utvikle næringsvirksomheter. Over næringsavtalen for duodji kan det også gis støtte til henholdsvis utviklings- og investeringstiltak, drift og velferdsordninger.

Verdiskapingsprogram

I 2001 ble Verdiskapingsprogrammet for reindrift etablert. Programmet har som formål å øke verdiskapingen i reindriftnæringen på en slik måte at det kommer reieneierne til gode. Administrasjon av programmet er lagt til Innovasjon Norge, avdeling Troms. Tilskudd over verdiskapingsprogrammet er med i totalregnskapet som egen post under statstilskudd. Utbetalingene fra Verdiskapingsprogrammet direkte til reieneier varierer noe fra år til år.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyl-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindriftsutøverne økonomisk skadesløse, og for å kunne nytte en så stor del som mulig av reien som mat. For å få tatt ut slaktedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig å sette inn mer kostnadskrevende tiltak som føring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slaktning. Det gis også tilskudd til nedføring av slaktedyr. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Kostnader for reinbeitedistrikter og reieneiere er inkludert i næringens totale kostnader. Økt arbeidsforbruk og eventuelle inntektsvirkninger som følge av dette er inkludert, men ikke spesifisert. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Tapsforebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr. 15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivaretatt har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regionsinndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene forvalter i dag midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Midlene utbetales av fylkesmannen, som dermed er vår kilde til tabellene i publikasjonen. Disse tilskuddene skal benyttes til forebyggende og konfliktdempende tiltak. De mest aktuelle tiltakene er intensiv gjeting i kalveperioden/under flytting og foring/kalving på inngjerdet område. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN) ved rovvilttap, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra DN og oppgitte trafikktap fra Melding om reindrift² – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Jernbaneverket. Årsaken til at erstatningssatsene fra DN legges til grunn, er at forsikringselskapene og Jernbaneverket oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindriftsfond. Disse erstatningene inntektsføres i en egen post, som omfatter årlige erstatninger, engangserstatninger og renteavkastning fra tidligere innvilgede erstatninger. I de tilfeller distrikter faller utenfor tilskuddsordningene som følge av de krav som er satt av avtalepartene og hvor distriktene ikke har søkt om tilskudd, har ikke Økonomisk utvalg oversikt over disse distriktenes regnskap og erstatninger.

Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Fra og med 2009 er alle innleverte næringsoppgaver lagt til grunn for beregninger av siidaandelenes kostnader. Tidligere ble kostnadene beregnet ut fra et *utvalg* av næringsoppgaver og selvangivelser. Systemendringer og andre metoder for dataoverføringer har derimot muliggjort et bredere informasjonsgrunnlag.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader pr. rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der

---

² Melding om reindrift post 2.3.1 (tidligere post 3.2.1) "Trafikkdrept rein".

regnskap mangler. I tilfeller der dette gir et åpenbart feilaktig bilde av kostnadene, legges tall fra tidligere års regnskap til grunn for de aktuelle distriktene.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er overføringer i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

Tamreinlagenes kostnader

Tamreinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi – reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokksammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter.

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle hjelpemidler) og gjeld beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelens kostnader. Som gjeld regnes siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og ikke innbetalt merverdi- og arbeidsgiveravgift. Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeitedistrikter, eller i private og offentlige fond. Dette har sammenheng med manglende balanseføring i fellesregnskapene.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag til *arbeid og kapital*, og vederlag til *arbeid og egenkapital*. Disse resultatmålene beregnes både totalt, pr. siidaandel og pr. årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

Metode for beregning av arbeidsforbruk i reindriften bygger på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet en generell modell for beregning av årsverk i reindriftsnæringen, hvor det tas hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall siidaandeler i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. Metoden gir et uttrykk for det arbeidsforbruket som er bundet i reindriftsnæringen, men Økonomisk utvalg ser at metoden skaper variasjoner mellom reinbeiteområder som kan synes urimelige.

Utvalget ønsker også et datagrunnlag som i sterkere grad synliggjør kvinnenes arbeidsinnsats.

En ny arbeidstidsundersøkelse ble igangsatt i begynnelsen av 2012, med utsendelse av spørreskjema til samtlige siidaandelsinnehavere. En lav svarprosent har imidlertid gjort at oppdragsgiver har besluttet å forlenge perioden for undersøkelsen, og data fra denne vil dermed ikke komme med før i neste års beregninger og publikasjon.

Reindriftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 er det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er, i likhet med Totalkalkylen for jordbruket, et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå *før* skatt. Som følge av dette, og

som følge av at den skattemessige virkningen av reindrifftsfradraget er vanskelig å beregne, er virkningen av reindrifftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet.

Reindrifftsfradraget har, fra og med inntekståret 2009, fulgt økningen av jordbruksfradraget.

For 2011 utgjør fradraget inntil kr 54.200 pluss 32 % av inntekt i reindriftsnæring som overstiger kr 54.200 opp til et maksimalt fradrag på kr 142.000 pr. skattyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og kr 54.200 gir reindrifftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom kr 54.200 og kr 328.575 er fradraget kr 54.200 pluss 32 % av næringsinntekt over kr 54.200. Når næringsinntekten er kr 328.575 eller høyere får man maksimalt fradrag på kr 142.000.

Tabell 3.2.1 viser den områdevisse fordelingen av antall reindrifftsfradrag for regnskapsåret 2011. Tabellen er basert på opplysninger fra skattemyndighetene, og er representativ for hele næringen da utvalget består av samtlige utøvere som har levert næringsoppgave.

Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindrifftsfradrag for 2011, etter fradragenes størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av reindrifftsfradrag (%)		
	< 54.200 kr	54.200 kr, 142.000 >	142.000 kr
Polmak/Varanger	7 %	36 %	57 %
Karasjok øst	7 %	93 %	0 %
Karasjok vest	55 %	45 %	0 %
Øst-Finnmark	27 %	51 %	23 %
Kautokeino øst	26 %	70 %	4 %
Kautokeino midt	38 %	62 %	0 %
Kautokeino vest	31 %	69 %	0 %
Vest-Finnmark	33 %	66 %	1 %
Troms	6 %	87 %	6 %
Nordland	10 %	58 %	32 %
Nord-Tr.lag	3 %	35 %	61 %
Sør-Tr./Hedmark	0 %	19 %	81 %
Totalt 2011	21 %	57 %	23 %

Det fremgår av tabell 3.2.1 at i alt 23 % av siidaandelsinnehaverne i utvalget oppnådde fullt reindrifftsfradrag på 142.000 kr for regnskapsåret 2011. Andelen siidaandelsinnehavere som oppnådde fullt reindrifftsfradrag var høyest i Sør-Trøndelag (81 %). I Karasjok øst og vest, samt Kautokeino midt og vest, var det ingen av utøverne som oppnådde maksimalt fradrag. Totalt reindrifftsfradrag i 2011 var 26,9 mill. kr.

Langsiktige utviklingstrekk

Grunnlagsmaterialet for de langsiktige totaløkonomiske tendensene er tidligere publisert av Økonomisk utvalg som deler av de årlige totalregnskapene. Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindriften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2011 og budsjett 2012

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår kjøttinntekter, endringer i samlet livdyrverdi, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader og sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) i totalregnskapet. I det følgende omtales de ulike postene hver for seg. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2011 i kapittel 4.7, mens kapittel 4.8 viser budsjettet for 2012.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum, gjennomsnittspris og verdi for 2011, samt gjennomsnittspris og verdi for 2010, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kroner pr. kilo henvises det til tabell 4.1.5. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2011 og 2010 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Tonn slakt i 2011			2011		2010		
	Slakteri	Privat 1)	Totalt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr	Tonn slakt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	384	27	410	65,16	26 722	336	69,23	23 280
Karasjok Øst	82	30	111	65,28	7 274	175	64,96	11 355
Karasjok Vest	127	41	168	66,97	11 235	173	69,19	11 941
Øst-Finnmark	592	98	689	65,56	45 231	684	68,17	46 577
Kautokeino Øst	126	33	158	62,95	9 968	177	63,29	11 202
Kautokeino Midt	132	49	181	58,84	10 651	308	58,00	17 841
Kautokeino Vest	117	29	146	59,27	8 647	231	60,77	14 020
Vest-Finnmark	375	110	485	60,35	29 279	714	60,17	42 967
Troms	23	39	62	85,41	5 296	77	73,91	5 718
Nordland	51	36	87	61,42	5 316	126	70,41	8 838
Nord-Trøndelag	84	27	112	59,16	6 603	133	74,03	9 824
Sør-Tr./Hedmark	167	21	188	63,25	11 897	179	75,94	13 623
Tamreinlag	221	8	229	60,92	13 932	181	75,40	13 654
Totalt i 2011	1 512	340	1 851	63,50	117 554			
Totalt i 2010						2 094	67,44	141 201

1) Beregnet privat forbruk og omsetning (20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene).

Tabell 4.1.1 viser en nedgang i de totale kjøttinntektene fra 141,2 mill. kr i 2010 til 117,6 mill. kr i 2011. Tallet for 2009 var på 146,8 mill. kr. Årsaken til nedgangen har vært reduserte priser som følge av en vanskelig markedssituasjon, med stor lagerbeholdning og redusert omsetning av slaktet vare.

Gjennomsnittsprisene har vært jevnt økende gjennom første del av sammenligningsperioden. Etter å ha hatt en topp i 2008, med en pris på 76,79 kr pr. kg, har tallene vært nedadgående de påfølgende årene. Det har vært noen tekniske endringer som påvirker prisutviklingen fra og med 2009, og det henvises her til avsnittet om priser under kapittel 3.2.

Den totale gjennomsnittsprisen for landet sett under ett er for 2011 på 63,50 kr pr. kg (2010 67,44 kr pr. kg). Slaktekvantumet ble redusert med 11,6 %, fra 2.094 tonn i 2010 til 1.851 tonn i 2011.

Antall slakt

Tabell 4.1.2 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i kalenderårene 2009, 2010 og 2011, samt vinterslakt 2012.

Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeite- område	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt		
	2009	2010	2011	2009/10	2010/11	2011/12	2010	2011	2012
Polmak/ Varanger	11 201	14 766	18 889	12 182	17 529	15 491	1 412	4 177	779
Karasjok øst	10 346	7 177	3 899	10 186	7 633	4 524	428	862	1 476
Karasjok vest	6 438	6 102	5 703	6 770	7 251	5 222	858	2 032	1 561
Øst-Finnmark	27 985	28 045	28 491	29 138	32 413	25 237	2 698	7 071	3 816
Kautokeino øst	8 162	6 737	6 412	8 246	6 820	6 543	202	286	426
Kautokeino midt	10 778	13 306	6 148	11 187	14 617	3 746	1 523	2 835	431
Kautokeino vest	6 768	10 785	5 924	8 529	11 678	4 195	3 564	4 458	2 729
Vest-Finnmark	25 708	30 828	18 484	27 962	33 115	14 484	5 289	7 579	3 586
Troms	1 549	1 505	807	1 448	1 243	841	263	2	54
Nordland	1 610	3 328	1 918	1 579	3 360	2 058	561	72	212
Nord-Trøndelag	2 761	4 717	3 531	3 334	4 099	4 022	1 122	666	1 139
Sør-Tr./ Hedmark	5 887	6 259	6 600	5 726	6 779	7 130	942	1 466	1 996
Tamreinlag	6 995	6 203	7 332	6 995	6 578	6 957	0	375	0
Totalt	72 495	80 885	67 163	76 182	87 587	60 729	10 875	17 231	10 803

Av tabell 4.1.2 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier har en reduksjon fra 80.885 i kalenderåret 2010 til 67.163 i kalenderåret 2011.

Vi ser en stor nedgang i slakteuttaket på flere områder; Nordland, Troms, Karasjok øst og Kautokeino midt har en reduksjon på hhv 42 %, 46 %, 46 % og 54 % fra 2010. Dersom vi også sammenligner 2011-uttaket med 2009, ser vi at Karasjok øst har hatt en markant nedgang de to siste årene, og at de i 2011 har et uttak tilsvarende omtrent 1/3 av uttaket i 2009.

Den største økningen fra 2010 til 2011 finner vi i Polmak/Varanger. Dette området, sammen med Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene, er de eneste som har økt sitt slakteuttak fra 2010 til 2011.

Totalt i Øst-Finnmark er det en økning på 446 slaktedy i 2011, sammenlignet med 2010, mens det i Vest-Finnmark er det en reduksjon i slakteuttaket på 12.344 dyr i samme periode.

Finnmark har 70 % av det totale antall slakt for kalenderåret 2011. Til svarende tall for 2010, 2009, 2008 og 2007 er hhv. 73, 73 %, 68 %, og 69 %.

Andel vinterslakt utgjør i 2011 20 % av det totale uttaket, tilsvarende tall for 2010, 2009 og 2008 var hhv. 14%, 9 %, og 13 %. Både Øst- og Vest-Finnmark har en økning i vinterslakten fra 2010 til 2011, med henholdsvis 4373 og 2290 dyr. Størst er økningen i Polmak/Varanger med 2765 dyr. De siste årene har trenden vært et større slakteuttak i høstsesongen. Den totale andelen vinterslakt har vært synkende i alle områder i perioden 2005-2008, men tendensen har altså vært økende de tre siste årene. Opprettelsen av et reguleringslager vinteren 2010/2011 var en sterkt medvirkende årsak til økningen i 2011.

Tabell 4.1.2 viser deretter en stor reduksjon i antallet slaktedyr mellom **driftsårene** 2010/11 og 2011/12. Totalt er reduksjonen på 26.858 dyr, fra 87.587 dyr til 60.729 dyr.

Vekter

Tabell 4.1.3 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvikt i 2011 er 22,5 kg. For voksne rein er slaktevekten 29,7 kg i gjennomsnitt, og for kalv er slaktevekten 19 kg i gjennomsnitt. Etter at vektene var noe lave i 2010, ser vi nå at de omtrent er på samme nivå som foregående år. Til og med 2010 viser tabellen en økende andel kalveslakt, noe som kan skyldes endret flokkstruktur, ønske om minimering av tap og tilpasning til de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen samt bruksreglene. I 2011 er kalveandelen gått noe ned. De totale gjennomsnittlige slaktevekter bør derfor sees i sammenheng med endringene i kalveuttaket. Videre viser utviklingen over tid at i de år Finnmarks andel av slakteuttaket øker, reduseres de gjennomsnittlige slaktevektene. Dette har sammenheng med at reinen i Finnmark gjennomgående har noe lavere vekt enn ellers i landet. I 2011 har Finnmark 70 % av det totale slakteuttaket i landet, hvorav 65 % av denne andelen er kalv. Ser man på uttak i antall tonn har Finnmark 64 % av det totale uttaket i landet, noe som gjenspeiler noe lavere slaktevekter i dette området enn områdene for øvrig.

**Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvikter
(slakt til slakteri) i perioden 2007-11 (kg)**

Gj.sn.vekter	2007	2008	2009	2010	2011
Kalv	19,5	18,6	19,0	18,2	19,0
Voksne	31,5	31,2	31,0	30,0	29,7
Totalt	23,2	22,5	22,6	21,8	22,5
Andel kalv totalt	69 %	69 %	70 %	70 %	67 %
Andel kalv Finnmark	68 %	67 %	70 %	69 %	65 %

Tabell 4.1.4 gir en noe mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2010 og 2011. Det går frem av tabellen at det er en økning i totale gjennomsnittlige slaktevekter på 0,7 kg fra 2010 til 2011. Det er en jevn fordeling blant områdene i forhold til reduksjon og økning, men Kautokeino øst og Nordland (-1,2 kg) samt Kautokeino midt og tamreinlagene (+2,1 kg) er de som står for de største endringene.

Tabell 4.1.4 Gjennomsnittlige slaktevekter (slakt til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2010 og 2011 (kg)

Reinbeite- område	Gj.sn. slaktevekter kalv			Gj.sn. slaktevekter voksne			Gj.sn. slaktevekter tot.		
	2010	2011	Endring	2010	2011	Endring	2010	2011	Endring
Polmak/Varanger	18,5	18,2	-0,4	28,6	29,5	0,9	21,1	20,3	-0,8
Karasjok øst	16,8	16,4	-0,4	28,6	28,1	-0,5	20,3	20,9	0,6
Karasjok vest	15,7	15,1	-0,5	26,7	25,8	-0,9	21,7	22,2	0,5
Øst-Finnmark	17,7	17,7	0,0	27,9	27,7	-0,2	21,0	20,8	-0,2
Kautokeino øst	18,1	17,0	-1,0	29,5	25,9	-3,6	20,8	19,6	-1,2
Kautokeino midt	15,6	16,7	1,1	27,3	25,8	-1,5	19,3	21,5	2,1
Kautokeino vest	15,9	15,7	-0,2	26,5	25,5	-1,0	18,7	19,8	1,1
Vest-Finnmark	16,3	16,5	0,2	27,4	25,7	-1,7	19,5	20,3	0,8
Troms	21,6	22,2	0,7	35,5	40,9	5,3	29,2	28,2	-1,0
Nordland	20,8	21,1	0,3	38,2	40,8	2,6	27,6	26,4	-1,2
Nord-Trøndelag	19,6	20,3	0,7	32,9	35,1	2,2	22,7	23,9	1,2
Sør-Tr./ Hedmark	21,9	22,1	0,2	35,2	35,7	0,6	25,3	25,3	0,0
Tamreinlag	24,0	25,0	1,0	38,1	41,0	2,8	28,0	30,1	2,1
Totalt	18,2	19,0	0,8	30,0	29,7	-0,2	21,8	22,5	0,7

Tabellene 4.1.3 og 4.1.4 sier ikke noe om fordelingen og utviklingen av gjennomsnittlige slaktevekter for dyr innenfor ulike kjønns- og alderskategorier. For slike oversikter henvises det til ressursregnskapet.

Priser

Tabell 4.1.5 viser prisutviklingen i perioden 2007 til 2011. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen er redusert med kr 10,46 pr. kg fra 2009 til 2011, hvorav reduksjonen fra 2010 til 2011 er på kr 3,97 pr. kg. Prisnedgangen kan også sees i sammenheng med reduksjonen i gjennomsnittsvektene, og en større prisdifferensiering hos slakteriene. Økte slakte- og fraktkostnader, som er en del av bruttoprisen, forsterker prisnedgangen for reineier. Fra 2010 til 2011 har gjennomsnittsprisen blitt redusert i de fleste områder, unntatt Karasjok øst, Kautokeino midt og Troms. Prisøkningen de tidligere årene har hatt sammenheng med økt etterspørsel, økt konkurranse gjennom flere aktører på markedet, og at det ikke har vært gitt adgang til import av reinsdyrkjøtt med redusert toll. I 2009 ble det imidlertid avdekket feil i prisrapporteringen fra slakteriene, hvor man gjennom noen år har rapportert for høye priser. Dette ble korrigert for 2009, og i kombinasjon med en vanskelig markedssituasjon fikk man for første gang på mange år en prisreduksjon. For 2010 og 2011 skyldes prisnedgangen den vanskelige markedssituasjonen disse årene. Se for øvrig kap. 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen.

Det er forutsatt at slakteriene rapporterer slakt med bruttopris, dvs. før trekk av slakte- og eventuelle fraktkostnader.

**Tabell 4.1.5 Prisutvikling i perioden 2007-11, og endring fra 2010 til 2011
(kr. pr.kg. kjøtt omsatt via slakteri)**

Reinbeite- område	Pris 2007	Pris 2008	Pris 2009	Pris 2010	Pris 2011	Endring 2010-2011	
Polmak/ Varanger	67,81	76,25	74,58	69,23	65,16	-4,07	-5,9 %
Karasjok øst	64,86	74,50	71,46	64,96	65,28	0,32	0,5 %
Karasjok vest	63,52	73,38	69,02	69,19	66,97	-2,22	-3,2 %
Øst-Finnmark	65,71	75,14	72,15	68,17	65,56	-2,60	-3,8 %
Kautokeino øst	64,90	76,73	71,73	63,29	62,95	-0,34	-0,5 %
Kautokeino midt	62,74	70,12	70,09	58,00	58,84	0,84	1,4 %
Kautokeino vest	62,57	76,34	69,07	60,77	59,27	-1,50	-2,5 %
Vest-Finnmark	63,31	74,32	70,37	60,17	60,35	0,18	0,3 %
Troms	68,35	81,32	77,79	73,91	85,41	11,50	15,6 %
Nordland	67,63	78,72	80,52	70,41	61,42	-8,99	-12,8 %
Nord-Trøndelag	70,08	82,73	84,41	74,03	59,16	-14,87	-20,1 %
Sør-Tr./ Hedmark	66,36	83,29	77,96	75,94	63,25	-12,69	-16,7 %
Tamreinlag	63,41	75,75	79,58	75,40	60,92	-14,48	-19,2 %
Totalt	65,32	76,79	73,92	67,44	63,46	-3,97	-5,9 %

Verdi av kjøttproduksjonen

Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen fra og med 2007 fremgår av tabell 4.1.6.

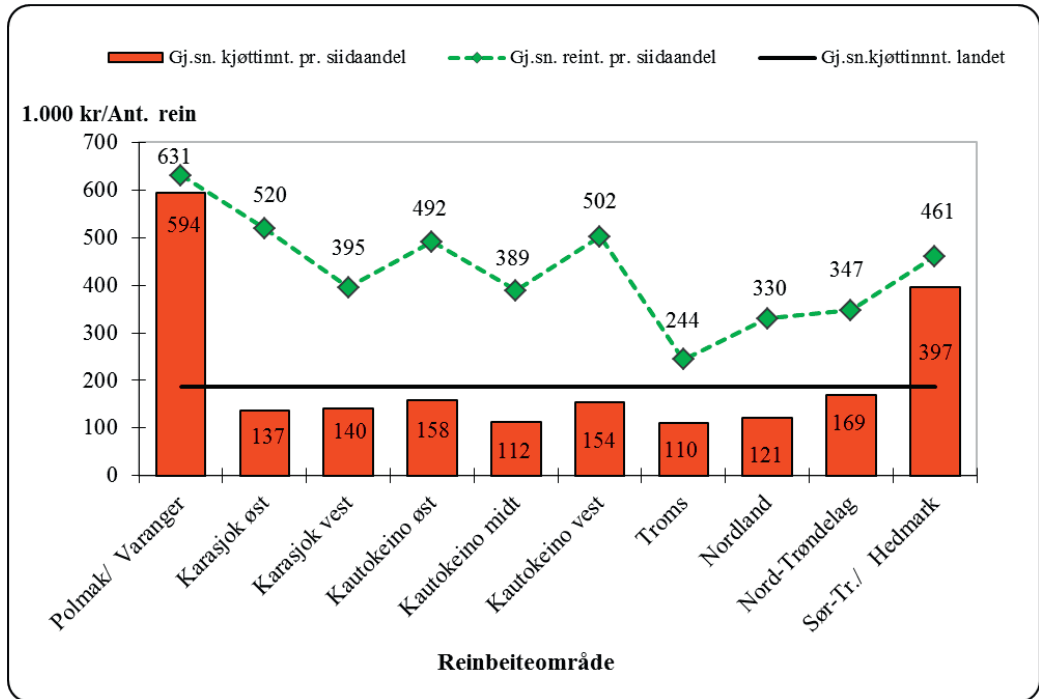
**Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen
i perioden 2007-11 (1.000 kr)**

Reinbeite- område	Verdi 2007	Verdi 2008	Verdi 2009	Verdi 2010	Verdi 2011	Endring 2010-11	
						Beløp	%
Polmak/ Varanger	18 705	27 738	20 408	23 280	26 722	3 442	14,78
Karasjok øst	16 411	11 783	17 421	11 355	7 274	-4 082	-35,94
Karasjok vest	12 930	15 761	12 902	11 941	11 235	-706	-5,91
Øst-Finnmark	48 047	55 282	50 732	46 577	45 231	-1 346	-2,89
Kautokeino øst	11 304	14 799	15 176	11 202	9 968	-1 234	-11,02
Kautokeino midt	15 188	14 491	19 563	17 841	10 651	-7 191	-40,30
Kautokeino vest	11 504	12 677	11 346	14 020	8 647	-5 373	-38,32
Vest-Finnmark	37 888	41 967	46 017	42 967	29 279	-13 688	-31,86
Troms	6 267	7 635	5 761	5 718	5 296	-422	-7,37
Nordland	8 557	10 127	6 100	8 838	5 316	-3 523	-39,86
Nord-Trøndelag	7 985	12 106	7 944	9 824	6 603	-3 221	-32,79
Sør-Tr./ Hedmark	14 836	17 223	13 643	13 623	11 897	-1 726	-12,67
Tamreinlag	11 536	13 823	16 637	13 654	13 932	278	2,04
Totalt	135 116	158 163	146 833	141 201	117 554	-23 647	-16,75

Tabell 4.1.6 viser utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen. Den totale verdien av kjøttproduksjonen hadde i årene fra 2005 til 2008 en jevn økning. I 2009 framkom en reduksjon i den totale verdien, som følge av et noe lavere slaktekvantum enn i 2008. Reduksjonen fortsatte i 2010, dette på tross av en markant økning i slakteuttaket. I 2011 ser vi en ytterligere reduksjon, dette året er det kun Polmak/Varanger og tamreinlagene som

opplever økning i verdien av den totale kjøttproduksjonen. Disse områdene, sammen med Sør-Trøndelag/Hedmark, var da også de eneste som hadde økning i slakteuttaket i forhold til 2010.

Samlet sett falt verdien av den totale kjøttproduksjonen med 16,8%. Den totale reduksjonen må sees i sammenheng med lavere priser pr. kilo kjøtt, samt det reduserte slakteuttaket. Slaktekvantumet for 2011 var på 1.851 tonn, mot 2.094 tonn i 2010.

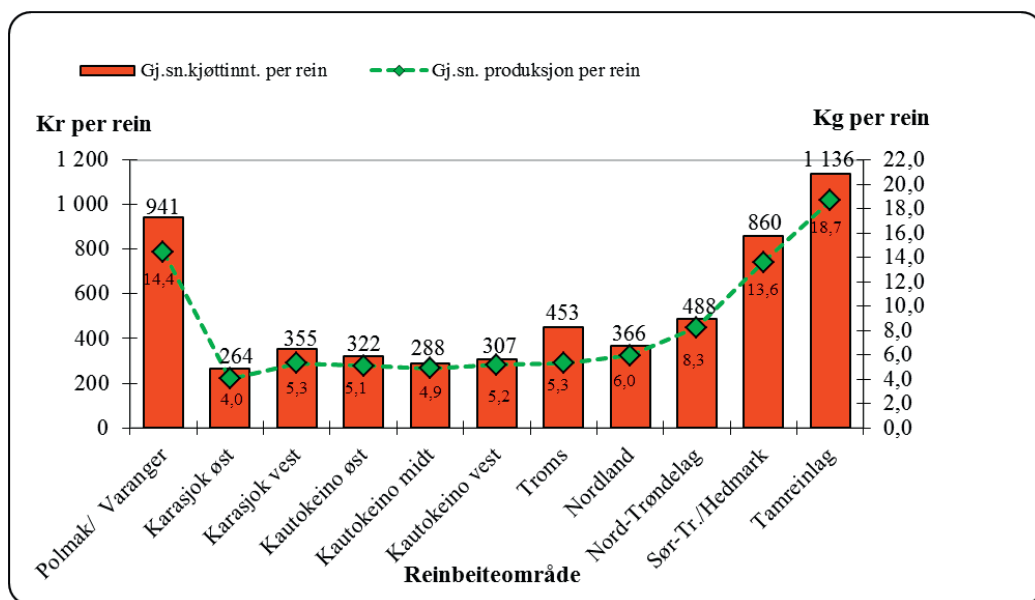

Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2011 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Av områdene er det kun Polmak/Varanger og Sør-Trøndelag/Hedmark som ligger over landsgjennomsnittet på kr 186.036.

Fra 2010 til 2011 ble gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel redusert i samtlige områder, med unntak av Polmak/Varanger som hadde en økning på kr 65.000.

I området for samisk reindrift er det for 2011 registrert 557 aktive siidaandeler, derav 17 registrert uten rein i utgående beholdning. Dette er stort sett siidaandeler under avvikling. Gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel er på 426 dyr i 2011. Polmak/Varanger, Kautokeino øst, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark har økning i reintallet, i øvrige områder er det reduksjon. Størst økning er det i Polmak/Varanger med 97 dyr.

Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2011 (kr. pr. rein).
Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).

Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein, som varierer mellom kr 264 i Karasjok øst og kr 1.136 i tamreinlagene. Gjennomsnittlig kjøttinntekt pr. rein for landet er kr 471, noe som tilsvarer en reduksjon fra foregående år på kr 97. Reduksjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein skyldes de reduserte prisene og det lave slakteuttaket.

Gjennomsnittlig produksjon pr. rein i vårflokk er 7,4 kg i 2011, noe som er en reduksjon på 1,0 kg. fra 2010. Det er stor variasjon mellom områdene; i Finnmark skiller Polmak/Varanger seg ut med 14,4 kg, mens ellers i landet er det tamreinlagene og Sør-Trøndelag/Hedmark som har høyest produksjon med hhv. 18,7 og 13,6 kg pr. rein. I områdene for øvrig ligger den gjennomsnittlige produksjonen pr. rein i vårflokk mellom 4,0-8,3 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri og beregnet privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Verdi av endring i samlet livdyrverdi

Tabell 4.1.7 viser korrigererte reintall pr. 31. mars i perioden fra 2007 til 2011, og beregnet korrigerert reintall pr. 31. mars 2012. Tallene er avrundet til nærmeste hundre. Tabellen bygger på opplysninger fra Melding om reindrift. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftsnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.7 Korrigert reintall pr. 31. mars i perioden 2007-11, og reintall pr. 31. mars 2012

Reinbeite- område	2007	2008	2009	2010	2011	Beregnet 2012
Polmak/Varanger	25 800	27 300	25 700	23 500	28 400	26 700
Karasjok Øst	27 500	28 900	30 400	28 700	27 600	24 400
Karasjok Vest	31 000	33 500	31 700	31 600	31 600	31 100
Øst-Finnmark	84 300	89 700	87 800	83 800	87 600	82 100
Kautokeino Øst	26 800	28 200	27 300	28 000	31 000	32 700
Kautokeino Midt	41 100	42 300	41 200	40 500	36 900	39 900
Kautokeino Vest	26 700	27 500	27 400	29 700	28 100	31 600
Vest-Finnmark	94 600	98 100	95 900	98 200	96 000	104 200
Troms	11 000	12 200	12 200	12 400	11 700	12 800
Nordland	14 600	14 700	14 500	15 600	14 500	14 800
Nord-Trøndelag	12 500	12 600	12 900	12 700	13 500	13 800
Sør-Tr./Hedmark	13 900	13 600	13 700	13 800	13 800	13 400
Tamreinlag	10 600	10 900	12 300	12 100	12 300	12 000
Totalt	241 500	251 800	249 300	248 600	249 400	253 100

Tabell 4.1.7 viser en økning i reintallet fra 241.500 dyr i 2007 til 249.400 dyr i 2011 (+ca 7.900 dyr). Foreløpige beregninger viser en fortsatt økning i reintallet for 2012 (+3.700). Sammenstiller man økningen i reintallet opp til 2008, mot det økte slakteuttaket tyder det på at man har vært inne i en god produksjonsperiode med potensial for ytterligere økning i slakteuttak, dette gjenspeiler seg også i økningen i den samlede livdyrverdien, tabell 4.1.8. Ellers i landet er reintallene stabile for sammenligningsperioden.

Tabellene 4.1.8 og 4.1.9 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i den totale livdyrverdien. Reintall pr. 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet periodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i samlet livdyrverdi fra 1. januar til 31. desember som er interessant. Reintall pr. 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars gjeldende kalenderår. Reintall pr. 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars påfølgende kalenderår. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse.

Tabell 4.1.8 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2007-11

	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
- Slakteri	73 890	76 031	72 495	80 885	67 163
- Privat	11 170	11 150	11 160	10 960	11 260
- Totalt	85 060	87 181	83 655	91 845	78 423
<i>Bestandsendring</i>	4 271	-13 292	5 232	3 131	-2 759
Totalt antall	89 331	73 889	88 887	94 976	75 664
Tonn slakt	2 069	2 061	1 986	2 094	1 851
<i>Bestandsendring</i>	153	-216	107	50	-64
Totalt tonn	2 221	1 845	2 093	2 144	1 788
Verdi slakt 1.000 kr	135 116	158 257	146 833	141 201	117 554
<i>Bestandsendring</i>	10 155	-16 721	8 078	3 696	-3 905
Tot. verdi 1.000 kr	145 271	141 535	154 910	144 898	113 650

Tabell 4.1.8 viser at endringene i den samlede livdyrverdien i 2011 utgjør en nedgang på 2.759 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen en reduksjon på henholdsvis 64 tonn og 3,9 mill. kr sammenlignet med 2010.

Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2011 og 2010

Reinbeiteområde	Antall rein	Tonn	Kr per kg	2011	2010
				Verdi 1.000 kr	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	-5 136	-116	65,16	-7 555	4 627
Karasjok Øst	-2 573	-65	65,28	-4 272	-2 259
Karasjok Vest	-1 042	-24	66,97	-1 597	1 438
Øst-Finnmark	-8 751	-205	65,56	-13 424	3 806
Kautokeino Øst	1 858	47	62,95	2 960	2 355
Kautokeino Midt	548	8	58,84	481	-1 651
Kautokeino Vest	1 760	34	59,27	2 038	872
Vest-Finnmark	4 166	90	60,35	5 480	1 576
Troms	1 093	36	85,41	3 078	-1 498
Nordland	422	13	61,42	776	-2 815
Nord-Trøndelag	796	19	59,16	1 120	-73
Sør-Tr./Hedmark	117	5	63,25	320	1 354
Tamreinlag	-602	-21	60,92	-1 255	1 346
Totalt	-2 759	-64	63,46	-3 905	3 696

Det går frem av tabell 4.1.9 at den totale livdyrverdien er redusert med 3,9 mill. kr i løpet av 2011. Reduksjonen er størst i Polmak/Varanger og Karasjok øst.

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking ol. er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen.

Tabell 4.1.10 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2007 til 2011.

Tabellen bygger på opplysninger fra selvangivelser og næringsoppgaver.

Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2007-11 (1.000 kr)

Reinbeiteområder	2007	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	266	195	63	102	128
Karasjok øst	129	403	173	229	354
Karasjok vest	627	566	409	395	139
Øst-Finnmark	1 022	1 165	645	726	621
Kautokeino øst	274	169	1 569	461	208
Kautokeino midt	1 414	1 075	835	688	597
Kautokeino vest	291	597	724	478	525
Vest-Finnmark	1 978	1 840	3 128	1 626	1 331
Troms	546	144	139	183	206
Nordland	1 441	520	479	1 389	392
Nord-Trøndelag	148	202	159	242	218
Sør-Tr.lag/Hedmark	26	-	1 249	1 371	815
Totalt:	5 160	3 871	5 800	5 800	3 582

Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en reduksjon på ca 2,2 mill. kr fra 2010, og at den største reduksjonen ser ut til å være i Nordland og Sør-Trøndelag/Hedmark.

I 2008 var ikke Sør-Trøndelag/Hedmark med i beregningene over de totale binæringsinntektene, dette p.g.a usikkerhet i tallmaterialet.

Det gjøres oppmerksom på at tallene ikke er direkte sammenlignbare fra år til år, da det er variasjoner i hvem som leverer næringsoppgaver. Tilskudd til næringskombinasjoner, som forvaltes av Sametinget, er omtalt i kap. 4.2.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.11 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2011, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2011 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Arbeids- inntekter	Leie- inntekter	Andre dr.- rel. innt.	Totalt 2011
Polmak/Varanger	275	0	4 704	4 980
Karasjok øst	4	0	1 164	1 168
Karasjok vest	0	8	535	543
Øst-Finnmark	279	8	6 404	6 691
Kautokeino øst	472	0	1 922	2 394
Kautokeino midt	4	0	1 102	1 106
Kautokeino vest	1 497	0	457	1 954
Vest-Finnmark	1 973	0	3 481	5 454
Troms	0	0	2 113	2 113
Nordland	0	0	4 256	4 256
Nord-Trøndelag	127	0	4 520	4 647
Sør-Tr./Hedmark	9	0	2 258	2 268
Totalt	2 389	8	23 032	25 429

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 25,4 mill. kr, en økning på ca 2,1 mill. kr fra 2010. Tidligere har det vært Øst-Finnmark som har hatt den største andelen av arbeidsinntektene sammenlignet med de øvrige områdene, men vi ser nå at også Vest-Finnmark har økt sin andel betydelig. For nærmere omtale av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører distriktstilskudd, produksjonspremie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, særskilt prøveordning for Vest-Finnmark og ektefelle tillegg.

Andre tilskudd omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (sperre- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter og livdyrlån), tilskudd til pramming/flytting, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager, tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn, og tilskudd til innløsning av siidaandel. Begrunnelsen for å ta med tilskudd til innløsning i totalregnskapet, er et ønske om å synliggjøre de totale inntektsoverføringene til næringen.

Inntektsoverføringer i perioden 2007-2011 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2011 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2007-2011 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer pr. siidaandel og inntektsoverføringer pr.kg.

Tabell 4.2.1 viser en reduksjon i direkte tilskudd på 4,5 mill. kr, og en reduksjon i andre tilskudd på 3,3 mill. kr fra 2010 til 2011. Totalt er dette en reduksjon i de totale inntektsoverføringene på 7,8 mill. kr fra 2010 til 2011. Blant de direkte tilskuddene er det tidlignslaktetilskuddet som har den største prosentvise reduksjonen. Blant øvrige tilskudd er det investeringer, tiltak konvensjonsbeiter samt utdanningsstipend som har de største prosentvise reduksjonene. Driftstilskudd og kalveslaktetilskudd har gått noe opp. Kalveslaktetilskuddet og tidlignslaktetilskuddet er endret i form av at Vest-Finnmark i 2010 og 2011 ikke har vært omfattet av ordningen, da man i dette området har innført et særlig tilskudd betegnet som prøveordning Vest-Finnmark.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2007-2011 (1.000 kr)

Post	2007	2008	2009	2010	2011
Distriktstilskudd	8 358	7 900	7 104	9 849	8 713
Produksjonspremie	19 432	23 381	22 902	23 175	21 100
Driftstilskudd ¹⁾	6 270	6 486	6 313	6 953	7 670
Kalvetilskudd	5 559	7 589	8 579	6 136	6 611
Tidlignslaktetilskudd	5 354	6 395	5 446	3 898	1 453
Prøveordning Vest-Finnm.	0	0	0	5 083	5 160
Ektefelle tillegg	2 580	2 940	2 800	2 730	2 660
Sum direkte tilskudd:	47 554	54 691	53 143	57 824	53 367
Investeringer ²⁾	4 455	7 091	6 913	5 018	1 994
Pramming/transport	4 676	5 290	4 803	4 942	5 238
Tiltak konvensjonsbeiter	0	2 857	635	2 144	1 282
Utdanningsstipend	1 780	1 852	1 384	952	210
Fagbrevordning i reindriften	1 403	1 107	942	978	1 555
Barnehager	538	11	0	0	0
Avviklingslønn	50	29	8	6	0
Innløsning av siidaandel	0	1 350	4 500	1 350	1 800
Sum andre tilskudd:	12 902	19 587	19 186	15 391	12 078
Totalt:	60 456	74 278	72 329	73 216	65 445

- 1) Særskilt driftstilskudd til ungdom er inkludert i driftstilskuddet fra 2007 til 2011.
- 2) Investeringer i 2007 omfatter blant annet tilskudd på 1,1 mill. kr til North Cape Rein BA. Investeringer i 2008 omfatter blant annet tilskudd på 1,1 mill. kr til Holtan Rein DA. Investeringer i 2009 omfatter ingen større prosjekt, men flere små. Investeringer i 2010 omfatter blant annet tilskudd på 1 mill. kr til Holtan Rein DA. Investeringer i 2011 omfatter ingen større prosjekt, men flere små.

Det henvises for øvrig til vedleggstabell 3 for fordeling av ordinære inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2007-2011, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2011.

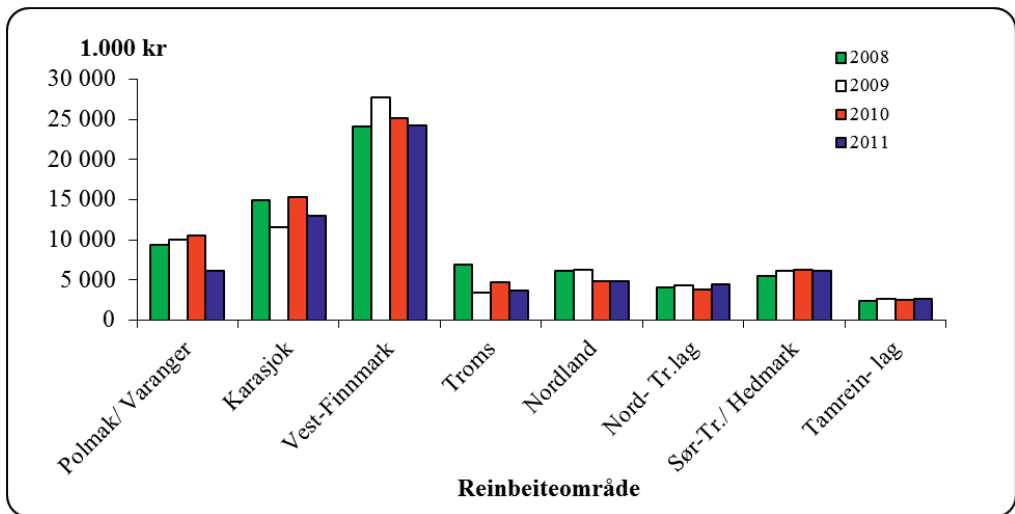
Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2011 etter inntektspost og reinbeiteområde.

Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2011 etter inntektspost og reinbeiteområde (1.000 kr)

Tilskudd	Øst-Finmm.	Vest-Finmm.	Troms	Nordl.	Nord-Tr.lag	S-Tr/Hedm.	Tamr.lag	Totalt
Distriktstilskudd	2 665	2 631	872	270	744	931	600	8 713
Produksjonspremie	6 485	6 462	875	1 708	1 791	2 780	1 000	21 100
Driftstilskudd	2 510	2 870	430	545	585	730	0	7 670
Kalvetilskudd	3 067	0	144	504	716	1 067	1 113	6 611
Tidligslaktetilskudd	829	0	87	232	94	212	0	1 453
Prøveordning VF	0	5 160	0	0	0	0	0	5 160
Ektefelle tillegg	492,5	1020	212,5	212,5	340	382,5	0	2660
Sum direkte tilskudd	16 048	18 143	2 620	3 471	4 270	6 102	2 713	53 367
Investeringer	926	754	0	141	111	63	0	1 994
Pramming/transport	452	4 350	392	44	0	0	0	5 238
Tiltak konvensjonsbeiter	0	0	626	656	0	0	0	1 282
Utdanningsstipend	63	87	8	17	25	10	0	210
Fagbrevordning	372	882	94	111	94	0	0	1 555
Innløsning av siidaandel	1 350	0	0	450	0	0	0	1 800
Sum andre tilskudd	3 163	6 072	1 121	1 418	230	73	0	12 078
Sum tilskudd 2011	19 211	24 216	3 741	4 889	4 500	6 175	2 713	65 445
Sum tilskudd 2010	25 910	25 123	4 744	4 833	3 788	6 244	2 574	73 216
Sum tilskudd 2009	21 645	27 763	3 486	6 220	4 299	6 208	2 708	72 329
Sum tilskudd 2008	24 298	24 110	6 875	6 091	4 130	5 478	2 455	73 437
Sum tilskudd 2007	21 283	22 180	3 433	3 173	3 146	4 814	2 427	60 456

Tabell 4.2.2 forts. Inntektsoverføringer i Finnmark i 2011 etter inntektspost (1.000 kr)

Tilskudd	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Øst- Finnmark	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest	Vest- Finnmark
Distriktstilskudd	938	626	1 102	2 665	580	1 437	615	2 631
Produksjonstilskudd	2 290	1 879	2 316	6 485	1 745	3 196	1 521	6 462
Driftstilskudd	620	705	1 185	2 510	880	1 500	490	2 870
Kalvetilskudd	1 422	958	686	3 067	0	0	0	0
Tidligslaktetilskudd	225	226	378	829	0	0	0	0
Prøveordning Vest-Finnr	0	0	0	0	1 414	2 381	1 366	5 160
Ektefelletillegg	170	128	195	493	255	595	170	1 020
Sum direkte tilskudd	5 664	4 522	5 862	16 048	4 873	9 109	4 162	18 143
Investeringer	361	276	289	926	113	559	83	754
Pramming/transport	0	0	452	452	2 374	1 581	394	4 350
Tiltak konvensjonsbeite	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdanningsstipend	17	32	15	63	18	47	22	87
Fagbrevordning	111	248	13	372	367	412	104	882
Innløsning av driftsenhe	0	0	1 350	1 350	0	0	0	0
Sum andre tilskudd	489	555	2 119	3 163	2 872	2 598	602	6 072
Sum tilskudd 2011	6 153	5 077	7 981	19 211	7 745	11 707	4 764	24 216
Sum tilskudd 2010	10 613	6 138	9 159	25 910	8 073	11 154	5 895	25 123

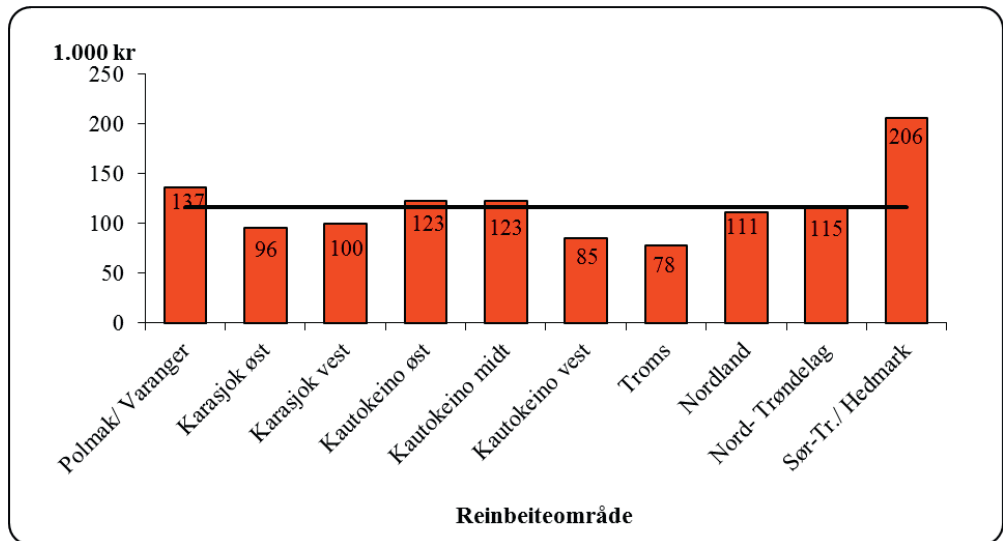
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Av tabell 4.2.2 og figur 4.2.1 går det fram at de totale inntektsoverføringene har en reduksjon i samtlige av sonene i Finnmark, unntatt Kautokeino midt. Størst reduksjon finner vi i Polmak/Varanger med en nedgang på 4,5 mill. kr. Reduksjonen her skyldes nedgang i produksjonstilskuddene, tidligslaktetilskuddet samt posten for investeringer. Nord-Trøndelag er det området med størst økning i inntektsoverføringene. Her er det produksjonstilskuddet

som bidrar mest til økningen, men samtidig har det generelt vært en jevnt høyere overføring på samtlige poster for dette området.

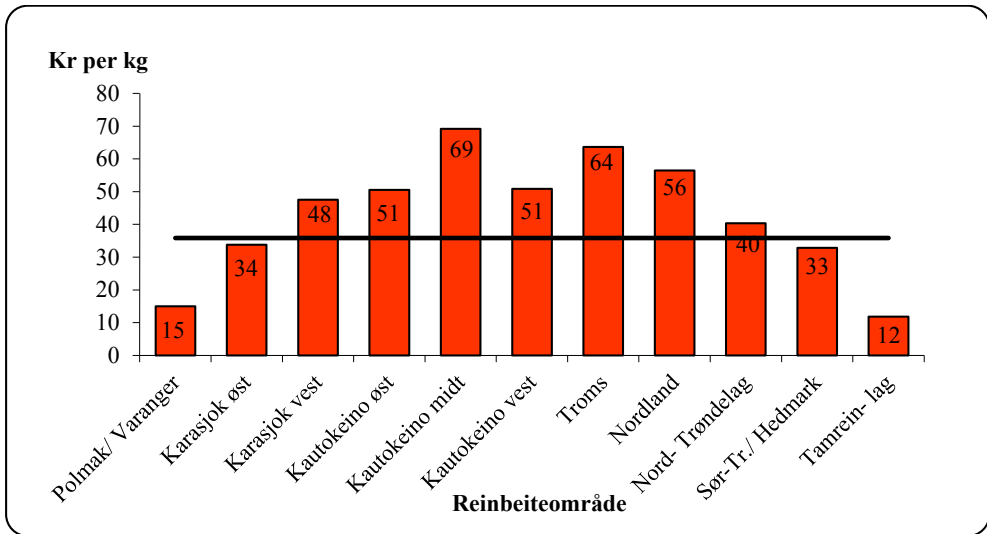
I de øvrige områdene er det mindre variasjoner sammenlignet med fjoråret.

Vi ser også at det i Vest-Finnmark har vært en ytterligere økning i tilskuddet basert på prøveordningen. Dette på tross av at produksjonstilskuddet har gått ned. Også i 2010 så vi at innføringen av det nye tilskuddet gav 1,2 mill. kr mer i tilskuddsoverføringer, sammenlignet med utbetalinger i 2009 over ordningen med kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd.

Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2011 (1.000 kr)

Figur 4.2.2 viser at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder overføringer pr. siidaandel. Gjennomsnittet for alle områder er kr 117.000 pr. siidaandel, dette er en reduksjon på kr. 18.000 fra 2010. Figuren viser også at Sør-Trøndelag/Hedmark er oppe i et gjennomsnitt på kr 206.000 pr. andel og Troms er nede i et gjennomsnitt på kr 78.000 pr. andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter, vil være styrende for hva de enkelte områder får i utbetalinger pr. siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene samt enkelte ordninger over Reindriftens Utviklingsfond.

Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr.kg. kjøtt i 2011

Dersom inntektsoverføringene relateres til produsert kvantum, ser bildet noe annerledes ut. Fig. 4.2.3 viser kr 36 i inntektsoverføring pr. kg kjøtt i landsgjennomsnitt, men vi ser at de to områdene som ligger høyest i overføringer pr. siidaandel ligger lavest når overføringene relateres til kg produsert kjøtt. Kautokeino midt, Troms og Nordland ligger høyest med hhv. 69, 64 og 56 kr. kg produsert kjøtt.

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak:

- I 2007 er det gjort en utbetaling over posten tap ved ulykker i Nord-Trøndelag, samt at her er foretatt utbetalinger for implementering av bruksregler i Finnmark.
- I 2008 er det gjort en del utbetalinger til områdene fra Troms og sørover for implementering av bruksregler. I tillegg har Nord-Trøndelag fått utbetalt for tap ved ulykker.
- I 2009 og 2010 er det ikke utbetalt noen ekstraordinære tilskudd.
- I 2011 omfatter posten tap ved ulykker hos tamreinlagene.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter etablererstipend, investeringstilskudd og driftstilskudd til næringskombinasjoner, som er forvaltet av Sametinget. Tabell 4.2.3 viser utbetalingene av tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2007-2011.

Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2007-11 (1.000 kr)

Reinbeiteomr.	Driftstilskudd				Totalt				
	Etabl.stip	Inv.tilsk.	Duodji	Annet	2011	2010	2009	2008	2007
Polmak/Varanger	0	0	65	0	65	199	317	40	115
Karasjok Øst	0	0	0	0	0	78	275	351	61
Karasjok Vest	38	0	128	0	166	835	727	593	291
Øst-Finnmark	38	0	193	0	231	1 112	1 319	984	467
Kautokeino Øst	58	0	0	0	58	493		185	270
Kautokeino Midt	30	245	257	0	532	538	1 053	780	962
Kautokeino Vest	139	0	31	0	170	321	433	381	366
Vest-Finnmark	227	245	288	0	760	1 352	1 486	1 346	1 598
Troms	472	173	0	0	645	666	0	0	0
Nordland	0	0	0	0	0	104	150	60	40
Nord-Tr.lag	0	0	0	28	28	489	136	0	100
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0	359	0	0	0
Totalt	737	418	481	28	1 664	4082	3091	2 390	2 205

De totale tilskuddene med inntektsvirkning til næringskombinasjoner ble redusert fra 4,1 mill. kr i 2010 til 1,7 mill. kr i 2011 (-2,4 mill. kr). Bortimot halvparten (44 %) av midlene i 2011 er etableringstilskudd. Avtalepartene har de siste årene satt av 2 mill. kr over reindriftsavtalen til næringskombinasjoner som forvaltes av Sametinget. Nedgangen har sammenheng med innstramning av praksis og rutiner for tildeling, samtidig som det har vært noe færre søkere til ordningen.

Verdiskapingsprogrammet for reindrift**Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet (1.000 kr)**

Reinbeite omr.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Tot.
Polmak/Var.	307	1229	434	876	0	420	80	477	210	397	0	4 430
Kara. øst 1)	138	332	1 738	462	279	0	0	975	0	995	410	5 329
Kara. vest	0	0	0	0	0	0	800	468	400	0	0	1 668
Øst-Finnmark	445	1561	2172	1338	279	420	880	1920	610	1392	410	11 427
Kauto øst						368	182	156	250	36	0	992
Kauto midt						115	77	259	68	286	134	939
Kauto vest						75	36	447	1 205	161	0	1 924
Vest-Finnmark	99	0	1053	4206	2256	558	295	862	1523	483	134	11 469
Troms	0	485	394	1 789	0	78	118	412	25	39	0	3 340
Nordland	0	1778	99	1 032	0	367	80	731	40	476	1 254	5 857
Nord-Tr.lag	0	0	229	2 064	78	0	0	0	0	114	0	2 485
Sør-Tr./Hedm.	0	0	590	175	108	0	0	151	24	326	151	1 525
Tamreinlag	0	0	198	450	0	0	0	0	0	0	0	648
Totalt	544	3824	4735	11054	2721	1423	1373	4076	2222	2830	1949	36 750

1) Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst p.g.a at soneinndelingen først ble innført i 2006.

Tabell 4.2.4 viser at utbetalingene til reindriftsutøvere over programmet er varierende, fra 0,5 mill. kr i 2001 til 11,1 mill. kr i 2004. Totalt er det utbetalt 36,8 mill. kr over programmet siden oppstarten i 2001 til reindriftsutøvere. Det understrekes at tabellen ikke gir en fullstendig oversikt over utbetalingene, ved at det kun er midler til reindriftsutøvere som er med. Det bevilges også midler til bedrifter o.l. som har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en total oversikt over innvilgede prosjekter.

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Midler til ulike tiltak mot radioaktivitet i 2011 er vist i tabell 4.2.5. Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1988-2011. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing og økologi vises det til kapittel 6.2 og til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.5 Tiltak mot radioaktivitet i 2011 etter tiltakstype (1.000 kr)

Reinbeite- område	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Tiltak matrein	Nedføring	Totalt
Nordland	297	86	0	0	383
Nord-Trøndelag	454	42	4	0	500
Sør-Tr./Hedmark	0	330	0	0	330
Tamreinlag	4	316	0	0	320
Totalt	755	774	4	0	1 532

Det går frem av tabell 4.2.5 at de samlede midlene til tiltak mot radioaktivitet i 2011 er 1,5 mill. kr. Nivået er 0,7 mill. kr. høyere enn i 2010. Bortsett fra siste år, har utbetalinger for tiltak mot radioaktivitet blitt redusert de siste årene. Imidlertid varierer forekomsten av

radioaktivitet i beitevekster mellom år. Som følge av dette vil også utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet variere.

Tabell 4.2.5 omfatter bare tiltak som er inntektsgivende for reineieren. De totale overføringene til tiltak mot radioaktivitet utbetalt i kalenderåret 2011 er 3,3 mill. kr (2010: 1,8 mill. kr). Disse midlene omfatter i tillegg måling av radioaktivitet som føres under arbeidsinntekter, kassasjon som inngår i kjøttinntektene og diverse utbetalinger til administrasjon etc.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader.

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra fylkesmannen til ulike tiltak mot rovviltskader i reindrifta for kalenderåret 2011. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2011 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Intensiv gjeting	Tiltak ved kalving	Akutt	Flytting av rein	Annet	Totalt
Polmak/Varanger	210	0	0	0	0	210
Karasjok Øst	95	0	0	0	0	95
Karasjok Vest	245	20	62	0	97	424
Øst-Finnmark	550	20	62	0	97	729
Kautokeino Øst	80	0	11	0	0	91
Kautokeino Midt	205	0	0	0	0	205
Kautokeino Vest	129	0	0	0	0	129
Vest-Finnmark	414	0	11	0	0	425
Troms	273	60	0	0	20	353
Nordland	1 086	0	570	643	160	2 459
Nord-Trøndelag	765	0	0	951	84	1 800
Sør-Tr.lag/Hedm.	0	0	0	0	60	60
Totalt 2011	3 088	80	643	1 594	421	5 825
<i>Totalt 2010</i>	<i>1516</i>	<i>1 857</i>	<i>830</i>	<i>552</i>	<i>1477</i>	<i>6 233</i>

Det fremgår av tabellen at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader er på 5,8 mill. kr i 2011. Dette er en reduksjon på ca 0,4 mill. kr fra 2010.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter; erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Direktoratet for naturforvaltning for tap av rein til rovvilt, erstatninger over reindrifftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2007-11 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	5 742	4 245	4 407	5 073	6 542
Karasjok øst	2 633	5 118	5 220	4 874	7 279
Karasjok vest	4 529	5 415	5 588	5 493	9 012
Øst-Finnmark	12 905	14 778	15 214	15 440	22 832
Kautokeino øst	1 860	4 598	3 888	4 077	4 020
Kautokeino midt	2 966	6 961	5 835	5 643	6 161
Kautokeino vest	4 043	4 521	3 775	4 220	3 488
Vest-Finnmark	8 869	16 081	13 498	13 940	13 670
Troms	4 636	8 355	7 903	8 515	10 358
Nordland	6 929	9 031	11 923	13 374	13 804
Nord-Trøndelag	6 712	9 573	10 453	10 460	11 092
Sør-Tr./Hedmark	2 878	2 635	4 177	3 291	3 385
Tamreinlagene	91	249	293	1 062	957
Totalt	43 020	60 703	63 460	66 082	76 098

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er stigende. Bakgrunnsmateriale viser at det er erstatninger fra DN for tap av rein til rovvilt som har bidratt til den største økningen. Oversikten fra DN viser at utbetalingene har hatt en økning på ca. 32,5 mill. kr. fra 2007 til 2011. I 2011 ser vi også en markant økning i Øst-Finnmark på erstatningsutbetalinger for tap av rein til rovvilt. En sannsynlig årsak til økningen kan være at det i dette området har vært en intensivering av jobben med å lete etter kadaver, samt at man i dette området har større forekomster av enkelte rovdyr på vinterbeitene sammenlignet med øvrige områder.

I 2010 hadde i tillegg utbetalingene fra Jernbaneverket en forholdsvis stor økning, og det var spesielt i Nordland man hadde store utbetalinger. Den største prosentvise økningen, sortert områdevis, finner vi hos tamreinlagene som nær har tidoblet sine erstatninger i sammenligningsperioden. Blant områdene for øvrig er det Karasjok øst og Troms som har relativt stor økning sammenlignet med 2007. Kautokeino vest er det eneste området som har nedgang i sine utbetalinger perioden sett under ett.

Det gjøres oppmerksom på at tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt er inkludert i erstatningsutbetalingene.

Erstatningene for tap av rein til fredet rovvilt utgjør 95 % av de samlede erstatningsutbetalingene i 2011. For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.2 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2008-2011.

Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	2 177	98	1 804	854
Karasjok øst	422	275	275	275
Karasjok vest	0	0	0	0
Øst-Finnmark	2 599	373	2 079	1 129
Kautokeino øst	0	0	0	0
Kautokeino midt	6	0	0	474
Kautokeino vest	2 546	766	533	496
Vest-Finnmark	2 552	766	533	970
Troms	1 878	1 487	766	822
Nordland	2 603	592	1 423	625
Nord-Trøndelag	637	887	410	260
Sør-Trøndelag	1 096	120	862	0
Sum	11 365	4 225	6 073	3 806

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reinere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

Det påpekes at distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriale for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte ikke er med i oversikten. Det understrekes for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Dette skyldes manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet.

4.4 Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader i perioden 2008-2011 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelenes kostnader i 2011 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011
Polmak/ Varanger	12 094	15 157	19 941	15 881
Karasjok Øst	10 164	11 372	14 544	10 831
Karasjok Vest	11 509	13 676	13 978	15 057
Øst-Finnmark	33 768	40 205	48 463	41 769
Kautokeino Øst	16 234	18 144	16 375	15 426
Kautokeino Midt	13 829	19 687	18 628	17 845
Kautokeino Vest	10 747	12 674	14 069	11 707
Vest-Finnmark	40 810	50 504	49 072	44 978
Troms	6 608	7 600	9 451	9 699
Nordland	11 522	12 739	13 883	14 313
Nord-Trøndelag	7 944	7 593	8 927	9 700
Sør-Tr./ Hedmark	7 934	9 482	9 511	10 265
Totalt	108 586	128 124	139 307	130 724

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader reduseres med 8,6 mill. kr i forhold til 2010. Karasjok øst, Polmak/Varanger og Kautokeino vest er de områdene som har størst prosentvis reduksjon, med hhv 26 %, 20 % og 17 %. Postene for utstyr, kjøretøy og maskiner, bygninger/anlegg samt fremmedtjenester er de postene som preger den største reduksjonen på de fleste områdene.

Samtlige områder i Finnmark, unntatt Karasjok vest, har altså redusert sine kostnader i forhold til 2010. I områdene lenger sør, altså fra og med Troms, er det en økning over hele linjen. Den største økningen finner vi i Nord-Trøndelag med ca 9 %. I områdene som har økt sine kostnader er det hovedsakelig postene varekjøp og avskrivninger som utgjør økningen.

Etter overgangen til bruttoføring, hvor slaktekostnader belastes utøver etter fakturering fra slakteri, vil slaktekvantum også være avgjørende for områdenes totale kostnader. Med bakgrunn i reduksjonen i slakteuttaket i 2011 kan dermed noe av kostnadsreduksjonen tilskrives dette.

En sammenligning mellom tabell 4.4.2 og tilsvarende tabell i fjorårets publikasjon viser at utstyr (-2,9 mill. kr), kjøretøy/maskiner (-2,3 mill. kr), bygninger/anlegg (-1,5 mill. kr) og fremmedtjenester (-3,3 mill. kr) er postene som reduseres mest. Posten varekjøp er den posten som i forhold til 2010 har størst økning, med 1,4 mill. kr.

Tabell 4.4.2 viser også at kjøretøyer og maskiner og avskrivninger utgjør de klart største postene i samtlige reinbeiteområder, totalt utgjør disse hhv 20 % og 21 % av kostnadene.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2011 etter kostnadsart (1.000 kr)

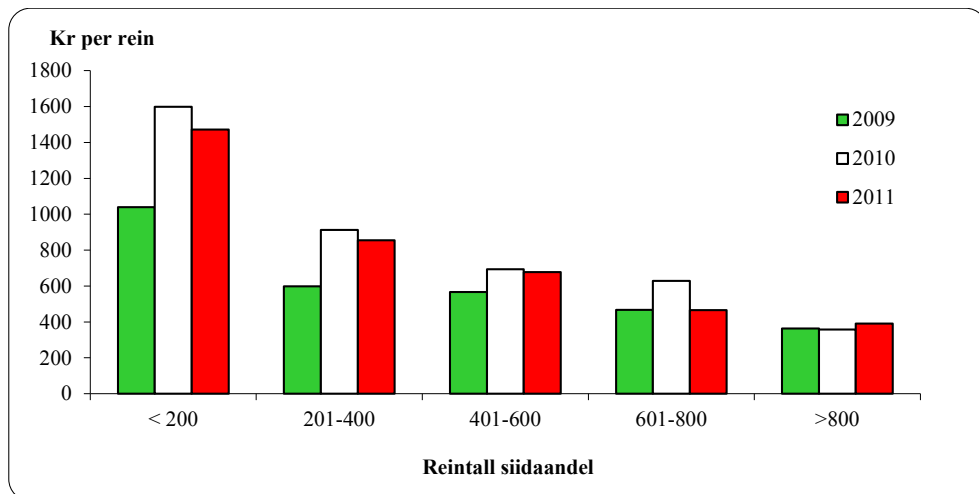
Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag	Totalt 2011
Frakt og transport	612	416	88	63	52	68	1298
Varekjøp	6699	1770	1150	2729	1137	1582	15067
Reiser	954	152	300	234	311	156	2108
Utstyr	4817	6276	1382	1774	1671	1095	17013
Kjøretøyer og maskiner	7265	10992	2226	2375	1384	2247	26488
Bygninger og anlegg	2104	1631	272	340	353	311	5011
Avskrivninger	7972	10604	1937	2588	1804	1990	26896
Strøm, energi	2239	2967	304	633	476	339	6957
Administrasjon	1512	1751	645	628	419	305	5260
Leie	487	680	98	353	447	351	2416
Forsikring	1418	1151	230	366	187	163	3514
Salg og reklame	120	49	2	26	369	1	566
Fremmedtjenester	2725	4831	346	1782	756	1266	11706
Provisjonskostnad	6	0	0	0	0	0	6
Diverse	2838	1708	719	424	336	392	6417
Totalt	41 769	44 978	9699	14313	9700	10265	130724

Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelenes kostnader i Finnmark i 2011 fordelt på soner (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	24	100	488	22	336	57
Varekjøp	3979	909	1811	406	942	422
Reiser	473	350	131	19	62	72
Utstyr	2159	1066	1592	2126	2606	1544
Kjøretøyer og maskiner	1096	2447	3723	3345	4531	3117
Bygninger og anlegg	854	455	795	382	759	490
Avskrivninger	2580	2436	2957	3580	4205	2819
Strøm, energi	803	928	508	1158	1112	698
Administrasjon	456	411	645	590	647	514
Leie	343	9	135	101	408	171
Forsikring	555	416	446	454	375	322
Salg og reklame	26	27	67	0	32	16
Fremmedtjenester	1736	235	755	2757	1050	1024
Provisjonskostnad	0	4	2	0	0	0
Diverse	798	1038	1002	485	781	441
Totalt	15881	10831	15057	15426	17845	11707

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Denne grupperingen er hensiktsmessig ut fra en områdevis inndeling av regnskapet for øvrig, og ut fra ønsket om regionaliserte data. Bakgrunns materialet viser imidlertid at kostnadene kan variere mer innenfor det enkelte reinbeiteområde enn mellom reinbeiteområdene.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere i ulike reintallsgrupper. Figur 4.4.1 gir en oversikt over variasjonen i gjennomsnittlige kostnader pr. rein fordelt etter siidaandelens reintall.

Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr pr. rein) i perioden 2009-11, etter siidaandelens reintall.

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandeler som har under 200 rein har de klart høyeste kostnadene pr. rein. For øvrig ser vi en kostnadsreduksjon i alle reintallsgrupper opp til 800 rein, mens siidaandelene med reintall på over 800 rein, som i utgangspunktet har det laveste og mest stabile kostnadsnivået beregnet i kr.pr.rein, nå har en liten økning sammenlignet med perioden før.

Felleskostnader i samisk reindrift/Distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.3. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.4.

Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011
Polmak/ Varanger	3 046	3 652	5 638	5 818
Karasjok Øst	1 569	2 369	2 716	1 737
Karasjok Vest	467	322	1 043	705
Øst-Finnmark	5 081	6 343	9 397	8 260
Kautokeino Øst	567	789	873	225
Kautokeino Midt	1 338	2 009	1 179	1 511
Kautokeino Vest	1 563	485	1 473	1 801
Vest-Finnmark	3 469	3 283	3 525	3 537
Troms	2 271	6 021	5 166	3 848
Nordland	2 477	3 111	1 840	4 408
Nord-Trøndelag	1 418	1 817	3 669	2 125
Sør-Tr./ Hedmark	2 058	896	2 003	1 621
Totalt	16 773	21 471	25 601	23 799

Det fremgår av tabell 4.4.3 at de totale felleskostnadene var på lavest nivå i 2008, og at de i årene 2009 og 2010 hadde svært stor økning. I 2011 ser vi igjen en liten reduksjon, men distriktenes utgifter er fremdeles på et høyt nivå sammenlignet med årene 2008-2010.

Sammenlignet med 2010 er det postene frakt og transport samt varekjøp som har de største reduksjonene, mens utstyr og administrasjon har de største økningene.

Den største prosentvise reduksjonen på felleskostnadene finner vi i Karasjok vest og Nord-Trøndelag. I Karasjok er det diverse-posten som utgjør reduksjonen, mens det i Nord-Trøndelag er postene frakt og transport samt fremmedtjenester som har hatt en nedgang. 6 av områdene har reduksjon i sine kostnader, mens det altså er 4 områder som har økning. Den områdevis kostnadsøkningen fra 2010 til 2011 er størst i Nordland og Kautokeino vest. I Nordland er det artene utstyr, avskrivninger, administrasjon og leie som i grove trekk utgjør økningen. For Kautokeino Vest er det postene reiser, utstyr samt kjøretøy og maskiner som representerer den største økningen.

For øvrig påpekes det av Økonomisk utvalg at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad, og det bemerkes også at det ikke foreligger datagrunnlag for alle distrikter alle år. Det kan også foreligge forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter, som igjen fører til forskjellige måter å postere kostnader på.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i 2011 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Polm./ Var.	Karasj. Øst	Karasj. Vest	Kautok. Øst	Kautok. Midt	Kautok. Vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr/ Hedm.
Frakt/transp.	103	627	0	0	92	438	40	1 069	398	133
Varekjøp	3 199	20	9	9	136	150	326	0	214	1 275
Reiser	70	63	97	3	97	51	0	0	10	0
Utstyr	126	333	0	53	279	321	2 560	141	46	145
Kj.tøy/mask.	301	4	0	0	10	199	127	0	520	0
Bygn/anl.	304	53	203	0	96	0	0	0	10	9
Avskr.	541	147	16	79	95	270	584	707	26	5
Strøm/energi	22	0	0	0	0	0	5	0	85	4
Adm.	458	399	153	72	186	198	74	1 815	43	18
Leie	108	0	144	0	16	76	3	642	374	2
Forsikring	35	17	0	10	5	2	0	0	85	0
Fremmedtj.	510	0	0	0	58	96	129	33	0	0
Diverse	42	73	82	0	443	0	0	0	313	31
Totalt	5 818	1 737	705	225	1 511	1 801	3 848	4 408	2 125	1 621

Tabell 4.4.4 viser at postene varekjøp (22 %) og utstyr (17 %) utgjør de største andelene av felleskostnadene i samisk reindrift i 2011.

Kostnader i tamreinlag

Tamreinlagenes totale kostnader for perioden 2008 til 2011 er vist i tabell 4.4.6. Det fremgår av tabellen, samt tidligere utgitt materiale, at kostnadene har hatt en jevn stigning til og med 2009, mens man i 2010 reduserte kostnadene slik at man da var nede på periodens laveste nivå. I 2011 har vi igjen en økning.

Differansen på de ulike postene mellom år må tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet.

Tabell 4.4.5 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Kostnader	2008	2009	2010	2011
Frakt og transport	0	158	0	0
Varekjøp	1 199	1 963	960	5 242
Reiser	0	0	0	0
Utstyr	0	0	5 584	2 513
Kjøretøyer og maskiner	0	0	0	0
Bygninger og anlegg	0	5 993	0	0
Avskrivninger	660	824	759	741
Strøm, energi	0	0	0	0
Administrasjon	0	0	44	0
Leie	3 138	658	452	398
Forsikring	0	0	0	0
Fremmedtjenester	87	13	0	0
Diverse	3 522	2	0	0
Totalt	8 606	9 610	7 799	8 893

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.6 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og tamreinlagenes kostnader. Fra 2010 til 2011 er det en reduksjon i kostnader på nesten alle områdene. Siidaandelens kostnader reduseres (-8,6 mill. kr), felleskostnadene i samisk reindrift reduseres (-1,8 mill. kr), mens tamreinlagenes kostnader økes (+1,1 mill. kr.). I sum gir dette en reduksjon på 9,3 mill. kr, (- 5%) fra 2010.

Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2011 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nord-land	Nord-Tr. lag	Sør-Tr/Hedm.	Tamrein-lag	Totalt
Frakt og transport	1 342	945	128	1 132	450	201	0	4 197
Varekjøp	9 928	2 064	1 477	2 729	1 351	2 857	5 242	25 648
Reiser	1 184	302	300	234	321	156	0	2 498
Utstyr	5 276	6 929	3 942	1 914	1 717	1 240	2 513	23 531
Kjøretøy/mask.	7 570	11 202	2 353	2 375	1 904	2 247	0	27 649
Anlegg	2 665	1 726	272	340	363	320	0	5 686
Avskrivninger	8 676	11 048	2 521	3 295	1 830	1 995	741	30 106
Støm, energi	2 261	2 967	309	633	561	342	0	7 073
Administrasjon	2 522	2 207	719	2 444	463	323	0	8 677
Leie	739	772	101	995	820	353	398	4 178
Forsikringer	1 470	1 169	230	366	272	163	0	3 669
Salg og reklame	120	49	2	26	369	1	0	566
Fremmedtjenester	3 235	4 985	475	1 815	756	1 266	0	12 531
Provisjon	6	0	0	0	0	0	0	6
Diverse	3 035	2 150	719	424	649	423	0	7 400
Totalt	50 028	48 515	13 547	18 721	11 826	11 886	8 893	163 416

Tabell 4.4.6 forts. Totale kostnader i Finnmark i 2011 etter kostnadsart fordelt på soner (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	127	727	488	22	428	495
Varekjøp	7 178	930	1 820	415	1 077	572
Reiser	543	413	229	22	159	122
Utstyr	2 285	1 399	1 592	2 179	2 885	1 865
Kjøretøyer og maskiner	1 397	2 450	3 723	3 345	4 541	3 316
Anlegg	1 158	509	999	382	855	490
Avskrivninger	3 121	2 582	2 973	3 659	4 300	3 089
Støm, energi	825	928	508	1 158	1 112	698
Administrasjon	914	810	798	662	833	712
Leie	450	9	280	101	424	247
Forsikringer	590	433	446	464	381	323
Salg og reklame	26	27	67	0	32	16
Fremmedtjenester	2 245	235	755	2 757	1 108	1 120
Provisjon	0	4	2	0	0	0
Diverse	840	1 112	1 083	485	1 224	441
Totalt	21 699	12 567	15 762	15 651	19 356	13 508

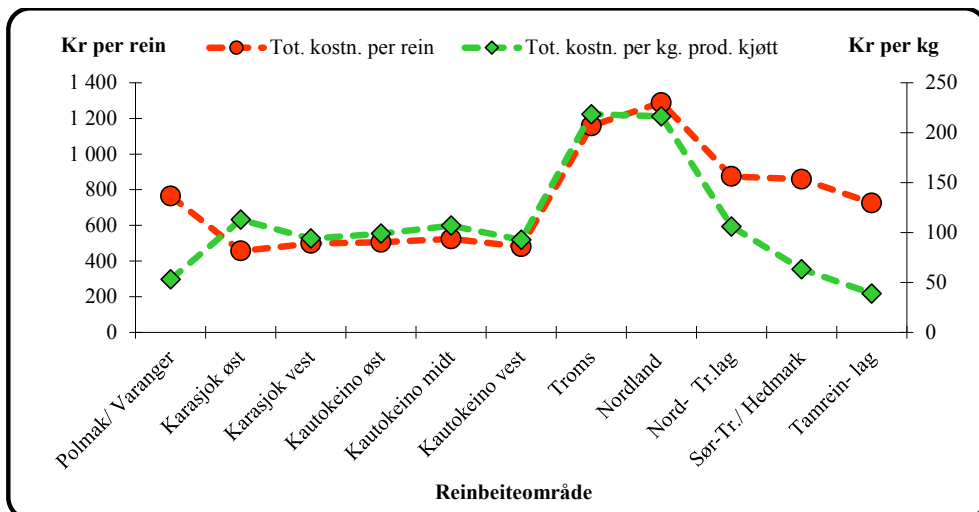
Det går frem av tabell 4.4.6 at postene kjøretøy/maskiner, avskrivninger og varekjøp er de største kostnadspostene i samtlige reinbeiteområder. Pga. detaljeringsgraden i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige poster over år.

Tabell 4.4.7 viser utviklingen på de ulike kostnadsartene de fire siste årene, totalt for hele landet.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i perioden 2008-2011 etter kostnadsart (1.000 kr)

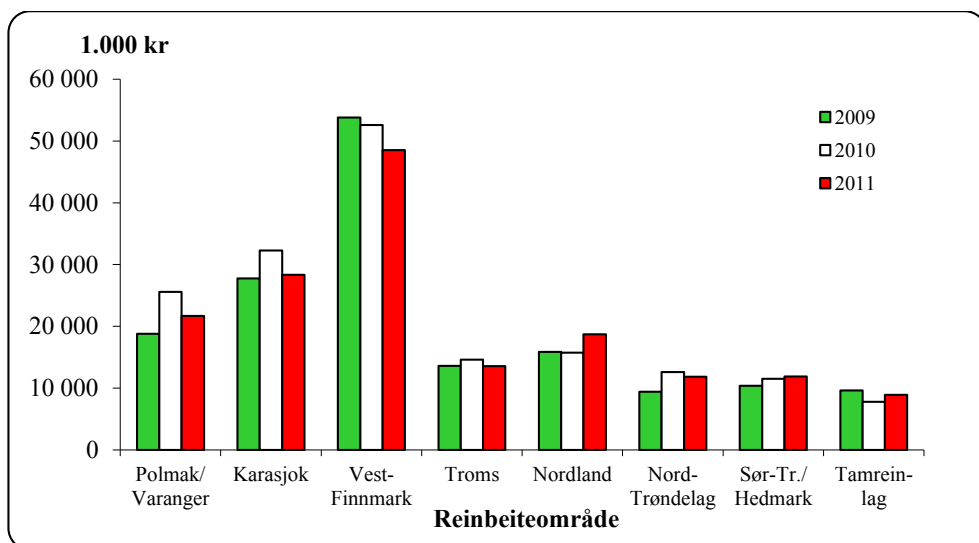
Kostnadsart	2008	2009	2010	2011
Frakt/transport	4972	9469	6320	4 197
Varekjøp	11134	17243	22172	25 648
Reiser	2416	1979	3709	2 498
Utstyr	15313	19347	26155	23 531
Kjøretøy og mask.	26147	26411	29983	27 649
Bygn./anlegg	6172	14629	8430	5 686
Avskrivn.	24289	29220	28936	30 106
Strøm/energi	4829	5373	7406	7 073
Administr.	4340	5183	7027	8 677
Leie	6664	4347	3866	4 178
Forsikringer	2605	3305	3364	3 669
Salg og reklame	611	664	600	566
Fremmedtjenester	13141	14809	17267	12 531
Provisjon	0	0	0	6
Diverse	11279	7230	7472	7 400
SUM	133912	159209	172697	163 416

Figur 4.4.2 viser totale kostnader pr. rein og pr.kg. produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Troms og Nordland har de høyeste kostnadene i forhold til reintall, mens Karasjok øst og Kautokeino vest har de laveste kostnadene i forhold til reintall. Troms har også de høyeste kostnadene i forhold til produksjon.

Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr.rein og pr.kg. prod. kjøtt i 2011

Figur 4.4.3 viser totale kostnader de tre siste årene. Det går frem av figuren at alle områdene i Finnmark, samt Troms og Nord-Trøndelag har redusert sine kostnader i forhold til 2010.

Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2009-11 (1.000 kr)

Slakterienes priser

Kostnader til frakt og slakting er tatt med i siidaandelenes kostnader som hentes fra skatte- og næringsoppgaver, og taes med i sammendragene derfra. Det har allikevel blitt markert et behov for å synliggjøre de områdevisе forskjellene på slaktekostnader oppgitt av slakteri. Fra og med 2010 har vi derfor framskaffet en oversikt som viser slakterienes slakte- og fraktekostnader, definert områdevis. Det gjøres oppmerksom på at tallene inneholder en viss grad av usikkerhet fordi vi ikke kan skille fraktekostnadene fra selve slaktekostnadene, og at forskjellene dermed kan være innbyrdes skjevfordelt. Tabell 4.4.8 viser slakterienes oppgitte priser til slakt og frakt, pr. kg produsert kjøtt. Tallene er hentet fra slakterienes rapportering på månedlig slakting, og omfatter både leieslakt og oppkjøp. Tallene er eks.mva.

Tabell 4.4.8 Slakterienes priser på slakting, inkl. frakt

	Andel slakt	Pris pr kg	Pris pr kg
Reindriftsområde	2011	2011	2010
Øst- Finnmark	58,97	12,98	12,36
Vest-Finnmark	6,26	14,21	12,92
Troms	2,19	13,98	15,35
Nordland	4,59	9,36	8,95
Nord- Trøndelag	7,43	9,96	13,28
Sør-Tr./ Hedmark	15,03	10,85	9,03
Øvrige	5,53	11,45	10,25
Totalt	100	12,28	11,91

Tabellen viser til dels store forskjeller fra 2010 til 2011, spesielt i Nord-Trøndelag. Bakgrunns materialet viser at andel slakt på de enkelte områdene er forholdsvis stabilt sammenlignet med fjoråret, med unntak av Vest-Finnmark som har redusert sin andel betraktelig. Når det gjelder Troms antar man at årsaken til kostnadsreduksjonen ligger i at man her i større grad slaktet ved distriktenes egne slakterier, og dermed oppnådd en prisreduksjon.

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for den samlede livdyrverdien er utarbeidet med utgangspunkt i modellen for beregning av veiledende livdyrpriser fastsatt av Reindriftens Utviklingsfond i 1999. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter pr. dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrt tillegg på 25 %. Balanseverdier for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerete livdyrprisene (pr. dyrekategori) og flokksammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall ligger til grunn for beregning av balanseverdien for livdyrene.

Beregninger vedrørende gjeld og renter gjøres med utgangspunkt i siidaandelnehavernes (og eventuelle ektefeller/samboeres) totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig

merverdiavgift). Manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene.

En oversikt over siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2011 er gitt i tabell 4.5.1. Sammenheng for årene 2008-2011 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2011 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Eiendeler			Gjeld (prosent)			Egenkapital	
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	2011 ¹⁾	2010 ¹⁾	2011	2010
Polmak/Varanger	64699	22562	87262	13283	15,2	13,5	73978	71413
Karasjok Øst	58607	41176	99783	21203	21,2	25,4	78580	57236
Karasjok Vest	61593	22313	83905	23609	28,1	22,0	60296	60179
Øst-Finnmark	184899	86051	270950	58095	21,4	20,1	212854	188828
Kautokeino Øst	59077	27262	86339	20859	24,2	24,6	65480	60173
Kautokeino Midt	65638	27306	92945	29984	32,3	27,6	62960	69034
Kautokeino Vest	49294	19972	69267	13730	19,8	15,2	55536	59641
Vest-Finnmark	174009	74541	248550	64573	26,0	23,1	183977	188848
Troms	46620	12517	59137	9006	15,2	18,5	50131	34893
Nordland	40937	17491	58429	17050	29,2	25,6	41379	40681
Nord-Trøndelag	32425	8354	40779	8763	21,5	22,8	32016	28344
Sør-Tr./Hedmark	36014	12918	48932	16446	33,6	32,8	32487	30687
Totalt	514904	211873	726777	173933	23,9	22,6	552844	512282

1) Gjeld i prosent av sum eiendeler

Den totale gjeldsandelen ligger på 23,9% av sum eiendeler, og ligger nå på omtrent samme nivå som i 2007.

Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Kapitalforhold	2008	2009	2010	2011
Livdyrverdi	630 849	606 299	485 606	514 904
Andre aktiva	124 513	124 430	176 075	211 873
Sum aktiva	755 362	730 729	661 681	726 777
Gjeld	153 678	114 627	149 399	173 933
Gjeld i %	20,34	15,69	22,58	23,93
Egenkapital	601 684	616 102	512 282	552 844

Det fremgår av tabell 4.5.2 at balanseverdien for rein var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2008. Fram til 2008 var det økning i både reintall og priser. Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden.

Tabellen viser at verdien av andre aktiva har økt betraktelig fra 2009 til 2011, dette i likhet med sum gjeld. Livdyrverdien var i 2010 på sitt laveste gjennom hele sammenligningsperioden, som nevnt ovenfor kan dette relateres til prisutviklingen i næringen.

Rentekostnader for samisk reindrift og tamreinlag i perioden fra 2008 til 2011 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2008-11 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Område	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	734	669	561	692
Karasjok Øst 1)	1 089	639	925	1 163
Karasjok Vest	1 665	628	939	1 336
Øst-Finnmark	3 489	1 935	2 425	3 191
Kautokeino Øst	1 638	796	1 324	1 191
Kautokeino Midt	2 253	1 065	1 559	1 786
Kautokeino Vest	775	387	574	756
Vest-Finnmark	4 666	2 248	3 457	3 733
Troms	703	494	446	558
Nordland	1 119	618	649	843
Nord-Trøndelag	718	440	523	509
Sør-Tr./Hedmark	947	825	842	879
Totalt samisk reindrift	11 641	6 560	8 341	9 713
Tamreinlag	133	13	13	7
Totalt	11 774	6 573	8 354	9 720

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene har økt med ca. 3,1 mill. kr fra 2009 til 2011.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2008-11 (1.000 kr)

	2008	2009	2010	2011
Gjeld	153 678	114 627	149 399	173 933
Renter	11 641	6 560	8 341	9 713
Rentesats	7,6 %	5,7 %	5,6 %	5,6 %

Den totale gjelden var økende fram til og med 2008. Tabell 4.5.4 viser at det, etter en reduksjon i 2009 sammenlignet med årene før, igjen har vært en økning i de påfølgende årene. Rentesatsen har i sammenligningsperioden vært synkende fra og med 2008. Perioden sett under ett synes imidlertid rentesatsen å være noe høy i forhold til sammenlignbare næringer. En årsak til dette er at næringens kapital i hovedsak er bundet opp mot verdien av reinflokken, og ikke til fast eiendom som gir større sikkerhet for lån, og dermed lavere rentesats. Siidaandelinnehaverens kapitalsituasjon er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall siidaandeler i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. For nærmere omtale av årsverksberegninger henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2011 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer. Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2011

Reinbeite- område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk Totalt	Rein per årsverk	Antall Siidaandeler
Polmak/Varanger	3 015	1,67	75	377	45
Karasjok Øst	3 686	2,05	109	254	53
Karasjok Vest	3 464	1,92	154	205	80
Øst-Finnmark	3 416	1,90	338	259	178
Kautokeino Øst	3 545	1,97	124	250	63
Kautokeino Midt	3 362	1,87	177	208	95
Kautokeino Vest	3 240	1,80	101	279	56
Vest-Finnmark	3 469	1,93	412	233	214
Troms	2 760	1,53	74	159	48
Nordland	2 847	1,58	70	209	44
Nord-Trøndelag	2 566	1,43	56	243	39
Sør-Tr./Hedmark	2 425	1,35	40	342	30
Tamreinlag 1)			38	320	
Totalt			1 028		553

1) Hos tamreinlagene har det vært en formelfeil i tabellgrunnlaget, den årvisse endringen i reintall har ikke vært fanget opp, og tamreinlagene har dermed blitt stående med samme årsverksberegning i perioden 2004-2010.

Tabell 4.6.1 viser at det i 2011 var totalt 553 siidaandeler og 1028 årsverk i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer pr. andel er høyest i Karasjok øst, og lavest i Sør-Trøndelag/Hedmark. Differansen er på 1.261 timer. Målt i antall rein pr. årsverk varierer arbeidsforbruket fra 159 rein i Troms til 377 rein i Polmak/Varanger.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriftens totalregnskap for perioden 2008-11 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2011 fordelt etter reinbeiteområder. De enkelte elementene i totalregnskapet er kommentert foran. Her gis derfor bare et kort sammendrag av hovedlinjene i utviklingen.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2008-11, og endring fra 2010 til 2011 (1.000 kr)

Regnskapsposter	2008	2009	2010	2011	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	161 086	182 536	174 259	142 660	-31 598
Kjøtt og biprodukter	158 257	146 833	141 201	117 554	-23 647
Endring i reinhjordverdien	-16 721	8 078	3 696	-3 905	-7 601
Binæringsinntekter	3 871	5 800	6 077	3 582	-2 495
Andre prod.baserte innt. 1)	15 680	21 826	23 284	25 429	2 144
Statstilskudd:	87 101	84 973	87 198	76 878	-10 319
Ordinære tilskudd	54 691	53 143	57 824	53 367	-4 457
Andre tilskudd	19 587	19 186	15 391	12 078	-3 313
Ekstraordinære tilskudd	1 357	0	0	463	463
Tilskudd til binæringer	2 390	3 091	4 082	1 664	-2 418
Verdiskapningsprogram	4 076	2 222	2 830	1 949	-881
Tiltak mot radioaktivitet	631	935	837	1 532	695
Konfl.demp. tiltak rovvilt	4 369	6 396	6 233	5 825	-408
Erstatninger:	72 068	67 685	72 155	79 904	7 749
Tap av rein	60 703	63 460	66 082	76 098	10 016
Arealinngrep	11 365	4 225	6 073	3 806	-2 267
Sum inntekter:	320 255	335 194	333 611	299 443	-34 169
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	108 586	128 124	139 307	130 724	-8 584
Felleskostnader	16 777	21 471	25 601	23 799	-1 801
Kostnader i tamreinlag	8 605	9 610	7 799	8 893	1 094
Sum kostnader:	133 968	159 205	172 707	163 416	-9 291
Vederlag for arbeid og kapital	186 287	175 989	160 905	136 027	-24 878
Renter på lånt kapital	11 774	6 573	8 354	9 720	1 366
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	174 513	169 416	152 551	126 307	-26 244
Per årsverk (kr)	170 924	166 912	152 998	122 891	-30 108
Per siidaandel (kr)	296 791	291 593	265 285	213 605	-51 679
Sum årsverk	1 021	1 015	997	1 028	31
Antall siidaandeler 2)	588	581	575	591	16
Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep					
Totalt (1.000 kr)	163 148	165 191	146 478	122 501	-23 978
Per årsverk (kr)	159 792	162 749	146 908	119 187	-27 720
Per siidaandel (kr)	277 463	284 321	254 724	207 168	-47 555

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (38 i 2011) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tabell 4.7.1 viser en nedgang i resultatmålene fra 2010 til 2011. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 152,6 mill. kr i 2010 til 126,3 mill. kr i 2011 (-26,2 mill. kr). Målt pr. årsverk utgjør resultatmålet vederlag til arbeid og egenkapital kr 122.891 i 2011 (2010: kr 152.998). Tilsvarende tall pr. siidaandel er kr 213.605 (2010: kr 265.285 kr).

At resultatmålene er på et lavere nivå i 2011 enn i 2010 kan i hovedsak forklares med reduserte kjøttpriser og lavere slaktekvantum. Dette har også bidratt til reduksjon i tilskuddutbetalinger, da mange av tilskuddene er produksjonsavhengige. Man har også en negativ endring i samlet livdyrverdi. Vi ser imidlertid en reduksjon i kostnadene sammenlignet med foregående år, samt en økning i andre produksjonsbaserte inntekter og erstatninger.

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med områdene priser og gjennomsnittsvekter, skaper endringene i samlet livdyrverdi. For 2011 er denne beregnet til -3,9 mill. kr, og differansen fra 2010 til 2011 er på -7,6 mill. kr.

Ser man bort fra posten andre produksjonsbaserte inntekter har altså samtlige av de øvrige produksjonsinntektene en reduksjon fra 2010 til 2011. I 2010 var de produksjonsbaserte inntektene på 174.259 mill. kr mens de i 2011 var 142.660 mill. kr. Totalt er dette en reduksjon på 23,6 mill. kr.

Statstilskuddene reduseres fra 87,2 mill. kr i 2010 til 76,9 mill. kr i 2011 (-10,3 mill. kr). Den største reduksjonen er knyttet til de ordinære tilskuddene (-4,5 mill. kr), men også postene andre tilskudd og tilskudd til binæringer har en stor reduksjon.

Erstatningene økes fra 72,2 mill. kr i 2010 til 79,9 mill. kr i 2011, en endring på 7,7 mill. kr. Økningen kommer som en følge av økte erstatningsutbetalinger for tap av rein.

Totalt sett innebærer dette en reduksjon i sum inntekter fra 333,6 mill. kr i 2010 til 299,4 mill. kr i 2011 (-34,2 mill. kr).

De totale kostnadene i næringen reduseres fra 172,7 mill. kr i 2010 til 163,4 mill. kr i 2011, og det er siidaandelenes kostnader som reduseres mest med 8,6 mill. kr. Felleskostnadene reduseres med 1,8 mill. kr og kostnadene i tamreinlagene øker med 1,1 mill. kr.

Vederlag til arbeid og kapital (totale inntekter minus totale kostnader ekskl. renter) reduseres fra 160,1 mill. kr i 2010 til 136 mill. kr i 2011 og renter på lånt kapital økes fra 8,4 mill. kr i 2010 til 9,7 mill. kr i 2011. Totalt gir dette en reduksjon i vederlag til arbeid og egenkapital fra 152,6 mill. kr i 2010 til 126,3 mill. kr i 2011 (-26,2 mill. kr).

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2011 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag til arbeid og egenkapital for Nord-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 331.544 kr. pr. årsverk. For Karasjok øst som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 36.204 kr. pr. årsverk.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2011 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)

Reinbeite- område	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.	Sum samisk reindrifft	Tam rein lag	Totalt
Prod.baserte innt.	39 119	41 543	10 693	10 739	12 588	15 300	129 983	12 678	142 660
Kjøtt og biprod.	45 231	29 279	5 296	5 316	6 603	11 897	103 622	13 932	117 554
Endr. i reinjordverdi	-13 424	5 480	3 078	776	1 120	320	-2 650	-1 255	-3 905
Binæringsinntekter	621	1 331	206	392	218	815	3 582	0	3 582
Andre prod.bas.innt.	6 691	5 454	2 113	4 256	4 647	2 268	25 429	0	25 429
Statstilskudd:	20 581	25 535	4 759	8 985	6 828	6 716	73 404	3 475	76 879
Ordinære tilskudd	16 048	18 143	2 620	3 471	4 270	6 102	50 655	2 713	53 367
Andre tilskudd	3 163	6 072	1 121	1 418	230	73	12 078	0	12 078
Ekstraord. tilskudd	0	0	20	0	0	0	20	443	463
Tilskudd til binæringer	231	760	645	0	28	0	1 664	0	1 664
Verdiskapningsprogr.	410	134	0	1 254	0	151	1 949	0	1 949
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	383	500	330	1 212	320	1 532
Konfl.demp.rovvilt	729	425	353	2 459	1 800	60	5 826	0	5 826
Erstatninger:	23 962	14 640	11 181	14 428	11 352	3 385	78 947	957	79 904
Tap av rein	22 832	13 670	10 358	13 804	11 092	3 385	75 141	957	76 098
Arealinngrep	1 129	970	822	625	260	0	3 806	0	3 806
Sum inntekter	83 661	81 718	26 633	34 152	30 769	25 401	282 334	17 110	299 444
Kostnader:									
Siidaandelenes kostn.	41 769	44 978	9 699	14 313	9 700	10 265	130 724	0	130 724
Felleskostnader	8 260	3 537	3 848	4 408	2 125	1 621	23 799	0	23 799
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0	0	8 893	8 893
Sum kostnader	50 028	48 515	13 547	18 721	11 826	11 886	154 523	8 893	163 416
Vederlag for arbeid og kapital	33 633	33 203	13 086	15 431	18 943	13 514	127 811	8 217	136 028
Renter på lånt kapital	3 191	3 733	558	843	509	879	9 713	7	9 720
Vederlag for arbeid og egenkapital									
Totalt (1.000 kr)	30 442	29 470	12 529	14 588	18 434	12 635	118 098	8 210	126 308
Per årsverk (kr)	90 105	71 454	170 256	209 592	331 544	312 623	119 353	214 301	122 892
Per siidaandel (kr) 1)	171 023	137 710	261 013	331 551	472 671	421 171	213 559	0	226 765
Sum årsverk	338	412	74	70	56	40	989	38	1 028
Antall siidaandeler	178	214	48	44	39	30	553		591
Vederlag for arbeid og egenkapital i 2010:									
Totalt (1.000 kr)	46 033	36 352	6 605	17 616	18 024	16 858	141 487	11 065	152 552
Per årsverk (kr)	142 816	90 068	90 875	253 644	324 555	416 889	146 767	334 815	152 999
Per siidaandel (kr) 1)	270 780	174 769	140 531	400 362	462 147	561 943	262 988	0	267 166
Antall årsverk i 2010	322	404	73	69	56	40	964	33	997
Antall siidaand. i 2010	170	208	47	44	39	30	538		571

1) Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall aktive siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen produksjon inngår i beregningen.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 4.7.2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de som tidligere nevnt også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år. I 2011 er den samlede livdyrverdien beregnet å reduseres med -3,9 mill. kr. I 2010 var det en økning på 3,7 mill. kr i samlet livdyrverdi.

Fra 2010 til 2011 utgjør endringene i samlet livdyrverdi følgende verdiendring i mill. kr for de ulike reinbeiteområdene:

- **Øst-Finnmark:** -17,2
- **Vest-Finnmark:** +3,9
- **Troms:** +4,6
- **Nordland:** +3,6
- **Nord-Trøndelag:** +1,2
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** -1,0
- **Tamreinlag:** -2,6

Endringene fra 2010 til 2011 i totalregnskapets hovedposter gir følgende forklaring til endringene i resultatmålene i de ulike reinbeiteområdene. Det gjøres her oppmerksom på at variasjonen i antall siidaandeler i stor grad baserer seg på hvorvidt siidaandelens Melding om reindrift for perioden er godkjent, og at eventuelle ikke godkjente andeler skaper variasjoner i databasens oversikt over antall andeler i de enkelte områdene.

- **Øst-Finnmark:** Resultatmålene har en stor nedgang. De produksjonsbaserte inntektene og tilskuddsdelen er redusert, mens erstatninger er økende. Området har redusert sine kostnader i forhold til 2010. Antall siidaandeler er gått opp fra 170 til 178.
- **Vest-Finnmark:** Resultatmålene har en nedgang. De produksjonsbaserte inntektene, samt statstilskuddene, reduseres. Kostnadene er noe redusert i forhold til 2010, mens erstatningene er på omtrent samme nivå. Antall siidaandeler har økt fra 208 til 214.
- **Troms:** Resultatmålene øker. De produksjonsbaserte inntektene har en økning fra fjoråret, og sammen med økte erstatninger og reduserte kostnader gir dette forbedrede vederlagsmål. Statstilskuddene er imidlertid noe redusert. Antall siidaandeler har økt fra 47 til 48.
- **Nordland:** Resultatmålene for området har en nedgang. De produksjonsbaserte inntektene samt tilskuddsoverføringene øker noe i forhold til fjoråret. Erstatningene er på et litt lavere nivå enn i 2010, mens kostnadene har økt. Økningen på sistnevnte er det som i størst grad bidrar til nedgangen i vederlagsmålene. Antall siidaandeler er uendret.
- **Nord-Trøndelag:** Resultatmålene har økt. Dette på tross av en liten nedgang i de produksjonsbaserte inntektene. Statstilskudd og erstatninger øker i forhold til 2010, mens kostnadene er redusert. Antall siidaandeler er uendret.
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** Resultatmålene for området reduseres. Årsaken til dette er jevnt fordelt over hele linjen; nedgang i produksjonsbaserte inntekter, nedgang i statstilskudd, nedgang i erstatninger og økning i kostnadene. Antall siidaandeler er uendret.
- **Tamreinlag:** Resultatmålene reduseres. De produksjonsbaserte inntektene og erstatningene reduseres, mens statstilskuddene har økt sammenlignet med 2010. I tillegg har tamreinlagene økt sine kostnader. Antall årsverk i

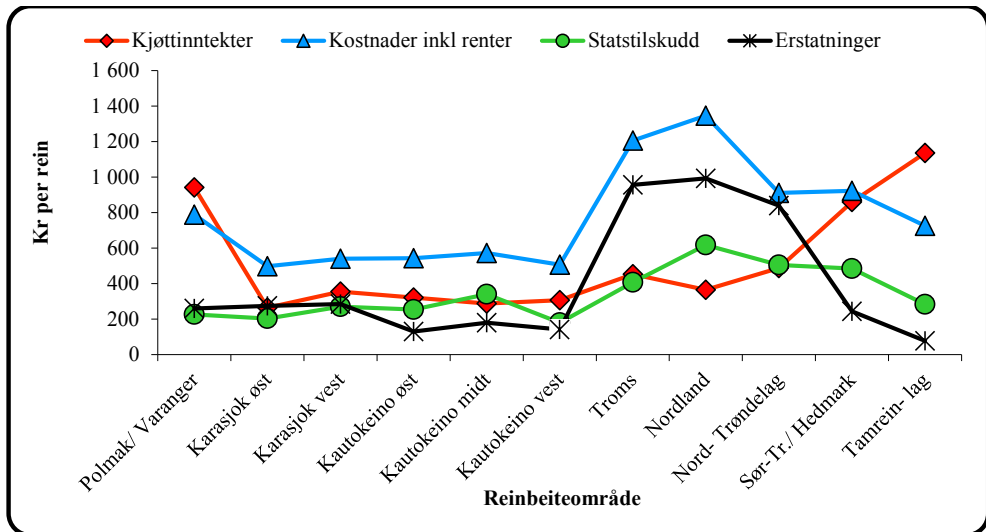
tamreinlagene har økt i forhold til tidligere år, men dette er med bakgrunn i at grunnlagsmaterialet ikke har vært justert for faktiske korreksjoner tidligere. (Se fotnote 1 under tabell 4.6.1)

Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2011 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Reinbeite- område	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	24 275	4 524	10 320	15 530	12 835	13 165
Kjøtt og biprodukter	26 722	7 274	11 235	9 968	10 651	8 647
Endring i reinjordverdien	-7 555	-4 272	-1 597	2 960	481	2 038
Binæringsinntekter	128	354	139	208	597	525
Andre	4 980	1 168	543	2 394	1 106	1 954
Statstilskudd:	6 428	5 582	8 571	7 894	12 578	5 063
Ordinære tilskudd	5 664	4 522	5 862	4 873	9 109	4 162
Andre tilskudd	489	555	2 119	2 872	2 598	602
Ekstraordinære tilskudd	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	65	0	166	58	532	170
Verdiskapningsprogram	0	410	0	0	134	0
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	210	95	424	91	205	129
Erstatninger:	7 396	7 554	9 012	4 020	6 636	3 984
Tap av rein	6 542	7 279	9 012	4 020	6 161	3 488
Arealinngrep	854	275	0	0	474	496
Sum inntekter	38 098	17 660	27 903	27 445	32 049	22 211
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	15 881	10 831	15 057	15 426	17 845	11 707
Felleskostnader	5 818	1 737	705	225	1 511	1 801
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	21 699	12 567	15 762	15 651	19 356	13 508
Vederlag for arbeid og kapital	16 399	5 093	12 141	11 794	12 693	8 703
Renter på lånt kapital	692	1 163	1 336	1 191	1 786	756
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	15 708	3 929	10 805	10 603	10 907	7 947
Per årsverk(kr)	208 422	36 204	70 183	85 445	61 463	78 846
Per siidaandel (kr)	349 057	74 137	135 066	168 299	114 808	141 912
Sum årsverk	75	109	154	124	177	101
Antall siidaandeler	45	53	80	63	95	56
<i>Vederlag for arbeid og egenkapital i 2010:</i>						
Totalt (1.000 kr)	25 401	5 395	15 236	9 299	15 931	11 219
Per årsverk (kr)	360 117	51 015	104 335	76 851	91 909	115 457
Per siidaandel (kr) 1)	577 306	105 784	203 148	149 988	173 160	207 756
Antall årsverk i 10	71	106	146	121	173	97
Antall siidaand. i 10	44	51	75	62	92	54

Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene pr. rein er høyest i Polmak/Varanger, Sør-Trøndelag/Hedmark og hos tamreinlagene, samt at kostnadene pr. rein er høyest i Troms og Nordland. Samtidig ser vi at Nordland ligger høyest når det gjelder både erstatninger og statstilskudd pr.rein.

Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2011 etter reintall (kr. pr. rein)

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden fra 2008 til 2011 for de ulike reinbeiteområdene.

Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2008-11 (kr)

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	377 602	293 120	360 117	208 422
Karasjok Øst	122 748	119 279	51 015	36 204
Karasjok Vest	107 771	110 861	104 335	70 183
Øst-Finnmark	169 481	153 348	142 816	90 105
Kautokeino Øst	74 666	93 186	76 851	85 445
Kautokeino Midt	87 642	99 680	91 909	61 463
Kautokeino Vest	138 957	164 704	115 457	78 846
Vest-Finnmark	97 384	111 644	90 068	71 454
Troms	243 663	108 449	90 875	170 256
Nordland	273 472	241 310	253 644	209 592
Nord-Trøndelag	329 744	391 314	324 555	331 544
Sør-Tr./Hedmark	359 088	412 067	416 889	312 623
Sum samisk reindr	170 059	163 349	144 670	120 755
Tamreinlag	228 580	292 749	334 815	214 301
Totalt	170 924	166 912	152 999	122 892

Bakgrunns materialet viser at vederlag til arbeid og egenkapital var økende fram til og med 2008, mens det nå fremgår av tabell 4.7.4 at det har vært nedgang hvert år i de påfølgende år. I 2011 er Kautokeino øst, Troms og Nord-Trøndelag de eneste områdene som har økning i vederlagsmålet sammenlignet med 2010.

Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2008-11 (kr)

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	604 945	475 506	577 306	349 057
Karasjok Øst	253 324	250 809	105 784	74 137
Karasjok Vest	206 230	213 511	203 148	135 066
Øst-Finnmark	319 076	290 419	270 780	171 023
Kautokeino Øst	142 945	180 262	149 988	168 299
Kautokeino Midt	165 559	189 917	173 160	114 808
Kautokeino Vest	257 679	305 008	207 756	141 912
Vest-Finnmark	186 142	216 377	174 769	137 710
Troms	375 521	168 442	140 531	261 013
Nordland	435 065	381 606	400 362	331 551
Nord-Trøndelag	461 041	551 852	462 147	472 671
Sør-Tr./Hedmark	480 716	549 423	561 943	421 171
Sum samisk reindr.	299 671	274 965	247 789	212 025
Tamreinlag 1)	228 580	292 749	334 815	214 301
Totalt	296 791	291 593	267 166	226 765

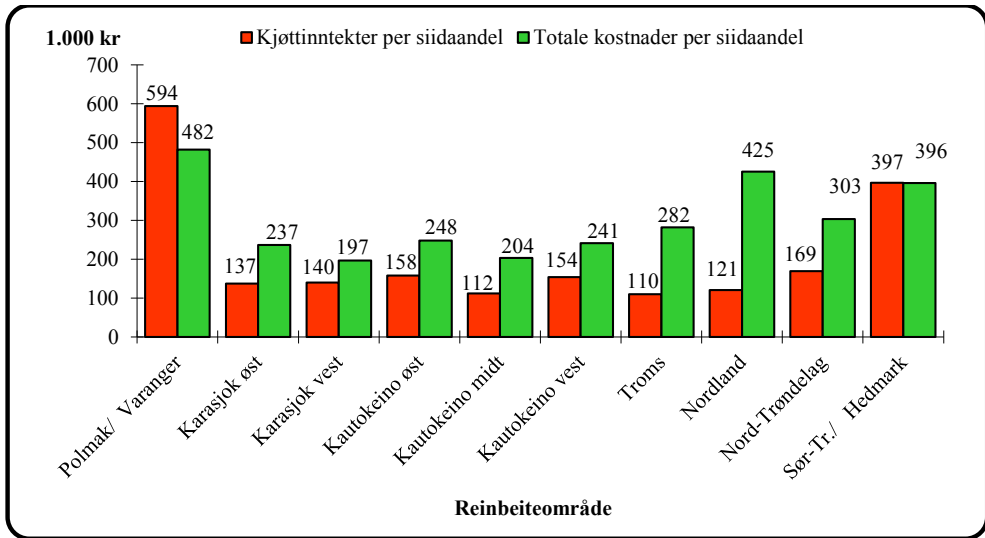
1) Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk for tamreinlagene.

Tabell 4.7.5 viser at vederlag til arbeid og egenkapital for 2011 er på sitt laveste sammenlignet med perioden under ett, og at det har vært synkende hvert år i sammenligningsperioden. Fra toppåret 2008 har vi en reduksjon på 70.026 til 2011.

Den største nedgangen i 2011 finner vi i Polmak/Varanger, som har redusert sitt vederlag fra 577.306 i 2010 til 349.057 i 2011. Vi ser også at det for hele Øst-Finnmark har vært en markant nedgang gjennom hele sammenligningsperioden. Samtidig viser tabellen at Kautokeino øst og Nord-Trøndelag er de eneste områdene som i 2011 har høyere resultatmål enn ved starten av sammenligningsperioden.

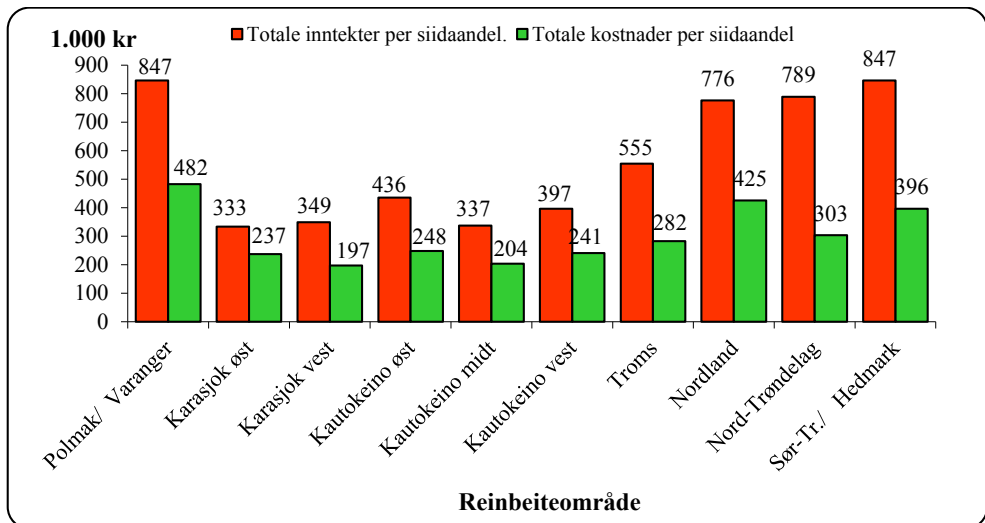
Figur 4.7.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader pr. siidaandel i 2011. Det går frem av figuren at de totale kostnadene pr. siidaandel er større enn kjøttinntektene pr. siidaandel i de fleste områder, kun Polmak/Varanger og Sør-Trøndelag/Hedmark har inntekter større enn kostnadene. En sammenligning viser at det i 2010 var ett av områdene som hadde inntekter høyere enn kostnadene, og i 2009 var det to områder.

Figur 4.7.2 Kjøttinntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2011 (1.000 kr)

I figur 4.7.3 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden. Figuren viser at inntektene pr. siidaandel er større enn kostnadene pr. siidaandel i samtlige reinbeiteområder.

Figur 4.7.3 Totale inntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2011 (1.000 kr)

4.8 Budsjett 2012

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Innledningsvis redegjøres det for bakgrunnen til budsjettallene. Deretter presenteres budsjettet for 2012 i tabell 4.8.1. Det gjøres oppmerksom på at endringer i den samlede livdyrverdien fra og med budsjettåret 2011 er inkludert i beregningene, etter å ha vært holdt utenfor tidligere år. Dette innebærer at budsjettallene nå blir mer sammenlignbare med regnskapstallene som presenteres her. Budsjettfordelingen på områdenivå – når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader – er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

I følge innleverte rapporter fra slakteriene for rapporteringsperioden september-oktober 2012 er det slaktet om lag 15.600 dyr. Vi har i tillegg mottatt foreløpige rapporter, som ikke er fordelt på eiere og områder, med om lag 15.700 dyr. Ut fra fordelt og ufordelt slakt er det dermed foretatt en forholdsvis beregning av kjøttinntekter på de enkelte områdene, mens gjennomsnittsvæker og –priser for de enkelte områdene er beregnet ut fra de slaktedata hvor eier og område er definert.

Det er pr. medio november slaktet ca. 42.100 dyr, inkludert vinterslakt 2012. Anslag fra slakteriene tilsier at de maksimalt vil slakte rundt 20.700 dyr til sammen fra og med november og ut året. Slakteriene påpeker imidlertid at det er knyttet stor usikkerhet til disse anslagene da dette vil avhenge av værforhold og om leveransene kommer som avtalt.

De aller fleste slakteriene melder at tilgangen på slaktedyr har vært svak, og at man har problemer med å utnytte kapasiteten. Dette kan ha ulike årsaker. Det er således knyttet usikkerhet til årets estimat over slaktetall som følge av slakterienes utfordringer med tilgangen. På lik linje som i tidligere år vil også slaktetallene påvirkes av de gjeldende værforhold for å gjennomføre slaktning.

Med bakgrunn i dette har vi et anslag fra slakteriene på at rundt 20.700 dyr slaktes fra og med november og frem til nyttår med en normal markedssituasjon og stabile leveranser til slakteriene.

Med tillegg av privat forbruk og omsetning (11.080 dyr) anslår utvalget ut fra en helhetsvurdering et uttak i 2012 på omtrent 73.000 dyr. Disse prognosene tilsier en reduksjon på omtrent 5.400 slaktedyr fra 2011.

Med utgangspunkt i innrapporterte slaktedata pr. november, anslår utvalget at gjennomsnittlige slaktevekter i 2012 vil være henholdsvis 18,5 kg for kalv og 29,5 kg for voksne dyr. Til sammenligning var tilsvarende vekter i 2011 på henholdsvis 19,0 kg for kalv og 29,7 kg for voksne dyr (jf. tabell 4.1.3).

Andelen kalveslakt utgjorde 70% i både 2010 og 2011. Basert på innrapporterte slaktedata er andel kalveslakt i 2012 på 65%. Utvalget baserer derfor prognosen for 2012 på innrapporterte slaktedata, og anslår kalveandelen til 65 % i 2012.

Grunnlag for beregning av totalt kvantum levert til slakteri er gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og voksne dyr, og grunnlag for beregning av kvantum til privat forbruk og omsetning er gjennomsnittlig slaktevekt for voksne dyr. Med utgangspunkt i disse gjennomsnittsvektene, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr, forventes en total

produksjon på 1.712 tonn i 2012 (2011: 1.851 tonn). Av totalproduksjonen antas det at 327 tonn vil gå til privat forbruk og omsetning, og at 1.386 tonn vil bli levert til slakteri.

Basert på foreløpige innrapporterte slaktedata pr. november anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 60,81 kr. pr. kilo for 2012.

Denne prisen er i likhet med prisene for de tre foregående år å anse som en bruttopris, det vil si før slakte- og eventuelle fraktkostnader er trukket fra. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2012 til 104,1 mill. kr (2011: 117,6 mill. kr).

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2011. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 3,6 og 25,4 mill. kr på disse postene.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres på grunnlag av foreliggende regnskapstall pr. november 2012, med tillegg av hva som forventes utbetalt ut året.

Når det gjelder direkte tilskudd tilsier foreløpig regnskap og prognosen en reduksjon på ca. 10,2 mill. kr, og det er særlig produksjonspremien, særskilt prøveordning for Vest-Finnmark og redusert tilslagsprosent som bidrar til reduksjonen.

Andre tilskudd budsjetteres med 13,2 mill. kr – en økning på 1,1 mill. kr fra 2011. Endringen skyldes i første rekke en økning på posten investeringer (gjerder/bygg og anlegg), pramming og tiltak konvensjonsbeiter.

Det forventes at utbetalinger på posten ekstraordinære tilskudd i 2011 vil være 0,6 mill. kr.

Tilskudd til næringskombinasjoner budsjetteres med 1,7 mill. kr, som er det samme som i 2011, korrigert for prisstigning.

Tilskudd i forbindelse med Verdiskapingsprogram for reindriften budsjetteres med 0,2 mill. kr, basert på bevilgningstall fra Innovasjon Norge. Ordningen opphører i 2012. Det forventes ingen utbetalinger over Reinprogrammet høsten 2012.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, budsjetteres det med 0,8 mill. kr til tiltak mot radioaktivitet i 2012. Det gjøres oppmerksom på at kun postene anlegg, føring, tap, tidligslakt, kostholdskompensasjon og nedføring inngår under tiltak mot radioaktivitet. Refusjoner til reineiere i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i kjøttinntektene og måling av radioaktivitet inngår i kjøre- og arbeidsinntektene.

Ut fra forutsetningene overfor budsjetteres summen av statstilskuddene med 65,8 mill. kr, en reduksjon på 11 mill. kr fra regnskapsåret 2011.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein til rovvilt beregnes med utgangspunkt i faktiske utbetalinger for rovvilttap i 2012. Erstatninger for øvrig tap i trafikken (tog og bil) budsjetteres med et gjennomsnitt av de tre foregående år, og samme metode benyttes på erstatninger for

arealinngrep. Erstatninger utbetalt over reindrifftsavtalen budsjetteres ut fra regnskapstall, men for 2012 forventes ingen utbetalinger på denne posten. Dette medfører at beregnet erstatning for tap av rein budsjetteres med 71,4 mill. kr. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres med 4,7 mill. kr fordelt på områdene.

Totalt sett innebærer dette at sum inntektsposter budsjetteres med 278 mill. kr (2011: 299,4 mill. kr).

Kostnader

Som følge av at slakteuttaket for 2012 forventes å ligge på omtrent samme nivå som 2011, om enn noe under, budsjetteres det ikke med endringer i slaktekostnadene. Dette med bakgrunn i at slaktekostnadene korrigert for prisstigning antas å være på omtrent samme nivå som i 2011. Også de øvrige kostnadene forventes å vedvare på samme nivå, kun korrigert for forventet prisstigning.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 131,4 mill. kr på posten siidaandelenes kostnader. Dette er en økning på 0,7 mill. kr fra 2011.

Korrigert for prisstigning budsjetteres det med 23,9 mill. kr på posten felleskostnader, samt 8,9 mill. kr på tamreinlagenes kostnader.

De totale kostnadene vil da utgjøre 164,3 mill. kr i kalenderåret 2012 (2011: 163,4 mill. kr).

Vederlag til arbeid og egenkapital

Med de betingelsene som er gitt ovenfor, er vederlag til arbeid og kapital beregnet til 113,7 mill. kr – en reduksjon på 22,4 mill. kr i forhold til regnskap 2011.

Gjeldsbelastningen i 2012 forutsettes å være på samme nivå som året før. Utvalget går derfor ut fra dette ved beregning av rentekostnader. Når det gjelder rentenivå, har det vært forholdsvis stabilt fra 2011 til 2012, men med en liten reduksjon. Gitt en forventet gjeldsbelastning og rentenivå, budsjetteres det med en reduksjon i rentekostnader for 2012 (0,05 mill. kr).

Totalt sett innebærer dette en reduksjon i vederlag til arbeid og egenkapital fra 126,3 mill. kr i 2011 til 104 mill. kr i 2012 (-22,3 mill. kr).

Beregnet arbeidsinnsats for 2012 er 1019 årsverk. Med utgangspunkt i disse forutsetningene, er vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk beregnet til kr 102.077 (2011: kr 122.891), og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel beregnet til kr 178.821 (2011: kr 213.605). Endringen fra 2011 til 2012 er i hovedsak påvirket av inntektsreduksjon med bakgrunn i lavere kjøttinntekter, reduserte tilskudd og erstatninger, samtidig som man forutsetter at kostnadsnivået holder seg på samme nivå med unntak av prisstigningen.

Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2008-11, budsjett for 2012 og endring fra 2011 til 2012 (1.000 kr)

Regnskapsposter	Regnskap				Budsjett 2012	Endring Endring
	2008	2009	2010	2011		
Produksjonsbaserte inntekter:	161 086	182 536	174 259	142 660	136 034	-6 626
Kjøtt og biprodukter	158 257	146 833	141 201	117 554	104 130	-13 425
Endr. i reinhjordverdien	-17 363	8 078	3 696	-3 905	2 894	6 799
Binæringsinntekter	3 871	5 800	6 077	3 582	3 582	0
Andre prod.baserte innt.	15 680	21 826	23 284	25 429	25 429	0
Statstilskudd:	87 101	84 973	87 198	76 878	65 837	-11 042
Ordinære tilskudd	54 691	53 143	57 824	53 367	43 151	-10 216
Andre tilskudd	19 587	19 186	15 391	12 078	13 219	1 140
Ekstraordinære tilskudd	1 357	0	0	463	579	116
Tilskudd til næringskomb.	2 390	3 091	4 082	1 664	1 673	9
Verdiskapningsprogram	4 076	2 222	2 830	1 949	235	-1 714
Tiltak mot radioaktivitet	631	935	837	1 532	828	-704
Konf.demp. tiltak rovvilt	4 369	6 396	6 233	5 825	6 151	326
Erstatninger:	72 068	67 685	72 155	79 904	76 101	-3 803
Tap av rein	60 703	63 460	66 082	76 098	71 400	-4 697
Arealinngrep	11 365	4 225	6 073	3 806	4 701	895
Sum inntekter:	320 255	335 194	333 611	299 443	277 972	-21 470
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	108 586	128 124	139 307	130 724	131 434	711
Felleskostnader	16 777	21 471	25 601	23 799	23 929	129
Kostnader i tamreinlag	8 605	9 610	7 799	8 893	8 941	48
Sum kostnader:	133 968	159 205	172 707	163 416	164 304	889
Vederlag for arbeid og kapita	186 287	175 989	160 905	136 027	113 668	-22 359
Renter på lånt kapital	11 774	6 573	8 354	9 720	9 666	-54
Vederlag for arbeid og egenkapital						0
Totalt (1.000 kr)	174 513	169 416	152 551	126 307	104 002	-22 305
Per årsverk(kr)	148 425	166 912	152 998	122 891	102 077	-20 814
Per siidaandel (kr) ¹⁾	257 669	291 593	265 285	213 605	178 821	-34 784
<i>Vederlag for arbeid og egenkapital eks erstatning for arealinngrep</i>						
Totalt (1.000 kr)	163 148	165 191	146 478	122 501	99 301	-23 199
Per årsverk (kr)	159 814	162 749	146 908	119 187	97 463	-21 724
Per siidaandel (kr) ¹⁾	277 440	284 321	254 724	207 168	170 738	-36 430
Sum årsverk	1 021	1 015	997	1 028	1 019	19
Antall siidaandeler	588	581	575	591	582	-4

1) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (38) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindriftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindriften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindriftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
  1. Tabeller
  2. Tabelloversikt
  3. Figuroversikt
  4. Kart over reinbeiteområdene
  5. Ordforklaringer

5. Nærmere om Reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsoppjøret for 2012/2013 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – *Reindrifftens utviklingsfond* og *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, og her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

I 1976 ble den første hovedavtalen inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL. Dette markerte innledningen til at det føres en egen næringspolitikk for reindrifften, og det åpnet en direkte kommunikasjonslinje mellom næringen og Staten. Hovedavtalen fastslo at reindrifftssamene gjennom NRL har forhandlingsrett med Staten om økonomiske tiltak for næringen, herunder faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utviklingen i næringen. Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftutøverne en økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig fikk overføringene den utilsiktede virkning at reintallet økte, og da særlig reintallet i Finnmark.

På 1990-tallet har spesielt reintallstilpasningen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordeling stått sentralt når man har drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. På samme måte har produksjonsoptimalisering vært et fokusert delmål. Her kan det nevnes at kalveslaktetilskuddet er den eneste ordning over reindrifftsavtalen som har vært med fra avtalens opprettelse.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/2004 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp pr. siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det satt fokus på tiltak som skal legge til rette for økt slaktning og omsetning av reinkjøtt. Fra og med reindrifftsavtalen 2009/2010 ble det i tillegg innført en særskilt prøveordning for Vest-Finnmark, hvor man innførte et produksjonskrav på 8 kg. pr.rein i vårflokk for at tilskudd skal utløses. Disse endringene, sammen med innføringen av inntektsfradraget, innebærer at det er lagt til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen, og dermed på sikt en større økonomisk bærekraft.

5.2 Reindrifftsavtalen 2012/13

Rammen for reindrifftsavtalen 2012/2013 er på 104,5 mill. kr. Dette er en økning på 2,5 mill. kr fra foregående år. Bevilgningen for Reindrifftsavtalen 2012/2013 er innarbeidet i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom LMD's Prop.nr 1 S (2012-2013).

De kostnadssenkende og direkte tilskuddene videreføres med enkelte endringer i satsene. Dette bortsett fra Vest-Finnmark-tilskuddet som utgår. Den totale bevilgningen for de kostnadssenkende og direkte tilskuddene er økt fra 60,0 mill. kr for avtaleåret 2011/12 (etter vedtatt budsjett for 2012) til 62,4 mill. kr for avtaleåret 2012/2013.

Avsetning til produksjonspremie reduseres fra 24,0 mill. kr til 23,0 mill. kr. Kalveslaktetilskudd økes fra 8,9 mill. kr til 15,4 mill. kr. Driftstilskuddet økes fra 7,0 mill. kr i 2011/12 til 9,2 mill. kr. i 2012/2013. Distriktstilskudd er uendret på 9,9 mill. kr. Ektefelle tillegg reduseres fra 3,3 mill. kr til 3,0 mill. kr. Frakttilskudd forblir uendret på 1,9 mill. kr. Det gjøres oppmerksom på at det her er avsetningene som beskrives, og at det for enkelte ordninger i tillegg er endringer i satser og forutsetninger.

Når det gjelder Reindrifftsens utviklingsfond (RUF), økes bevilgningen fra 32,8 mill. kr i avtaleåret 2011/2012 til 34,1 mill. kr i avtaleåret 2012/2013 (+1,3 mill. kr). Tildelingsrammen settes lik bevilgningsrammen. Herunder er det lagt opp til støtte/utvikling av binæringer (2,0 mill. kr), konfliktforebyggende tiltak (1,45 mill. kr), Reinprogrammet (8,0 mill. kr), kvinnerettede tiltak (1,0 mill. kr), fagbrevordningen (2,0 mill. kr), markedstiltak (4,1 mill. kr), pramming (5,3 mill. kr), lærings- og omsorgsbaserte tjenester (0,35 mill. kr) og klassifisering av reinsdyrskjøtt (0,2 mill. kr). Totalt sett innebærer dette at 9,7 mill. kr ikke er øremerket av avtalepartene og skal dekke kostnadene til de ordningene som ligger på RUF.

Avsetningene til velferdsordninger reduseres fra 3,1 mill. kr til 1,9 mill. kr. Dette har sammenheng med økningen i reindrifftsfradraget og økning i distriktstilskuddet. Organisasjonstilskuddet videreføres med 6,1 mill. kr. Av midlene til organisasjonstilskudd er det avsatt 0,2 mill. kr til HMS-tiltak i reindrifften.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at rammefordeling og regnskapstall ikke er direkte sammenlignbare på grunn av forskyvninger i utbetalingstidspunkt. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2011/2012 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2013. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsopplysninger før de kan innvilges.

De to største postene i Reindrifftsavtalen er post 51 *Reindrifftsens utviklingsfond* og post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
		2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	35,9	29,9	30,0	32,8	34,1
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,2	6,1	6,1	6,1
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	53,1	63,1	61,8	60,0	62,4
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	3,1	3,1	1,9
	Sum	97,0	101,0	101,0	102,0	104,5

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens ramme de fire siste årene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
		2009	2010	2011	2012*
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	50,6 ¹⁾	40,0	45,2	17,4
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,2	6,1	4,6
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	54,7	59,6	54,8	42,0
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	1,0	0,9
	Sum	113,3	107,6	107,1	64,9

¹⁾ Skyldes økte utbetalinger knyttet til VSP-rein, som gjelder etterslep fra tidligere perioder.

*Regnskapstall pr. 24.09.12.

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag* utgjør hoveddelen av post 75.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag	42,6	49,2	51,8	48,2	50,6
<i>Produksjonspremie</i>	20,5	23,1	25,8	24,0	23,0
<i>Driftstilskudd</i>	6,3	6,7	6,7	7,0	9,2
<i>Prøveordning Vest-Finnmark</i>		6,0	6,0	5,0	0,0
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	6,6	5,9	7,9	8,9	15,4
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	6,3	4,5	2,0	0,0	0,0
<i>Ektefelle tillegg</i>	2,9	3,0	3,4	3,3	3,0
Distriktstilskudd	8,5	11,9	8,2	9,9	9,9
Fraktilskudd	2,0	2,0	1,8	1,9	1,9
Totalt post 75	53,1	63,1	61,8	60,0	62,4

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fire siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Regnskap 2012*
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	46,0	42,9	39,5	32,3
<i>Produksjonspremie</i>	22,9	23,2	21,1	15,6
<i>Driftstilskudd</i>	6,3	7,0	7,7	7,7
<i>Prøveordning Vest-Finnmark</i>	-	5,1	5,2	1,9
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	8,6	6,1	6,6	6,5
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	5,4	3,9	1,5	-
<i>Ektefelle tillegg</i>	2,8	2,7	2,6	2,5
Distriktstilskudd	7,1	9,8	8,7	6,9
Frakttilskudd	1,6	1,8	1,5	1,0
Totalt post 75	54,7	59,6	54,9	42,1

* Regnskapstall pr. 24.09.2012.

5.4 Reindriftens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på RUF avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Resterende av bevilgningen skal dekke de formål som sorterer under RUF men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Økonomisk støtte fra Reindriftens utviklingsfond kan innvilges som tilskudd eller lån. Her nevnes kjøp av livdyr (ordning utgått, registrerte utbetalinger i 2010 er en følge av tidligere gitte bevilgninger), gjeterhytter og øvrige reindrifftsanlegg, støtte ved omfattende tap av rein i ulykker, innløsning av siidaandeler og utdanningsstipend. Økonomisk støtte kan også innvilges til andre tiltak, som for eksempel markedsfremmende tiltak, sikring av reindriftens beiterett, transport av rein og konfliktforebyggende tiltak. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på fondet de fire siste årene. Enkelte av bevilgningene er gitt av avtalepartene mens andre er RUF-styrets/Reindrifftsforvaltningens disponeringer på løpende ordninger.

Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriftens utviklingsfond de fire siste årene (1.000 kr)

142		2008	2009	2010	2011
021	Adm. øk.utvalg	720	830	469	780
031	Adm. av fondet	201	254	232	180
411	Livdyrlån	872	173	171	0
511/512	Transp. og flytting	4 850	5 000	5 000	4 900
522	Slakteanlegg	3 806	3 638	1 761	0
523/524	Gjerdeanlegg/sperregjerder	2 224	1 314	1 060	1 140
525	Konfl. reindr./jordbr.	1 400	1 400	1 400	1 400
53	Tiltak konven.beiter	2 373	750	2 000	2 500
552	Gjeterhytter	2 580	2 524	1 325	1 000
612	Forskning/forskningsformidling	4 500	4 500	4 500	4 138
613	Plan/utredning	0	500	0	0
614	Refusjon kursutgifter	166	50	50	0
615	Kvinnetiltak	1 000	1 000	1 000	1 000
616	Fagbrevordning	2 000	2 000	2 000	2 000
618	Utdanningsstipend	1 852	1 600	952	210
641	Kulturformål	85	0	65	0
642	Barnehager	12	0	0	0
654	Bierverv/etab.stip.	2 000	2 000	2 000	2 000
655	Verdiskapningsprogram	7 700	7 700	7 700	7 700
708/73	Avviklingslønn	29	0	0	0
72	Markedsfremmende tiltak	2 000	2 000	2 000	3 000
74	Tidligpensjon	252	280	130	0
75	Innløsning av dr.enh.	3 600	3 600	3 600	2 250
751	Avviklingsbonus	500	0	0	0
76	Avløserordning ved svangerskap	697	600	1 378	0
99	Diverse	2 000	288	112	675
	Markedsregulering	0	0	0	7 000
	Tap av rein	0	0	0	443
	Tilsagn totalt:	47 420	42 001	38 906	42 316

Det går frem av tabellen at tre av de største postene på fondet, gjennom hele perioden, er post 655 Verdiskapningsprogram, 511/512 Transport og flytting, og post 612 Forskning/forskningsformidling. Vi ser også en stor stigning gjennom perioden på post 75, innløsning av siidaandeler, hvor bevilgningene til og med 2010 har ligget på 3,6 mill. kr. Dette er fire ganger mer enn bevilgningene i 2006. De økte bevilgningene har sammenheng med etablering av bruksregler. I 2011 ser vi at denne posten er noe redusert.

Verdiskapningsprogram for reindrift

Verdiskapningsprogram for reindrift (VSP-rein) ble etablert i 2001, og har som formål å øke verdiskapingen i reindriftnæringen på en slik måte at det kommer reineieren til gode. VSP-rein gir støtte til prosjekter som omfatter videreforedling, distribusjon og salg av reinprodukter – det vil si både kjøtt- og biprodukter av rein. Det er til sammen bevilget 84 mill. kr til programmet de elleve driftsårene det har fungert. Fra og med avtaleåret 2012/2013 er VSP-rein avviklet, og det er etablert et eget program for reindriften tilsvarende

Lokalmatprogrammet finansiert over jordbruksavtalen og driftet av Innovasjon Norge. Til dette programmet avsettes det en bevilgning på 8,0 mill. kr over reindriftsoppgjøret 2012/13. Bevilgningen skal også dekke kostnadene knyttet til administrering av programmet.

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Verdiskapingsprogram for reindrift fra oppstarten og frem til 15.09.12

Reinbeite-område	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1.000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Polmak/Varanger	19	7 %	4 816	253 474
Karasjok	29	11 %	8 183	282 172
Øst-Finnmark	48	17 %	12 999	270 813
Vest-Finnmark	81	29 %	20 265	250 184
Troms	22	8 %	5 751	261 413
Nordland	21	8 %	7 278	346 569
Nord-Trøndelag	13	5 %	4 084	314 154
Sør-Tr./Hedmark	20	7 %	8 853	442 651
Tamreinlag	4	1 %	988	247 000
Overgripende/flere om	67	24 %	18 577	277 269
Totalt	276	100 %	78 795	285 489

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden fra programmet startet og frem til det ble avsluttet 15.09.12. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 78,8 mill. kr fordelt på 276 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 285.489 kr. pr. prosjekt. Av de 276 prosjektene er 129 (46 %) lokalisert i Finnmark.

Transport og flytting

Reindriftsforvaltningen administrerer på vegne av reindriftsnæringen en avtale med Harstadfirmaet LGF Seaworks AS, om pramming av rein til øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms. Nåværende avtaleperiode strekker seg fra mars 2011 til mars 2013, med opsjon for ytterligere 2 år. Kostnadene har økt hvert år som følge av regulerte døgnpriser, fra 3 mill. kr i 2003 til 5,1 mill. kr i 2011.

Forskning og veiledning

Det avsettes årlig midler over reindrifftsavtalen til forskning og veiledning. For avtaleårene 2007/2008 til og med 2010/2011 ble det avsatt til sammen 18 mill. kr til dette formålet. For avtaleårene 2011/12 og 2012/13 er det ikke foretatt noen konkret avsetning til forskning og utvikling, med unntak av enkelte øremerkinger; 0,15 mill. kr til et forskningsprosjekt på Fosen i 11/12, og 0,3 mill.kr. til finansiering av NRL's andel i prosjektet «Reindrifftsens hverdag» i 12/13. For øvrig er det lagt opp til at RUF-styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler.

Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2009-12, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Satsningsområder	2009-2011		2012*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Reindrift og arealbruk	4	1 782	2	1 125	2 907	17 %
Drift og produksjon	23	6 156	4	1 895	8 051	47 %
Verdiskapning	4	1 057	0	0	1 057	6 %
Samf.forh. og lovgivn.	2	20	1	300	320	2 %
Reindr.kvinnerns kunnsk	3	624	0	0	624	4 %
Forskningsformidling	6	1 652	1	108	1 760	10 %
Konsekvenser av klima	7	2 090	1	400	2 490	14 %
Totalt	49	13 381	9	3 828	17 209	100 %

*Foreløpige tall pr. 08.10.2012.

Tabell 5.4.3 gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden 2009-2012 innenfor hvert av satsingsområdene. Som man kan se ut av tabellen er det på området «Drift og produksjon» hoveddelen av forskningsmidlene benyttes. Det gjøres samtidig oppmerksom på at tallene pr år inneholder både pågående prosjekter (over flere år) og nye prosjekter. Dette betyr at et prosjekt kan framkomme som innvilget søknad flere år på rad. Antall innvilgede søknader er dermed ikke ensbetydende med antall prosjekter, men derimot noe høyere.

Samlet for perioden er 58 % av alle søknader innvilget.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskriftens § 1 kan tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite – under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Fra og med avtaleåret 2006/2007 ble ordningen endret til en mer generell ordning. Dette betyr at den så langt den passer, kan nyttes i alle typer. arealkonflikter mellom reindrift og en annen part, herunder konflikter mellom reindrift og øvrige landbruk, samt konflikter knyttet til by og rein.

Tilskudd administreres av Innovasjon Norge, avdeling Troms. For avtaleåret 2012/13 er avsetningen til konfliktforebyggende tiltak økt fra 1,4 mill. kr til 1,45 mill. kr. på

reindrifftsavtalen, og fra 1,4 mill. kr. til 1,5 mill. kr på jordbruksavtalen. Økningen skal dekke kostnadene til administrasjon av ordningen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 200-12, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Reinbeite- område	2009-2011		2012*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	6	204	0	0	204	5 %
Karasjok	5	184	0	0	184	4 %
Øst-Finnmark	11	389	0	0	389	9 %
Vest-Finnmark	12	1 473	3	206	1 679	37 %
Troms	18	1 242	4	509	1 751	39 %
Nordland	1	23	0	0	23	1 %
Nord-Trøndelag	0	0	0	0	0	0 %
Sør-Tr./Hedmark	9	665	0	0	665	15 %
Tamreinlag	0	0	0	0	0	0 %
Totalt	51	3 793	7	715	4 508	100 %

*Foreløpige tall pr. 27.09.2012.

Av tabellen kan vi se en stor andel av de totale bevilgningene av tilskudd til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk har gått til Vest-Finnmark, Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

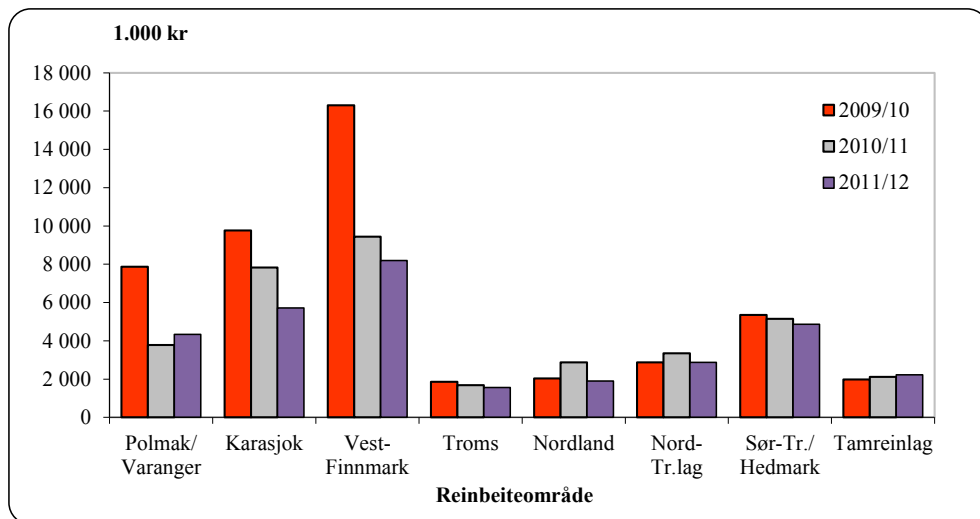
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Som vist i tabell 5.3.3 består post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* av underpostene *Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, *Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag* (Distriktstilskudd) og *Tilskudd til slakterier* (Fraktilskudd). Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet.

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal i henhold til forskriften § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, fremme kvalitet og produktivitet, heve inntekten og virke utjevne i næringen. Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddsbehandlingen de tre siste driftsårene etter avkorting.

Det fremgår av figur 5.5.1 at tilskuddene for 2011/2012 ligger tilnærmet likt i Polmak/Varanger, Troms, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene som for foregående år. Alle de øvrige områdene har en reduksjon i direkte tilskudd, sammenlignet med fjoråret. Det gjøres oppmerksom på at resultat av tilskuddsbehandlingen for det enkelte driftsår ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret – som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt.

Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de tre siste driftsårene (1.000 kr)

I det følgende presenteres resultatene av tilskuddsbehandlingen for siste driftsår (2011/2012) mer inngående. Oversiktene over innvilgede tilskudd bygger på beregnede tilskudd og ikke reelle utbetalinger. I praksis betyr dette at det ikke er tatt hensyn til eventuelle avkortinger i oversiktene. Årsaken er at avkortinger gjøres på totalt tilskudd, og kan ikke identifiseres på deltilskuddsnivå. Tabell 5.5.1 viser en oversikt over hovedresultatene av tilskuddsbehandlingen for driftsåret 2011/2012.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12 (totalt)

Reinbeite- område	Totalt		Innvilget		Avslag / Ikke søkt
	Antall ¹⁾	%	Antall	%	Antall
Polmak/Varanger	44	8,1	33	75 %	11
Karasjok Øst	53	9,7	34	64 %	19
Karasjok Vest	78	14,3	54	69 %	24
Øst-Finnmark	175	32,2	121	69 %	54
Kautokeino Øst	62	11,4	33	53 %	29
Kautokeino Midt	93	17,1	76	82 %	17
Kautokeino Vest	54	9,9	35	65 %	19
Vest-Finnmark	209	38,4	144	69 %	65
Troms	48	8,8	30	63 %	18
Nordland	43	7,9	31	72 %	12
Nord-Tr.lag	39	7,2	35	90 %	4
Sør-Tr./Hedmark	30	5,5	30	100 %	0
Totalt	544	100	391	72 %	153
Tamreinlag	4	100	4	100 %	0

1) Antall siidaandeler ved driftsårets begynnelse – dvs. pr. 01.04.

Tabellen viser at 391 av 544 siidaandeler har fått innvilget tilskudd, dette gir en tilslagsprosent på 72 % for 2011/2012. 100% av søknadene fra Tamreinlagene og Sør-

Trøndelag/Hedmark er innvilget. For ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2011/12, og totalt for 2010/2011. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd pr. område og gjennomsnittlig innvilget beløp pr. andel – *for andeler som har fått innvilget tilskudd*. Det er ikke tatt hensyn til avkortinger i tabellen.

Tabell 5.5.2 a) Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12 (innvilget), og totalt for 2010/11.

Reinbeite- område	*Drifts- tilskudd		Produksjons- tilskudd		Ekstraord. dr.tilsk.**		Kalveslakte- tilskudd		Tidligslakte- tilskudd		Ektefelle- tillegg***
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	
Polmak/Varanger	33	24 242	32	56 698	5	33	46 830	0	0	4	
Karasjok øst	34	20 882	32	27 979	5	31	17 315	0	0	2	
Karasjok vest	54	20 000	45	41 344	5	46	8 125	0	0	4	
Øst-Finnmark	121	21 405	109	41 928	15	110	22 326	0	0	10	
Kautokeino øst	33	21 970	33	35 610	5	0	0	0	0	3	
Kautokeino midt	76	20 921	75	30 733	11	0	0	0	0	14	
Kautokeino vest	35	14 286	35	30 008	1	0	0	0	0	3	
Vest-Finnmark	144	19 549	143	31 681	17	0	0	0	0	20	
Troms	30	16 000	30	23 992	1	25	5 850	0	0	5	
Nordland	31	17 581	29	30 765	3	23	14 457	0	0	3	
Nord-Tr.lag	35	14 571	33	36 763	2	33	22 083	0	0	10	
Sør-Tr./Hedmark	30	18 000	30	85 654	2	30	44 475	0	0	10	
Totalt	391	19 130	374	38 757	40	221	22 614	0	0	58	
<i>2010/11</i>	<i>431</i>	<i>17 958</i>	<i>402</i>	<i>50 440</i>	<i>32</i>	<i>238</i>	<i>23 066</i>	<i>247</i>	<i>5 810</i>	<i>62</i>	
Tamreinlag	0	0	4	250 000	0	4	304 813	0	0	0	
<i>2010/11</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>250 000</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>278 125</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	

* Satsen for driftstilskudd i 2011/12 er kr 10.000 pr. siidaandelsinnehaver, kr 25.000 pr. kvinnelig enkeltinnehaver og andre innehavere under 30 år.

** Ekstraordinært driftstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 30 år utbetales med kr 60.000 de tre første årene etter overdragelsen.

*** Ektefelletillegget utbetales med kr 42.500.

Tabell 5.5.2 b) Særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark driftsåret 2011/12 (innvilget)

Reinbeite- område	INNVLIGET (antall)			
	Særskilt prøveordning			
	Antall	Beløp	Gj.snitt	Innvilget driftstilsk 1)
Kautokeino øst	17	1 024 381	68971	13
Kautokeino midt	13	507 693	42316	13
Kautokeino vest	4	186 181	54147	4
Vest-Finnmark	34	1 718 255	53 504	30
<i>Sum 2010/2011</i>	<i>103</i>	<i>5 144 398</i>	<i>49 945</i>	<i>87</i>

1) Antall enheter som fikk innvilget både driftstilskudd og særskilt tilskudd

Tabellene viser at det er innvilget 391 driftstilskudd og 374 produksjonspremier, 40 ekstra driftstilskudd til ungdom, 221 kalveslaktetilskudd og 58 ektefelletillegg. I tillegg er det innvilget 34 særskilte tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark, jfr. innføring av prøveordning fra og med avtaleåret 2009/2010. Ordningen innebærer at disse siidaandelene

ikke omfattes av ordningen med kalve- og/eller tidligslaktetilskudd. Som vi ser av tabellene var det 144 av siidaandelene som fikk innvilget driftstilskudd, og at det av disse var 34 som oppfylte kravene til den særskilte tilskuddsordningen for Vest-Finnmark.

Tilsvarende viser tabellen at det er innvilget produksjonspremie og kalveslaktetilskudd til fire tamreinlag. Tabellen viser for øvrig at områder med størst kjøttproduksjon pr. siidaandel (jf. figur 4.1.1) får størst utbetaling av tilskudd pr. siidaandel – i tråd med intensjonen bak omleggingen av tilskuddsordningene. Samtidig ser man en nedgang i utbetaling av produksjonsavhengige tilskudd, både antall og beløp, i forhold til driftsåret 2010/2011.

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeiteområde	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12
Polmak/Varanger	98 %	98 %	96 %	52 %	75 %
Karasjok øst	48 %	48 %	60 %	69 %	64 %
Karasjok vest	82 %	82 %	85 %	92 %	69 %
Øst-Finnmark	76 %	76 %	80 %	75 %	69 %
Kautokeino øst	73 %	73 %	69 %	68 %	53 %
Kautokeino midt	84 %	82 %	84 %	85 %	82 %
Kautokeino vest	77 %	77 %	65 %	57 %	65 %
Vest-Finnmark	79 %	78 %	75 %	73 %	69 %
Troms	63 %	63 %	70 %	66 %	63 %
Nordland	86 %	86 %	72 %	82 %	72 %
Nord-Tr.lag	79 %	79 %	85 %	90 %	90 %
Sør-Tr./Hedmark	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Totalt	78 %	78 %	78 %	76 %	72 %
Tamreinlag	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 5.5.3 viser at den totale tilslagsprosenten for siidaandelene varierer lite i sammenligningsperioden, i de fleste områdene. Bakgrunns materialet viser at det som stort sett drar tilslagsprosenten ned, er at siidaandelene, med bakgrunn i de gitte kriteriene, ser at de ikke vil komme til å oppnå tilskudd og dermed unnlater å levere søknad. For øvrig er det stort sett et for høyt reintall som resulterer i avslag; dette er spesielt gjeldende i Polmak/Varanger.

I Karasjok vest og Kautokeino øst ser vi periodens laveste tilslagsprosent. Også her skyldes det frafall av tilskudd, som følge av at generelle vilkår for tilskudd i Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag ikke har vært oppfylt i perioden. I tillegg har man en del siidaandeler under avvikling; disse er med i det opprinnelige antallet siidaandeler ved driftsårets slutt (2011/2012), og bidrar dermed til en redusert tilslagsprosent.

Når det gjelder siidaandelene i Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene, fremgår det av tabell 5.5.3 at tilslagsprosenten har vært 100 % gjennom hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.4 gir en oversikt over avslåtte søknader om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2011/2012. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslag. I mange tilfeller gis det avslag på søknadene på grunnlag av flere sammenfallende forhold. Der

hvor vi kjenner begrunnelsen til hvorfor en siidaandel ikke har søkt (eksempelvis for lav omsetning til å få innvilget tilskudd), har vi kategorisert disse som om de har søkt og fått avslag. Fordelingen i tabellen er satt opp ut fra en prioritering av årsakene til avslag i henhold til rekkefølgen på grupperingene i tabellen.

Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12 (avslag eller ikke søkt)

Reinbeiteområde	Antall	Begrunnelse for avslag ¹⁾ , eventuelt ikke søkt på grunn av;			
		1	2	3	4
Polmak/Varanger	11	1	9	1	0
Karasjok øst	19	12	4	2	1
Karasjok vest	24	6	4	1	13
Øst-Finnmark	54	19	17	4	14
Kautokeino øst	29	1	10	0	18
Kautokeino midt	17	1	10	0	6
Kautokeino vest	19	0	10	1	8
Vest-Finnmark	65	2	30	1	32
Troms	18	11	0	3	4
Nordland	12	8	0	2	2
Nord-Tr.lag	4	2	0	0	2
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0
Totalt	153	42	47	10	54
Tamreinlag	0	0	0	0	0

1) Begrunnelse for avslag:

1 = Avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i innehaver(e)s merke under 50.000 kr, ikke registrert i avgifts- og enhetsregisteret.

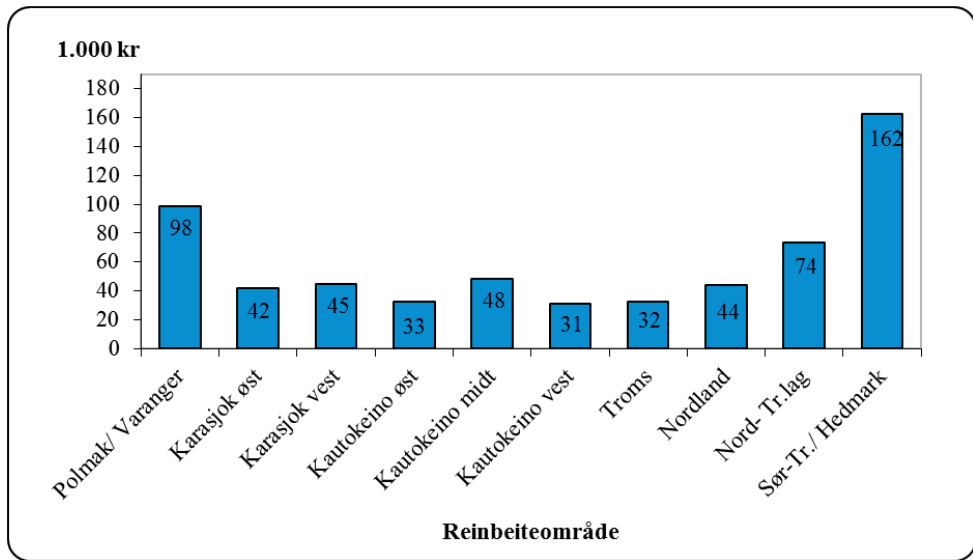
2 = Over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall

3 = Siidaandelsinnehaver mottar alderspensjon.

4 = Andre årsaker (levert Melding om reindrift men ikke søkt om tilskudd, ikke levert Melding om reindrift, forhold som ikke er i henhold til gitte krav som er gitt ved utøvelse av reindrift).

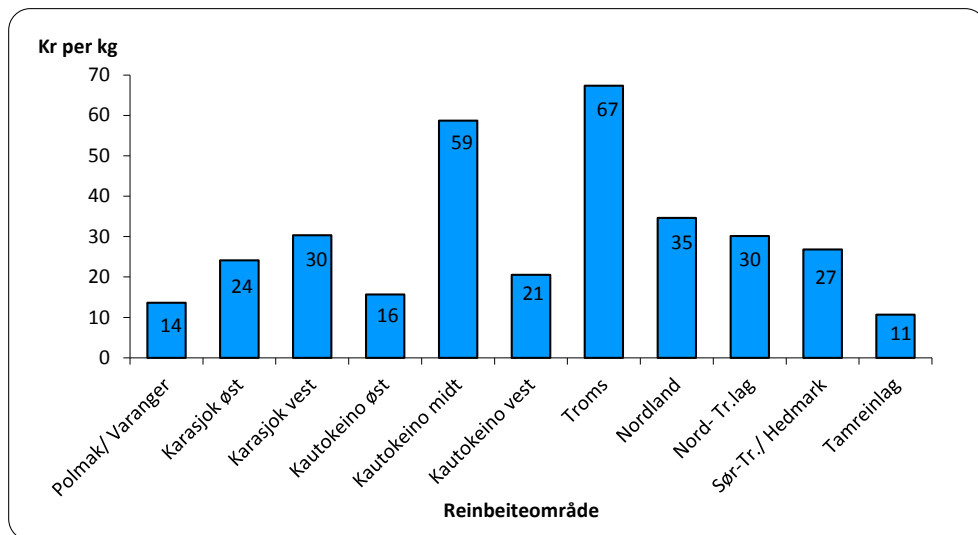
I følge tabell 5.5.4 er det i alt 153 siidaandeler som enten ikke har søkt eller fått avslag på sine søknader om tilskudd (28%). Av disse er 42 avslått/har ikke søkt som følge av at siidaandelen har en avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i innehaver(e)s merke på under kr 50.000 og/eller ikke er registrert i avgifts- og enhetsregisteret, 47 avslått/ikke søkt som følge av at siidaandelen har over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall, 10 avslått/ikke søkt som følge av at siidaandelsinnehaveren mottar alderspensjon og 54 avslått av andre årsaker. Det påpekes at det fremdeles kan være en stor del av de 54 avslagene som gjelder søknader som ikke er levert, fordi man ikke oppfyller et eller flere av de øvrige kravene for å få innvilget tilskudd.

I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2011/2012 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon pr. område. I begge figurer er avkortinger medregnet. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder tilskudd pr. siidaandel.

Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2011/12
(Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel)

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon pr. andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene pr. andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene pr.kg. produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store og heller ikke like entydige.

Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12 (kr. pr.kg.)

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til økt medansvar for bærekraftig reindrift og kriseberedskap. Videre skal tilskuddet gi grunnlag for avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger.

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag omfatter henholdsvis tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen for beiteleie og avsetning for kriseberedskap. Ved sammenligning over år må en også for denne tilskuddsordningen være klar over den betydningen endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd har for nivået på utbetalingene. Forskyvninger i utbetalingstidspunkt mellom år har også stor betydning for sammenligningen.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2007-2011.

Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2007-11 (utbetalingsår) (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	636	601	738	1 104	938
Karasjok øst	359	606	444	589	626
Karasjok vest	1 348	1 086	974	1 174	1 102
Øst-Finnmark	2 343	2 292	2 155	2 866	2 665
Kautokeino øst	480	581	329	638	580
Kautokeino midt	1 344	993	1 146	1 468	1 437
Kautokeino vest	599	882	510	1 084	615
Vest-Finnmark	2 423	2 456	1 985	3 190	2 631
Troms	772	391	685	1 130	872
Nordland	598	860	276	744	270
Nord-Tr.lag	588	562	594	706	744
Sør-Tr./Hedmark	1 035	740	809	613	819
Tamreinlag	600	600	600	600	712
Totalt	8 358	7 900	7 104	9 849	8 713

Tabellen viser at utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag har vært varierende hele perioden. Årsaken til svingninger mellom årene er avkortinger i tilskuddene og forskyvninger i utbetalingsår. Økningen i 2010 tilskrives det ekstraordinære distriktstilskuddet for de distriktene som har utarbeidet og godkjent sine bruksregler.

Tilskudd til slakterier

Tilskudd til slakterier er det siste tilskuddet på post 75 og består fra 2006 kun av frakttilskudd. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriften § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til markedet. Tilskuddet skal jfr. § 3 beregnes ut fra avstanden mellom slakteplass og fryse-/nedskjæringsanlegg. Tabell 5.5.6 gir en oversikt over resultatene av tilskuddsbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt, og vi viser derfor utbetalingene i kalenderåret.

Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1.000 kr).

Frakt av skrott	2009	2010	2011
Frakt av skrott 5-200 km	884	884	798
Frakt av skrott 201-300 km	154	125	142
Frakt av skrott >300 km	560	792	531
Totalt	1 598	1 801	1 471

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekkene for reindriftens økonomi i perioden 2002-2011. Dette materialet setter regnskapstallene for 2011, som er presentert i kapittel 4, inn i en større sammenheng. Det øvrige tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til fast pengeverdi ved hjelp av konsumprisindeksen. Hovedfokus for kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag til arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

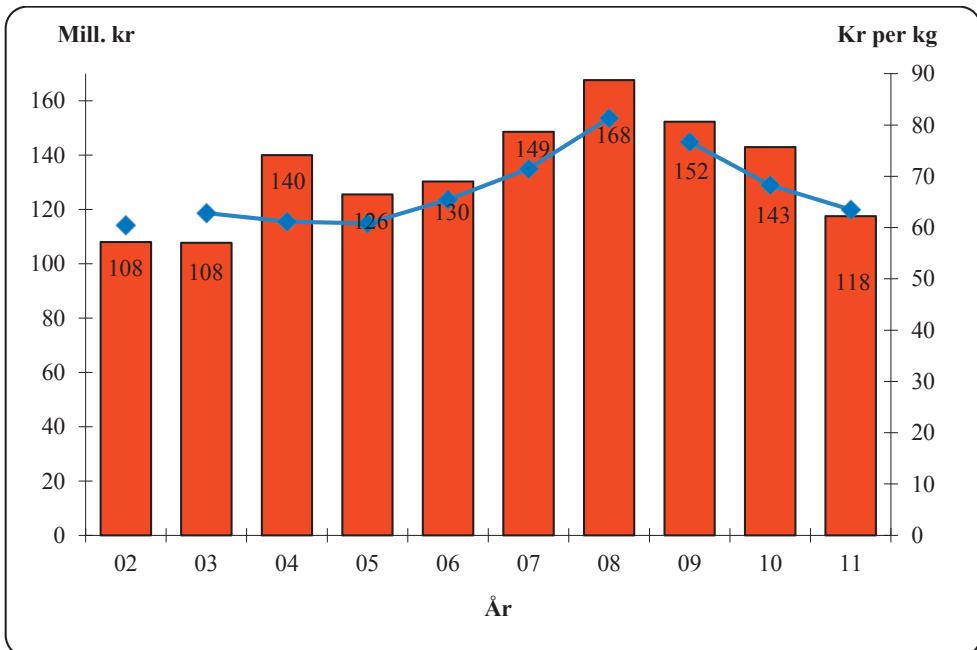
Dersom en ser på produsert kvantum i perioden 1975-2011, fremgår det en reduksjon i produsert kvantum fra 1990 til 2000. Denne kommer etter en periode med vekst i produsert kvantum fra 1975 til 1990. Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Dette har vi markert ved å gjøre et brudd i linjen mellom 2002 og 2003 i diagram og figurer som omhandler inntekter og kostnader. Med bruttopriser menes pris til reieneier inkludert slakte- og evt. fraktkostnader. For 2009 ser vi en endring i prisbildet på grunn av reduserte priser, og vi viser til nærmere omtale av dette under avsnitt for pris i kapittel 3.2.

6.1 Kjøttinntekter

Figur 6.1.1 viser kjøttinntektenes og prisens utvikling i perioden 2002-2011. Det går frem av figuren at utviklingen i perioden er preget av en økning i kjøttinntektene fra 2000 til 2004. Reduksjon fra 2004 til 2005 skyldes lavere slaktekvantum, mens økningen fra 2005 til 2008 skyldes høyere pris. Produsentprisen inklusive tilskudd (korrigert for prisstigning) har vært relativt stabil i sammenligningsperioden, men med en prisøkning fra 2002 til 2003 som for en stor del skyldes endringer i slakterienes avregningsrutiner. Prisøkningen fra 2004 til 2007 skyldes blant annet gode markedsforhold, men samtidig er det utført innrapporteringer av for høye bruttopriser fra enkelte av slakteriene. Dette har gitt et feil bilde av prisutviklingen i perioden. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisøkningen fra 2002 til 2003, samt beskrivelse av prisundersøkelsen og feil innrapportering.

Som følge av ovenstående fikk man dermed en reduksjon av prisene i 2009. Når vi ser på tallene gjeldende for 2010 og 2011 ser vi at tendensen fremdeles er nedadgående. Årsaken til fortsatt reduksjon er knyttet til den daværende vanskelige markedssituasjonen, som man kan anta var et resultat av de høye prisene.

Gjennom etableringen av et reguleringslager i 2010, fikk man derimot levert og slaktet store mengder rein, men da med lavere priser til reieneierne. I 2011 gikk slaktekvantumet i tillegg betydelig ned, det dårlige markedet hadde da skapt en vanskelig leveringssituasjon for både slakterier og reieneiere.

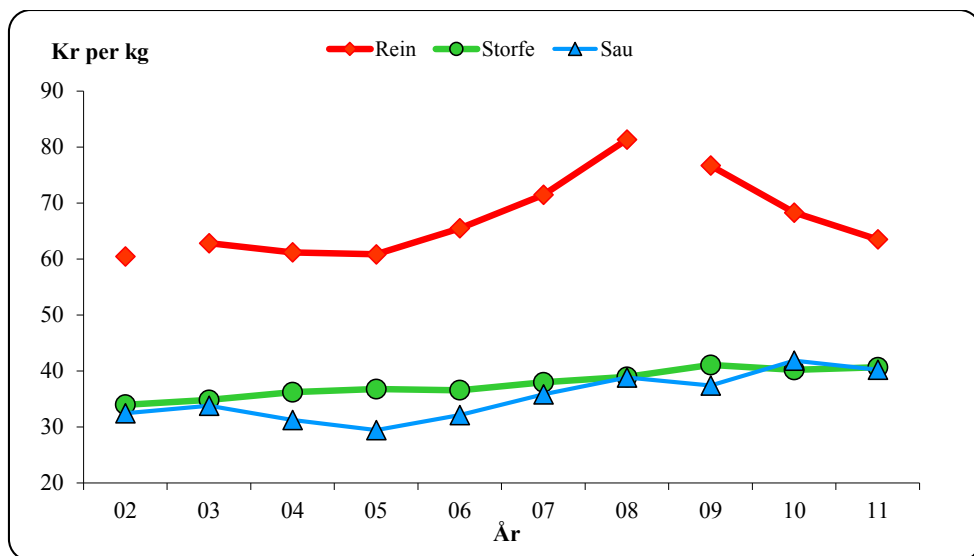

Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 2002-2011 (søyle), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2011-kroner)

Priser

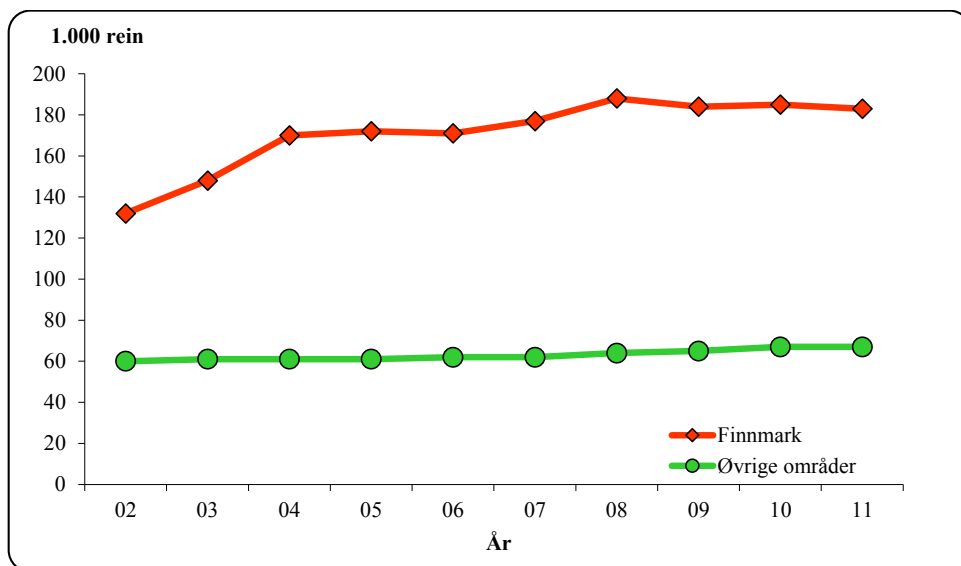
Figur 6.1.2 viser produsentpriser eksklusive tilskudd for kjøtt av rein, storfe og sau. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for de tre kjøttslagene er ulik. Etter at prisen for storfekjøtt fra 1995 til 2000 avtok, har den i perioden etterpå vært jevnt økende. De siste årene ser det imidlertid ut til at den har stabilisert seg noe. Prisen for sauekjøtt har variert i sammenligningsperioden, mens prisen for reinkjøtt har økt mye fram til og med 2008. Dette innebærer at prisutviklingen for reinkjøtt synes å ha vært uavhengig av prisutviklingen for storfe- og sauekjøtt. Det påpekes imidlertid at flere av slakteriene fra og med 2003 innrapporterer priser hvor slaktekostnader og eventuelt fraktkostnader er inkludert. Dette innebærer at prisen for reinkjøtt fra 2003 fremstår som kunstig høy i forhold til prisene for storfe og sau – som er rene nettopriser. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av priser.

Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2011-kroner)

Produsert kvantum

Som vist i figur 6.1.1 er den siste tiårsperioden preget av en økning i kjøttinntektene fra 2002 og fram til 2008. Dette har bl.a. sammenheng med en reduksjon i produsert kvantum i starten av perioden etterfulgt av en økning opp til 2.061 tonn i 2008. I 2009 var det en liten nedgang, før det i 2010 ble produsert 2.094 tonn. Økningen i produsert kvantum etter 2000 føres tilbake til en økning i dyretall og produktivitet pr. dyr. I det følgende gis en nærmere beskrivelse av disse forholdene. Figur 6.1.3 viser reintallsutviklingen, og figur 6.1.4 viser produktivitetsutviklingen i den siste tiårsperioden.

Figur 6.1.3. Utvikling i reintall pr. 31. mars i perioden 2002-2011 (korrigert reintall)

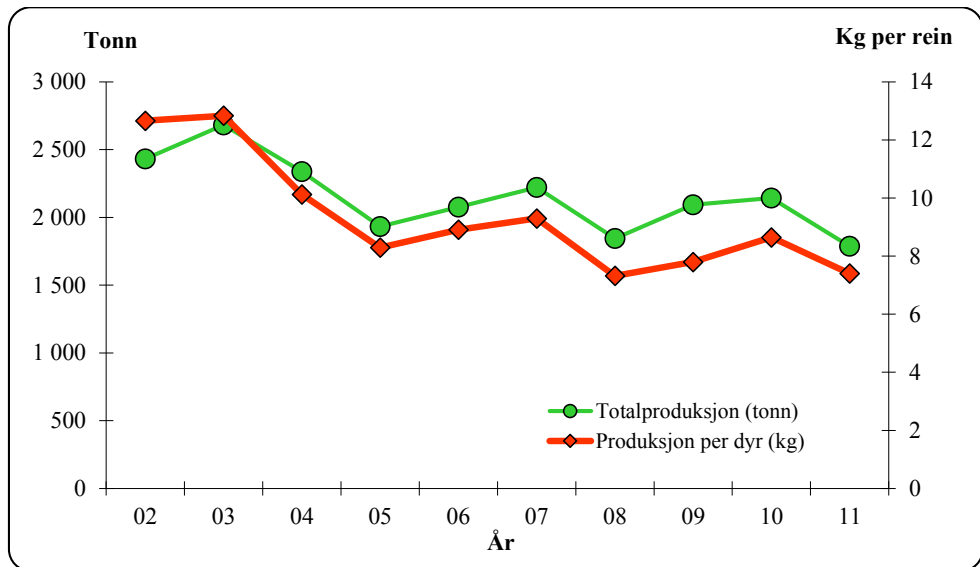
Figur 6.1.3. viser at det i Finnmark framkommer en økning i reintallet fra 2002 til 2004. Fra 2004 til 2006 er reintallet forholdsvis stabilt mens det igjen øker noe fra 2006 til 2008 i Finnmark. I årene etterpå har tallet vært relativt stabilt, med en noe nedadgående tendens. Det samlede dyretallet i de øvrige områdene har vært stabilt i sammenligningsperioden.

Produktiviteten pr. rein er et resultat av naturgitte betingelser (vegetasjon, tilgjengelighet, klima osv.), kalvetilgang, annen arealbruk, rovdyrbelastning, beitebelastning og flokkens kjønns- og aldersstruktur. En del av disse faktorene kan utøverne påvirke, enten alene eller i fellesskap.

Et optimalt dyretall i forhold til tilgjengelige beiteressurser er vesentlig for produksjon og utbytte. Både et for høyt og et for lavt dyretall gir en lavere avkastning på lang sikt. På kort sikt er det imidlertid mulig å oppnå gevinst ved overoptimal utnyttning. Dette har sammenheng med at beiteene ikke bare har en årlig tilvekst, men også representerer en lagret ressurs. En overoptimal utnyttning bygger da på forbruk av denne "grunnkapitalen".

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon pr. dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i den samlede livdyrverdien.

Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon pr. dyr i vårflokk (kg pr. rein)

Det framgår av figur 6.1.4 at det fra 2002 til 2008 har vært en varierende produksjonsmengde. I 2009 ligger man på omtrent samme nivå som i 2005. Produksjonen pr. dyr var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2002 og 2003 (henholdsvis 12,7 og 12,8 kg pr. rein). Dette skyldes først og fremst at reintallet økte vesentlig (jf. kapittel 4.1), men også at kjøttproduksjonen var på et høyt nivå.

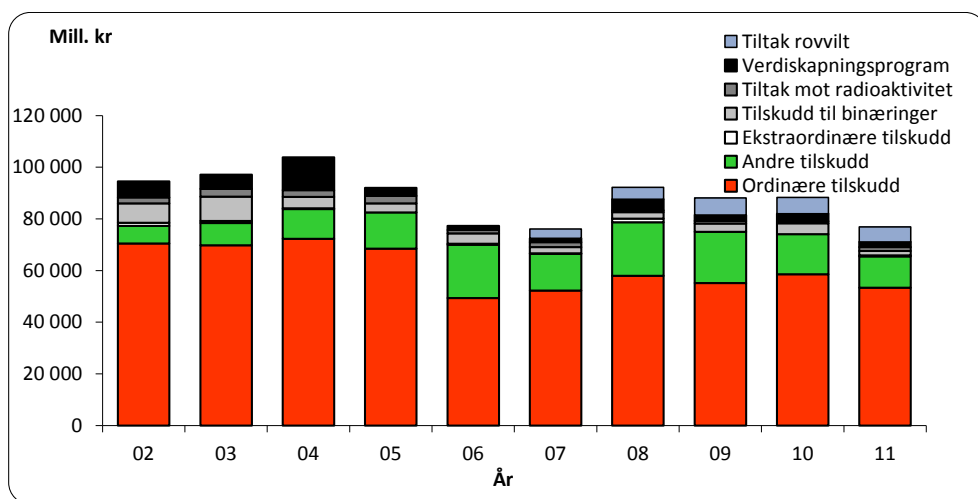
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til næringskombinasjoner, tilskudd i forbindelse med Verdiskapningsprogram for reindrift og tiltak mot radioaktivitet. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, særskilt tilskudd for Vest-Finnmark og ektefelle tillegg. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til pramming/flytting, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften (fra og med 2002), tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel. Ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak overføringer i forbindelse med uvanlig store tap.

Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 2002 til 2011, alt oppgitt i 2011-kroner. De samlede overføringene hadde i 2004 en markert økning i forhold til øvrige år, dette kom med bakgrunn i store utbetalinger over Verdiskapningsprogrammet for reindrift. Tilskuddsnivået ser nå ut til å ha stabilisert seg noe, og målt i 2011-kroner er man nå på samme nivå som i 2006 og 2007.

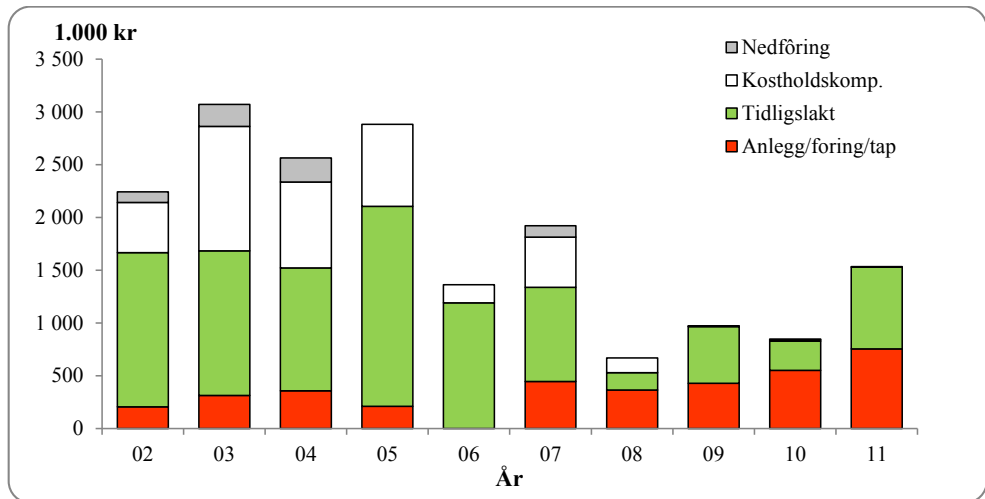
I tillegg til de tilskuddene som er vist i figuren og som regnes å ha direkte inntektsvirkning, kommer ulike midler knyttet til markeds- og pristiltak.

Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2002-2011 (2011-kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjernobyl ulykken. I juli 1986 fattet derfor Regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadeløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken. Forurensingen rammet særlig hardt områder på Sør-Helgeland og sørover. På bakgrunn av dette er det gitt årlige kompensasjoner til reinieiere som gjennomfører tiltak for å redusere radioaktivitetsnivået i reinflokken.

Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2002-2011 (2011-kroner)

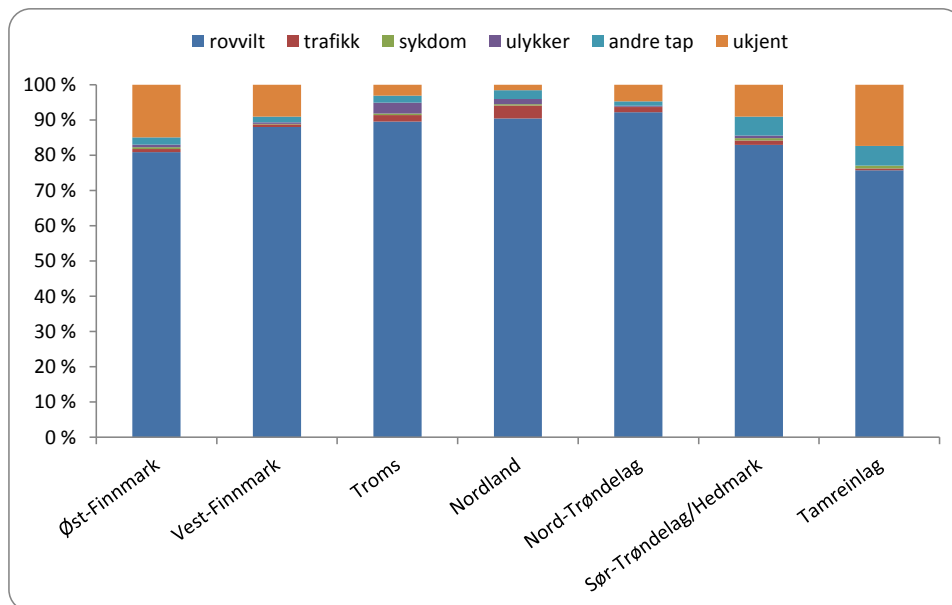
Figur 6.2.2 viser en generell nedgang i utbetalingene gjennom perioden, men med årlige variasjoner. I forbindelse med reindriftsforhandlingene i 2006/2007 ble det satt ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere daværende tiltak. Dette resulterte blant annet i at finansieringen ble lagt om. Fra og med budsjettåret 2008 finansieres radioaktivitetstiltakene over kapittel 1147 som en ordinær bevilgning over statsbudsjettet.

6.3 Rovvilt

Oppgitte tap til fredet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, hvorav de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den klart største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir økt tapsrisiko, og det gjør reindriftnæringen spesielt sårbar ved økning i rovviltstammene. Det finnes få tapsforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevene, og de kommer ofte i konflikt med reindriftnæringens tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 6.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2011/2012 (oppgitte tap) fordelt etter tapsårsak. Pga. at opplysningene er hentet fra Melding om reindrift presenteres de for driftsåret i denne figuren.

Figur 6.3.1 Oppgitte tap av rein i driftsåret 2011/12, fordelt etter tapsårsak (prosent)

Av figuren går det fram at rovvilt er hovedårsak til tapene, og andelen oppgitte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 86 % av de oppgitte totale tapene. Det fremgår av figuren at andelen oppgitte rovvilttap i driftsåret 2011/2012 er størst i Troms og Nordland, med oppgitt rovvilttap på 90 % av totalt oppgitte tap. Tabell 6.3.1 viser utviklingen i oppgitte rovvilttap i forhold til totale oppgitte tap for driftsårene i perioden 2007/2008-2011/2012.

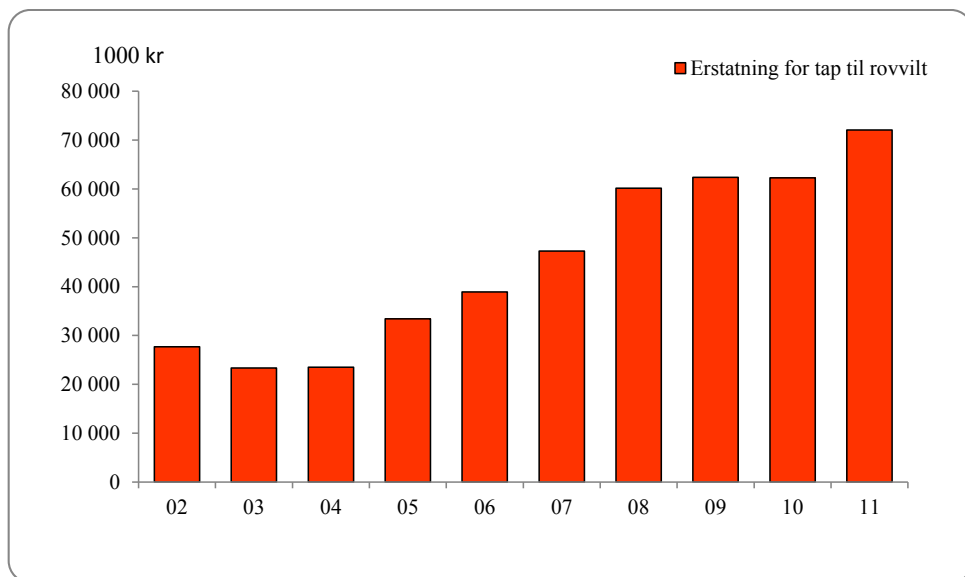
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Øst-Finnmark	68 %	78 %	80 %	78 %	81 %
Vest-Finnmark	75 %	81 %	88 %	86 %	88 %
Finnmark	72 %	80 %	84 %	82 %	85 %
Troms	79 %	86 %	83 %	85 %	90 %
Nordland	85 %	87 %	88 %	88 %	90 %
Nord-Trøndelag	85 %	91 %	91 %	90 %	92 %
Sør-Trøndelag	72 %	82 %	86 %	82 %	83 %
Tamreinlagene	80 %	82 %	78 %	68 %	76 %
Totalt	75 %	81 %	85 %	83 %	86 %

Av tabellen framgår det at andelen oppgitte rovvilttap totalt er på 86 % av de samlede tapene, noe som er en økning på 3 % fra fjoråret.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovviltstatninger fra DN i den siste tiårsperioden.

Figur 6.3.2 Utbetalte rovviltstatninger til reindriftsnæringen i perioden 2002-2011 (2011-kroner).

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2003 (23,3 mill. kr) og er høyest i 2011 (72,0 mill. kr). Det er vanskelig å dokumentere tap av rein til rovvilt, og dokumentasjonskravet er strengt. Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er dermed lav. Det er i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes. Økningen i erstatningene etter 2003 skyldes økende rovvilttap, men kanskje i enda sterkere grad at dokumentasjon av tap gjennom forskningsprosjekter og utredninger i tapsutsatte områder har gitt økt aksept for

sannsynliggjorte tap. Erstatningssatsene har også økt i perioden. Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Øst-Finnmark	34 %	26 %	24 %	34 %	23 %
Vest-Finnmark	16 %	22 %	21 %	17 %	13 %
Finnmark	23 %	24 %	22 %	24 %	18 %
Troms	48 %	60 %	48 %	49 %	51 %
Nordland	37 %	45 %	49 %	46 %	46 %
Nord-Trøndelag	55 %	60 %	57 %	54 %	55 %
Sør-Tr./ Hedmark	49 %	37 %	35 %	41 %	34 %
Tamreinlag	5 %	5 %	27 %	33 %	20 %
Totalt	29 %	30 %	30 %	31 %	25 %

Forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt

Økonomisk utvalg kommenterer her kort de tiltakene som fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til siste år. Tiltak mot rovvilt er ressurskrevende mht. naturmessige begrensninger, men det er visse typer tiltak som har effekter i perioder av driftsåret. Kalveperioden er da viktig, og tiltak som har vært gjort i forbindelse med denne perioden er inngjerding, foring og intensiv gjeting i området. Jf. tabell 4.2.6 er dette det tiltaket som har hatt mest oppslutning i alle områder, og de som har gitt tilbakemeldinger om tiltaket melder om reduserte tap. Andre gjennomførte tiltak er intensiv gjeting, vinterforing, flytting av rein fra kritiske områder og forskjellige typer kurs. Til tross for bevilgninger fra myndighetene til rovviltregionene melder fylkesmannskontorene at det burde kommet inn flere søknader om tiltak fra utøverne.

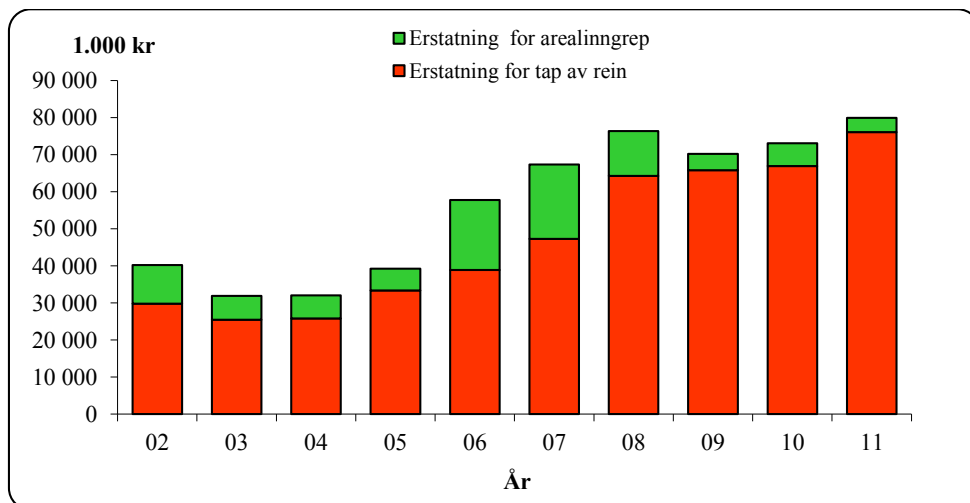
6.4 Erstatninger

I totalregnskapet grupperes erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

Figur 6.3.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 2002 til 2011. Det går frem av bakgrunns materialet at erstatningsutbetalingene var nedadgående i perioden 2002 til 2004. Fra 2004 til 2008 økte erstatningsutbetalingene, og spesielt fra 2006 ser vi at dette har sammenheng med økning i erstatningsutbetalinger for arealinngrep.

Reduksjonen på de totale erstatningsutbetalingene i 2009 kommer som en følge av lavere utbetalinger knyttet til sistnevnte. Her gjør vi igjen oppmerksom på at tallene er usikre, på grunn av lav andel distriktsregnskap i utvalget.

Figuren viser for øvrig at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene, og at det spesielt i 2007, 2008 og 2011 har vært en stor økning i erstatninger knyttet til tap av rein.

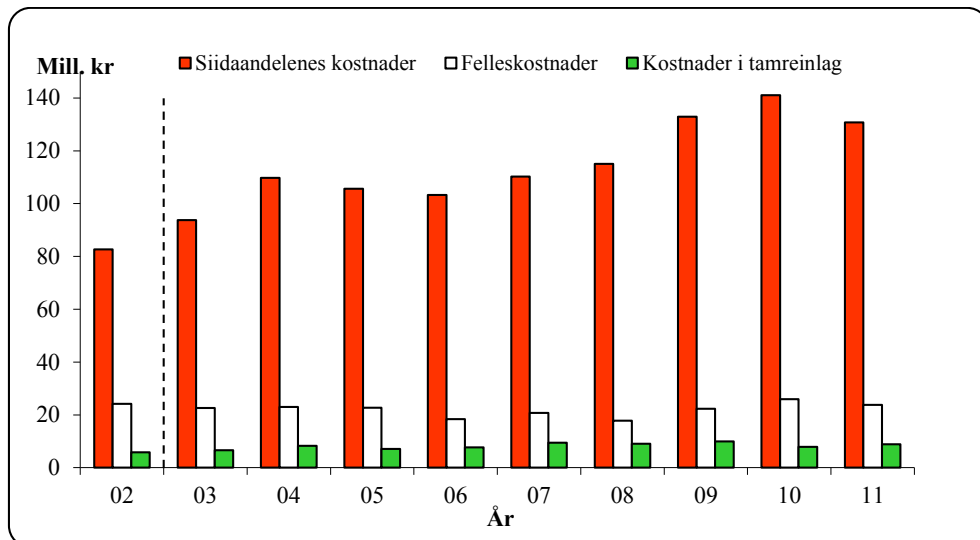

Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2002-2011 (2011-kroner)

6.5 Kostnader

Totale kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond mv.) og kostnader i tamreinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.

Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftsnæringen i perioden 2002-2011 (2011-kroner). Det er brudd i siidaandelenes kostnader mellom 2002-2003.

Siidaandelenes kostnader har variert noe i perioden, men den totale utviklingen viser en relativt stor økning fra starten av perioden og til i dag. Økningen fra 2003 til 2004 kan i hovedsak knyttes til postene kjøretøy/maskiner, varekjøp, fremmedtjenester og utstyr – og har trolig sammenheng med økningen i slaktekvantum (økte slaktekostnader) og med rentenedgangen fra 2003 til 2004 (jf. tabell 4.5.4). Fra 2004 til 2006 har vi en reduksjon i de totale kostnadene. Reduksjonen knyttes til postene varekjøp, avskrivninger og diverse. Fra 2006 til 2010 øker siidaandelenes- og felleskostnadene igjen. Bakgrunns materialet viser at prisstigningen på drivstoff og driftsmidler kan være en medvirkende årsak til økningen, samt det økte slakteuttaket gjennom perioden. Avskrivninger er også en post som utmerker seg som en stor del av kostnadsbildet.

I 2011 ser vi at både siidaandelene og distriktene har redusert sine kostnader.

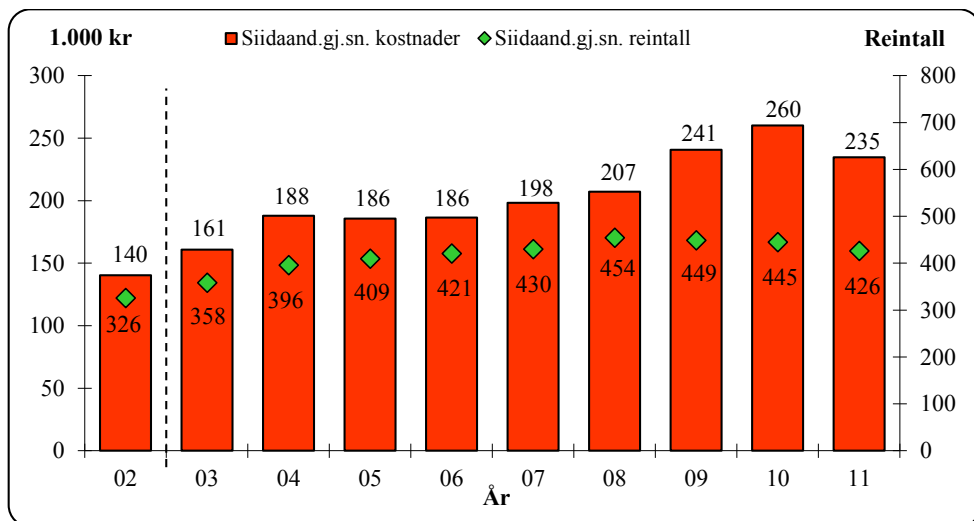
Tamreinlagenes kostnader har variert noe, men omfanget av disse kostnadene er såpass små at det utgjør lite i det totale kostnadsbildet. I 2011 er det kun disse kostnadene som har en økning sammenlignet med fjoråret. Ettersom tamreinlagenes kostnader ikke har noen klare fellesnevner og markante endringer, ses det bort fra disse når de totale endringene skal forklares. I det følgende beskrives derfor bare kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

For regionale forskjeller henvises det til kapittel 4.4.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i faste kroner for perioden 2002-2011. Det fremgår av figuren at siidaandelenes gjennomsnittskostnader var på sitt laveste nivå i sammenligningsperioden i 2002 (140.000 kr), og på sitt høyeste nivå i 2010 (260.000 kr).

Figur 6.5.2 viser for øvrig også at gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel var på sitt laveste i 2002 med 326 rein, men har siden hatt en jevn økning. Tallet var på sitt høyeste i perioden i 2008 med et gjennomsnittlig reintall pr siidaandel på 454 rein.

Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søylor) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintall (2011-kroner). Det er brudd i serien siidaandelenes kostnader mellom 2002-2003.

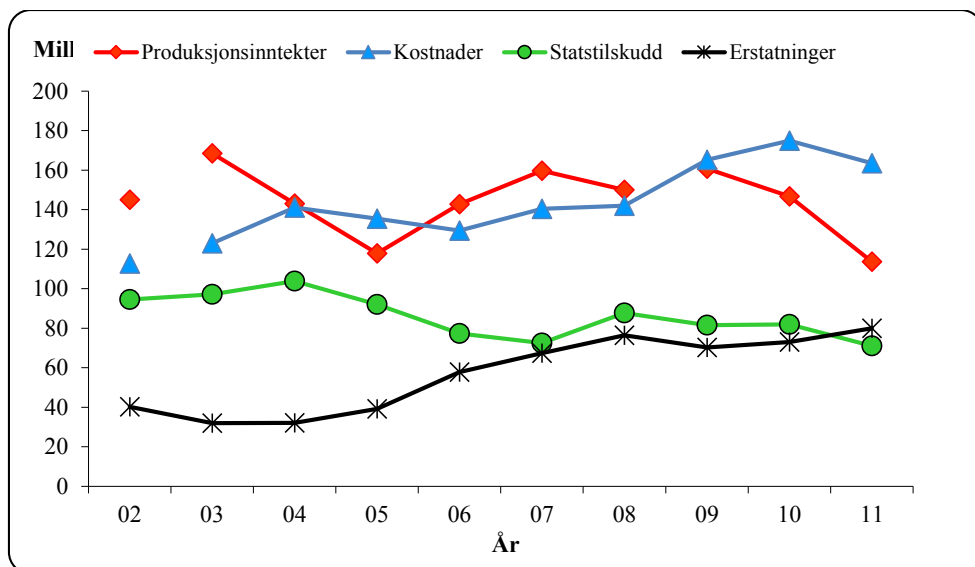
Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond. Det kan ikke påvises noen sikker sammenheng mellom overføringer og kostnadsnivå innenfor den siste tiårsperioden.

For perioden 2002-2011 er felleskostnadene på sitt høyeste nivå i 2010.

6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for henholdsvis hovedpostene i reindriftens totalregnskap og vederlag til arbeid og egenkapital i perioden 2002-2011.

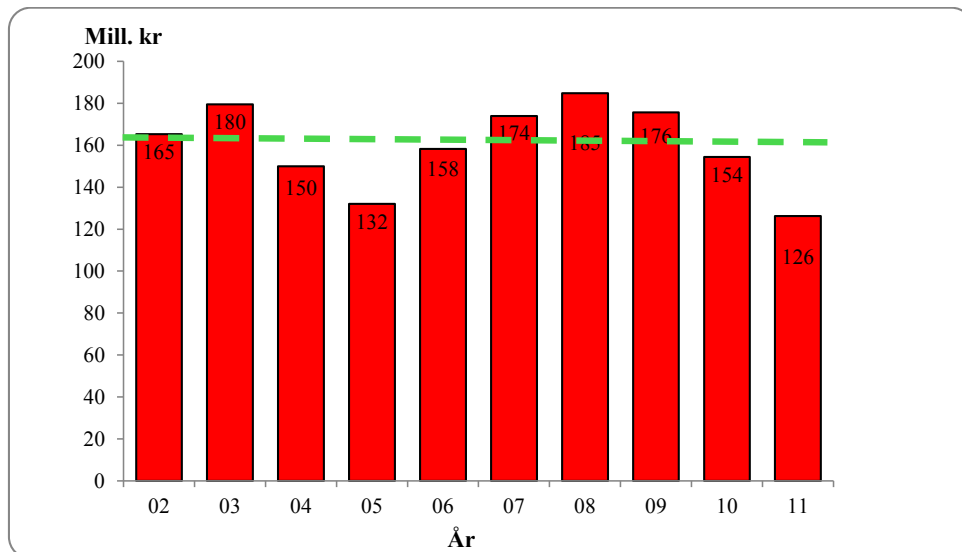
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2011-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien)

Det går frem av figur 6.6.1 at statstilskuddene, etter å ha vært forholdsvis stabil fra 2002 til 2004, avtar fra 2004 til 2007. Deretter ser vi en liten økning i 2008, før det framkommer en ny reduksjon til og med 2011.

Erstatningene har stort sett vært økende fra 2004 til 2011, med unntak av en nedgang i 2009 som følge av nedgang i erstatning for arealinngrep.

Økningen på kostnadene fra 2002 til 2003 må ses i sammenheng med endringer i næringsoppgavene og i avregningsmåten fra slakteriene (jf. kapittel 3.2), og den ytterligere økningen fra 2003 til 2004 henger nok sammen med en økning i slaktekvantum (økte slaktekostnader). Nedgangen fra 2004 til 2006 henger sammen med nedgang i slaktekvantum. Den påfølgende økningen fra 2006 til 2010 ansees å ha sammenheng med generell prisøkning, og økningen i slaktevolum. I 2011 var det både en nedgang i slaktekvantum, samt reduserte utgifter på spesielt postene varekjøp og utstyr, som medførte den totale reduksjonen.

Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i den samlede livdyrverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. De tre foregående årene har produksjonsinntektene vært forholdsvis stabile, mens man i 2010 og 2011 ser en nedgang som må relateres til markedssituasjonen og den generelle prisnedgangen. Det henvises til kapittel 8 for nærmere omtale av utviklingen i totalregnskapets hovedposter i den siste tiårsperioden.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2011-kroner). (Beløp i mill. kr er markert på søylene, og den stiplede linjen viser gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden)

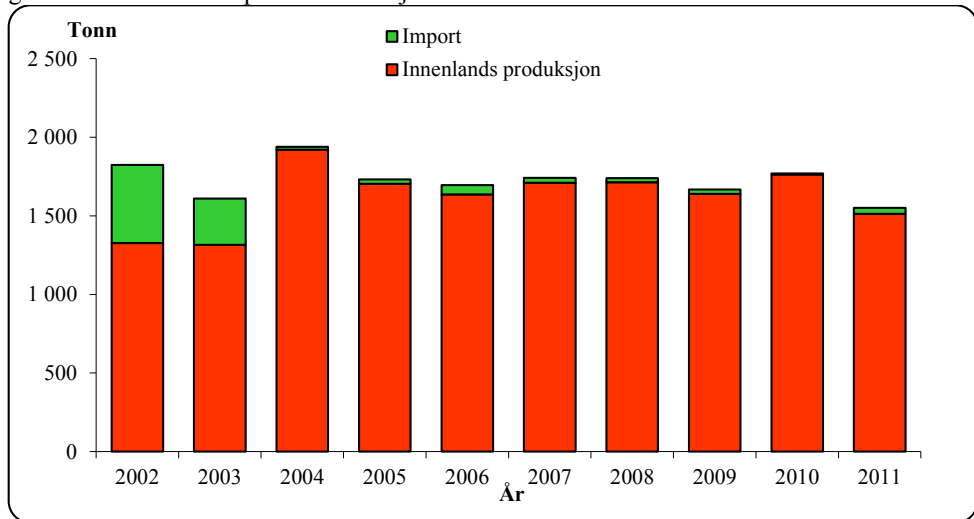
Figur 6.6.2 viser at vederlag til arbeid og egenkapital var på sitt klart høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2008. I 2003 var det en stor økning i den samlede livdyrverdien som medførte et forbedret vederlagsmål. Økningen fra 2005 til 2006 skyldes i hovedsak høye erstatningsutbetalinger, mens man i 2007 og 2008 hadde en forholdsvis stor økning i både kjøttinntektene og erstatninger. Nedgangen i 2009 har sammenheng med nedgang i statstilskudd og erstatninger, samtidig som det totale kostnadsnivået har økt. Nedgangen i 2010 har sammenheng med lavere priser og en vedvarende økning i kostnadene, mens årsaken i 2011 må sies å være lavere slaktekvantum og priser, i tillegg til et derav lavere tilskuddsnivå. Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden er på 160 mill. 2011-kroner.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 900 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slaktning av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2011 var det 22 registrerte slakterier som innrapporterte slaktning av norsk rein. Seks slakterier – tre i Finnmark, to i Trøndelag, og ett med forretningsadresse i Oslo sto for 79 % av slaktingen.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2002-2011 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2007	2008	2009	2010	2011
Levende rein	0	10	0	0	7
Hele og halve skrotter	18	0	28	0	25
Kjøttstykker med bein	0	0	0	0	0
Utbeinet kjøtt	13	17	2	6	6
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	31	27	29	6	38

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i hovedsak har vært hele og halve skrotter som importeres. Importen har for det meste vært fra Sverige. Mesteparten av det som er registrert som import av utbeinet kjøtt i 2010 og 2011, er norsk rein slaktet i Sverige og tilbakeført til Norge.

Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

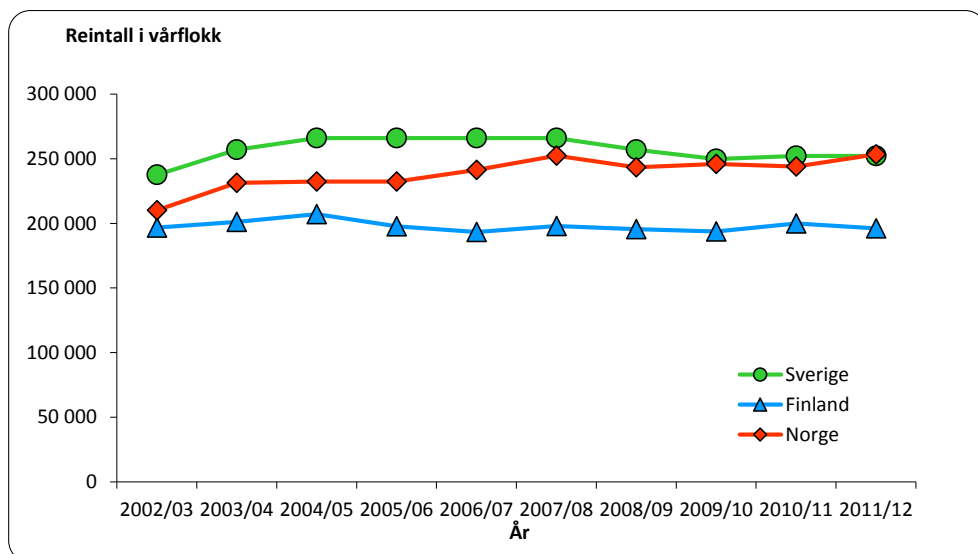
Eksport (tonn)	2007	2008	2009	2010	2011
Levende rein	44	0	23	0	41
Hele og halve skrotter	0	0	0	3	0
Kjøttstykker med bein	0	0	0	0	0
Utbeinet kjøtt	1	32	0	6	0
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	45	32	23	9	41

Tabell 6.7.2 viser at det er små kvanta av reinkjøtt som eksporteres. Eksporten har hovedsakelig gått til land i Europa, men også New Zealand, Filippinene, Qatar, USA, Venezuela og Kina, Arabiske Emirater, Kenya og Sør-Afrika er representert i oversiktene fra SSB.

Markedssituasjonen i Sverige og Finland

Figurene 6.7.2, 6.7.3 og 6.7.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene.

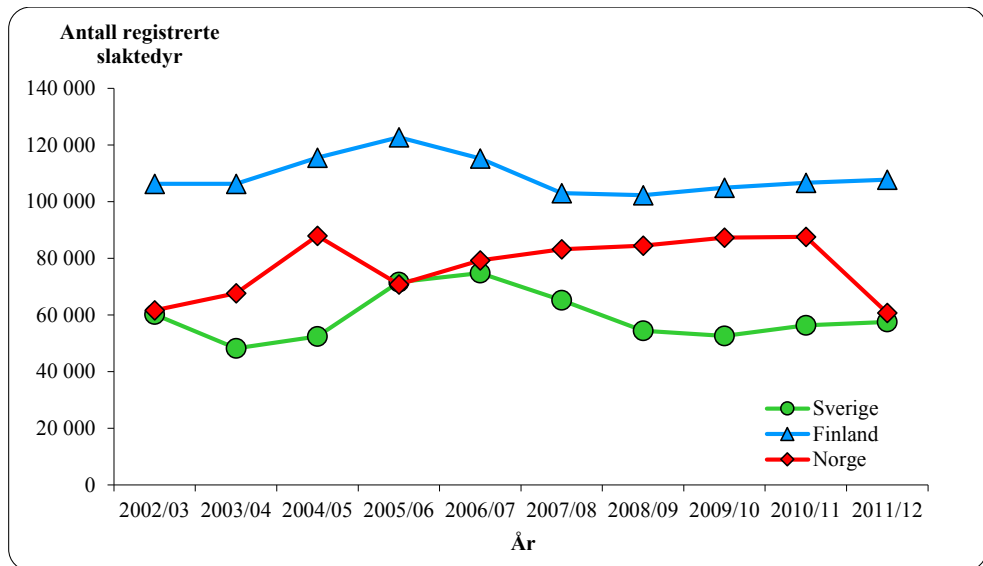
Det gjøres her oppmerksom på at man for 2011/12 ikke har mottatt tall fra det svenske sametinget på reintall i vårflokk 11/12, og at kurven for Sverige dermed er uendret fra fjoråret.

Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

Det fremgår av figur 6.7.2 at reintallet har vært relativt likt i Sverige og Norge – hvor begge land har hatt økende reintall til 2007/2008. I Finland har reintallet vært relativt stabilt (og under fastsatt øvre nivå) gjennom hele sammenligningsperioden.

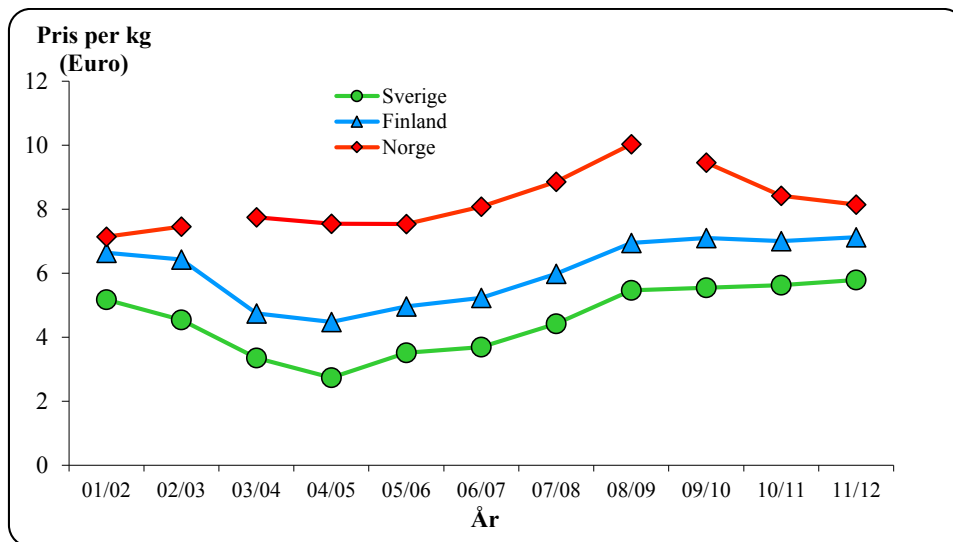
Figur 6.7.3 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr har vært varierende i perioden, men at uttaket fra og med 2008/2009 til og med 2010/2011 har vært relativt stabile. Dette gjelder både variasjoner innad i de respektive land, samt landene imellom. Man ser også at antallet gjennom hele sammenligningsperioden er betydelig høyere i Finland enn i de to øvrige landene. I Norge ser vi at det for 2011/2012 har vært en stor reduksjon. Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.

Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

Figur 6.7.4 viser pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2011-euro. Det fremgår av figuren at prisene gikk ned i Sverige og Finland fram til sesongen 2004/05, og etter en påfølgende økning har den de siste årene vært stabil. I Norge har prisene hatt en økning fram til sesongen 2008/2009, med en påfølgende reduksjon de tre siste årene. Prisøkningen og -reduksjonen i Norge må imidlertid ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Rapporteringene derfra har også basert seg på for høye bruttopriser, noe som gir seg utslag i en reduksjon på prisen til reineier når tallgrunnlaget nå er korrekt (fra og med driftsåret 09/10). Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen og konsekvenser.

Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris pr.kg., 2011-euro)

7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen

Mange reindriftsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindriftsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindriftsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt "sum lønn m.v. utenfor reindriften").

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntektspostene er datamateriale fra selvangivelser og næringsoppgaver. Disse tar primært sikte på å gi svar på kostnads- og kapitalforhold i næringen.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelsinnehaverens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Mens man tidligere korrigererte sum inntekter i forhold til antall mottatte regnskap, legges nå samtlige utøveres (innehavere og ektefeller) selvangivelser til grunn for beregningene. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigerert for *arbeidsinntekter* ført under kapittel 4.1 (jf. tabell 4.1.11). I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigerert for arbeidsinntekter. Årsaken til dette er at bakgrunns materialet ikke gir grunnlag for å fordele arbeidsinntektene etter siidaandelsinnehaverens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2011, 2010 og 2009 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Gjennomsnitt pr. siidaandel			Totalt		
	Leder	Ektefelle/ samboer	Samlet	2011	2010	2009
Polmak/ Varanger	125	105	230	10 338	10 507	10 052
Karasjok	94	127	220	29 320	27 414	32 166
Øst-Finnmark	102	121	223	39 657	37 921	42 217
Vest- Finnmark	77	148	225	48 080	42 460	43 987
Troms	104	87	191	9 183	8 998	9 903
Nordland	84	130	214	9 408	7 826	7 775
Nord-Tr.lag	55	145	200	7 808	6 977	8 153
Sør-Tr./ Hedmark	94	166	260	7 802	7 432	8 798
Totalt	87	133	220	121 939	111 614	120 833

Tabell 7.1.1 viser at sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 121,9 mill. kr i 2011 (111,6 mill. kr i 2010). I 2011 er dermed disse inntektene høyere enn kjøttinntektene i reindriftsnæringen (117,6 mill. kr). Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med 87 mill. kr for siidaandelsinnehavere og 133 mill. kr for ektefeller. Sum lønn m.v. utenfor reindriften hadde en økning fra 2010 til 2011 i alle reinbeiteområder unntatt Polmak/Varanger.

Polmak/Varanger og Troms skiller seg ut med høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næring for innehaver, mens Sør-Trøndelag/Hedmark og Vest-Finnmark har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. pr. siidaandel varierer fra 191.000 kr i Troms til 260.000 kr i Sør-Trøndelag.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for innehaver, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av innehaverne som har ektefeller, samt for innehavere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2011 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt pr. siidaandel			Innehavere uten ektefeller
	Innehavere med ektefeller/samboer			
	Leder	Ektefelle	Samlet	Leder
Polmak/Varanger	119	200	319	145
Karasjok	111	250	361	76
Øst-Finnmark	113	237	350	93
Vest-Finnmark	93	291	384	79
Troms	134	209	342	83
Nordland	64	274	337	102
Nord-Trøndelag	84	333	417	38
Sør-Tr./Hedmark	57	332	389	132
Totalt 2011	98	270	368	85
Totalt 2010	87	261	348	88

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen, og at innehavere uten ektefeller i gjennomsnitt henter mindre av inntektene sine utenfor reindriften enn innehavere med ektefeller. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften har økt fra 2010 til 2011 for gifte/samboende innehavere og ektefeller, mens den for enslige innehavere er redusert.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2011 (1.000 kr. pr. siidaandel)

Reinbeite-område	Lønn	Pensjoner	Annen næringsinnt.	Renter	Totalt
Polmak/Varanger	193	14	4	18	230
Karasjok	201	10	2	8	220
Øst-Finnmark	199	11	2	11	223
Vest-Finnmark	205	12	2	7	225
Troms	159	24	0	8	191
Nordland	194	6	8	5	214
Nord-Tr.lag	160	11	15	15	200
Sør-Tr./Hedmark	238	11	0	11	260
Totalt	197	12	3	9	220
Prosent	89,2 %	5,4 %	1,4 %	4,0 %	100 %

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (89 %). Deretter følger pensjoner (5 %), renter (4%) og andre næringsinntekter (1 %). Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 197.000 kr. pr. siidaandel i samisk reindrift i 2011 (2010: 184.000 kr).

Siidaandelsinnehavers samlede inntekt utenom næring er fordelt med 82 % på lønn, 8 % på pensjoner, 2 % på andre næringsinntekter og 8 % på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 94 %, 4 %, 1 % og 1 %. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant innehavere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2011 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Inntekt < 150.000		Inntekt > 150.000	
			Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	100 %	58 %	36 %	74 %	64 %	26 %
Karasjok	75 %	54 %	20 %	72 %	80 %	28 %
Øst-Finnmark	84 %	55 %	27 %	72 %	73 %	28 %
Vest-Finnmark	93 %	69 %	29 %	80 %	71 %	20 %
Troms	55 %	78 %	17 %	83 %	83 %	17 %
Nordland	71 %	54 %	40 %	79 %	60 %	21 %
Nord-Tr.lag	71 %	66 %	80 %	86 %	20 %	14 %
Sør-Tr./Hedmark	86 %	74 %	83 %	76 %	17 %	24 %
Totalt 2011	79 %	64 %	37 %	79 %	63 %	21 %
Totalt 2010	83 %	65 %	46 %	80 %	54 %	20 %

1) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 150.000 kr.

Tabell 7.1.4 viser at 79 % av de kvinnelige og 64 % av de mannlige siidaandelsinnehaverne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2011. Videre viser tabellen at 37 % av de kvinnelige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 150.000 kr. 79 % av de mannlige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 150.000 kr.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige *ektefeller* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2011 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Inntekt < 150.000		Inntekt > 150.000	
			Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	93 %	80 %	21 %	0 %	79 %	0 %
Karasjok	95 %	40 %	12 %	0 %	88 %	100 %
Øst-Finnmark	95 %	60 %	15 %	67 %	85 %	33 %
Vest-Finnmark	91 %	33 %	18 %	100 %	82 %	0 %
Troms	87 %	100 %	31 %	0 %	69 %	100 %
Nordland	84 %	100 %	13 %	50 %	88 %	50 %
Nord-Tr.lag	90 %	100 %	26 %	50 %	74 %	50 %
Sør-Tr./Hedmark	94 %	80 %	7 %	100 %	93 %	0 %
Totalt 2011	91 %	70 %	17 %	69 %	83 %	31 %
Totalt 2010	89 %	73 %	21 %	63 %	79 %	37 %

1) Andel kvinnelige/mannlige *ektefeller* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige *ektefeller* i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige *ektefeller* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 150.000 kr.

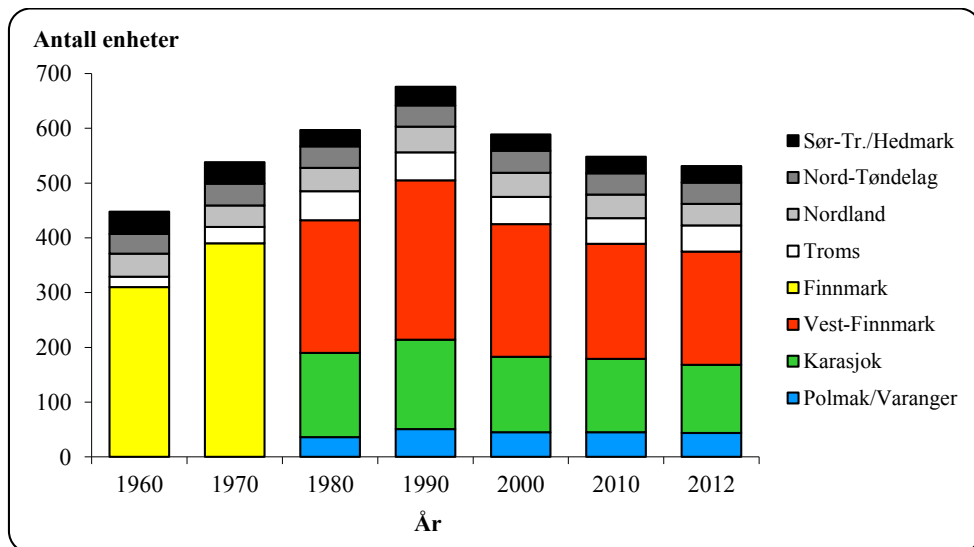
Det går frem av tabell 7.1.5 at 91 % av de kvinnelige og 70 % av de mannlige *ektefellene* har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2011. Av kvinnene er det 83 % som tjener over 150.000 kr og 17 % som tjener under 150.000 kr, mens hos de mannlige er det 31% som tjener over 150.000 og 69% som tjener under 150.000. På bakgrunn av tabell 7.1.5 kan en derfor trekke den konklusjonen at *ektefellers* inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelenes økonomi. Dette gjelder i særlig grad bidraget fra kvinnelige *ektefeller*, ettersom det er en relativt høy andel av kvinnelige *ektefeller* som har til dels betydelige lønnsinntekter. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten overstiger 50.000 kr og det leveres egen næringsoppgave. Da det er vanskelig å skille ut disse, blir de i dette tilfellet regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

Før reindriftenloven av 1978 trådte i kraft, ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein pr. familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis beskrivelse av befolknings- og sysselsettingsnivået i næringen. Da den forrige reindriftenloven trådte i kraft i 1979, ble driftsenhet innført som grunnenhet. Heller ikke dette begrepet var entydig. Dette illustrerte den kritiske gjennomgangen av effektene av ny lov. En del av økningen i antall driftsenheter i 1980-årene kan føres tilbake til denne gjennomgangen, men hoveddelen av økningen i antall driftsenheter har sannsynligvis foregått over et lengre tidsrom.

Fram til 1990 inneholder figuren også de som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1950 til 2012 er vist i figur 7.2.1. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter. Siden begrepet siidaandel erstattet begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriftsloven trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2012 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).

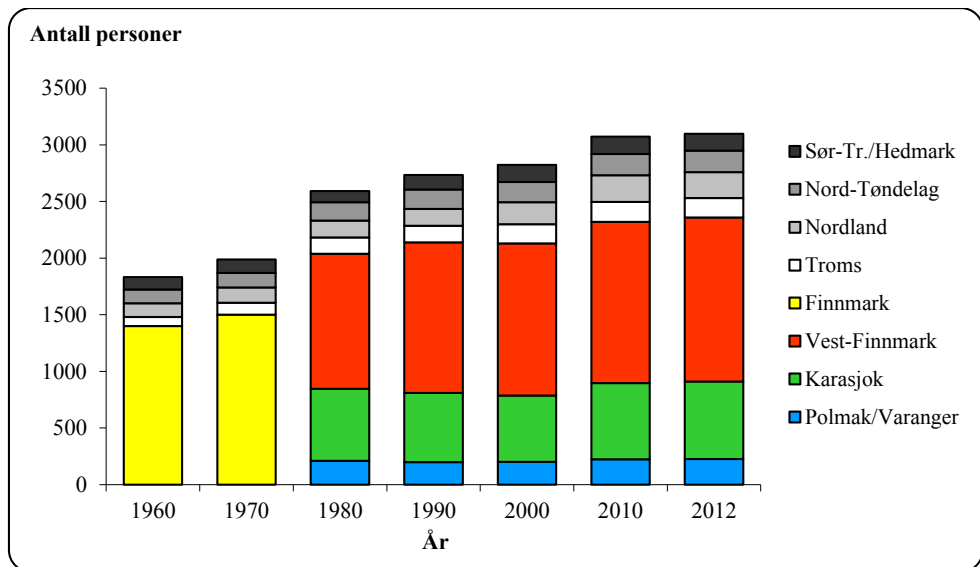
I Finnmark økte antallet enheter med 195 fra 1960 til 1990. Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Selv om det var et uttrykt ønske om å begrense tilgangen av nye enheter på grunn av ressursituasjonen, hadde en så sent som i perioden 1985 til 1988 en økning på 44 enheter i Finnmark. Det meste av denne økningen var imidlertid en offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1960 til 1990. Økningen må ses i sammenheng med overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde (gjelder distrikter som ligger nord for Vestfjorden).

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1960 til 1990 var en betydelig økning i antall enheter med utkomme fra reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall personer tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk nedgang i antall enheter, mens antall personer knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Nedgangen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet. Etter 1997 økte antallet

driftsenheter, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært på omstilling kom tilbake til næringen. Selv om antall enheter nå er under nivået fra 1979, da reindriftsloven trådte i kraft, ligger antall pr.soner i næringen langt over nivået fra den tiden.

Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2012.

Tallmaterialet for antall personer i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i Melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall personer er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt.

Opplysningene omfatter i hovedsak personer som etter reindriftsloven § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsinnehaver, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindriftsloven § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltpersoner eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.1 viser utviklingen i antall personer pr. familieenhet/driftsenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1960 til 2012.

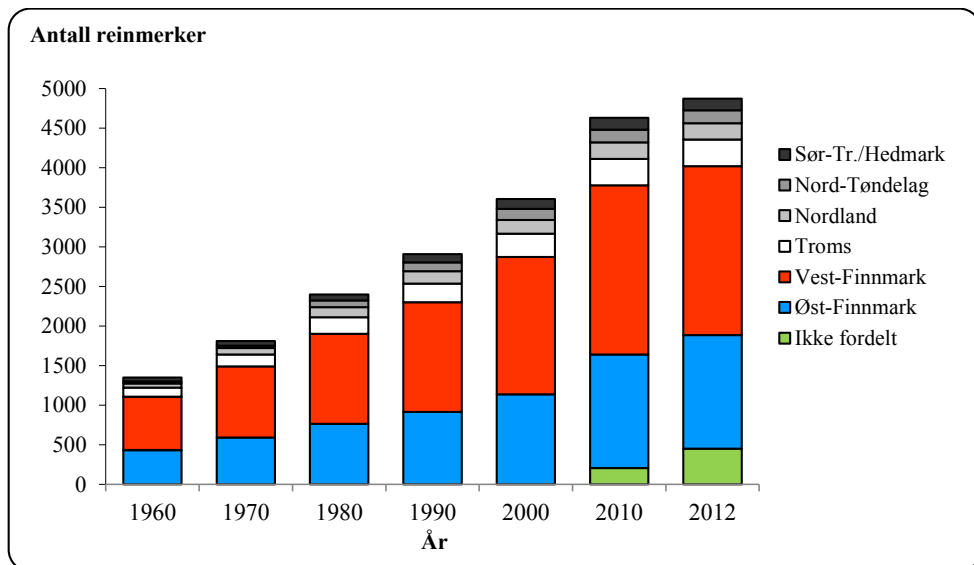
Tabell 7.2.1 Antall personer pr. enhet (siidaandel/familieenhet)

Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2012
Polmak/Varanger			5,8	3,9	4,4	5,0	5,1
Karasjok			4,1	3,7	4,5	5,4	5,5
Vest-Finnmark			4,9	4,6	5,9	6,8	7,0
Finmark	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,1	6,3
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	3,5	3,5
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,1	5,9
Nord-Tøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	4,8
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,1	5,0
Totalt samisk reindrift	4,1	3,7	4,3	4,0	5,0	5,7	5,8

Det fremgår av tabell 7.2.1 at gjennomsnittlig antall personer pr. siidaandel i samisk reindrift har økt fra 4,1 personer i 1960 til 5,8 personer i 2012. Siden 1990 har antall personer pr. siidaandel økt jevnt i stort sett alle områdene. Finnmark har gjennom hele perioden hatt gjennomsnittlig flest antall personer pr. enhet.

Figur 7.2.3 viser antall registrerte reinmerker i perioden 1960 – 2012. Tallene er hentet fra merkeregisteret. Merkeregisteret er et eget register over reinmerker, og dette er ikke sortert på områder. I 2009 ble det gjort en jobb for å fordele disse merkene, men nyregistreringer i ettertid er ikke sortert. Det gjøres også oppmerksom på at tallene inkluderer eventuelle slettede merker. I tillegg vil en del av merkene kunne være overdratt til andre; totale registreringer av *innhavere* av disse merkene er på i overkant av 5300 personer.

Til sammenligning kan nevnes at det i vår database framkommer at det pr i dag er 3092 aktive reinmerker, dvs med rein registrert på dette merket.

Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2012.

Syssetting

Metode for beregning av arbeidsforbruk i samisk reindrift bygger på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet modeller for beregning av årsverk i reindriftsnæringen. Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall enheter i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. Utvalget ønsker et datagrunnlag som er mer i tråd med dagens arbeidssituasjon i reindriften, og som i sterkere grad synliggjør kvinnenens arbeidsinnsats. En ny arbeidstidsundersøkelse ble igangsatt i begynnelsen av 2012, med utsendelse av spørreskjema til samtlige siidaandelsinnehavere. En lav svarprosent har imidlertid gjort at man har besluttet å forlenge perioden for undersøkelsen, og data fra denne vil dermed ikke komme med før i neste års beregninger og publikasjon.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Ved føring av arbeidsregnskapene ble det ikke tatt hensyn til i hvilken grad arbeidet var nødvendig. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk. Det beregnede arbeidsforbruket for 2011/2012 er spesifisert i tabell 7.2.3. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer.

Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2011/2012

Reinbeite- Område	Timer pr. enhet	Årsverk pr. enhet	Årsverk Totalt	Rein pr. årsverk
Polmak/Varanger	2 970	1,65	73	367
Karasjok	3 524	1,96	255	219
Øst-Finnmark	3 377	1,88	328	250
Vest-Finnmark	3 558	1,98	413	252
Troms	2 798	1,55	75	171
Nordland	2 873	1,60	69	216
Nord-Trøndelag	2 580	1,43	56	247
Sør-Tr./Hedmark	2 407	1,34	40	337
Tamreinlag			38	320
Totalt			1 018	

Tabell 7.2.2 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk pr. enhet, har Sør-Trøndelag/Hedmark det laveste arbeidsforbruket (2.407 timer og 1,34 årsverk) og Vest-Finnmark det høyeste (henholdsvis 3.566 timer og 1,98 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift gir et gjennomsnitt på 1,8 årsverk pr. siidaandel. Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.3.

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2008-12

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	73	73	71	75	73
Karasjok	269	267	252	262	255
Øst-Finnmark	342	340	322	338	328
Vest-Finnmark	404	406	404	412	413
Troms	71	73	73	74	75
Nordland	71	69	69	70	69
Nord-Trøndelag	55	55	56	56	56
Sør-Tr.lag/Hedmark	40	40	40	40	40
Tamreinlag	33	33	33	38	38
Totalt ant. Årsverk	1.016	1.015	997	1028	1 018

Bakgrunns materialet viser at til 2008 hadde man en økning i antall årsverk, mens det i årene etter har vært nedadgående tendens. Hos tamreinlagene framkommer en økning i forhold til foregående år; denne kommer som følge av en formelfeil i tabellgrunnlaget; den årvisse endringen i reinntall har ikke vært fanget opp, og tamreinlagene har dermed blitt stående med samme årsverksberegning i perioden 2004-2010.

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.4. Fra 2003 til 2012 reduseres antallet enheter fra 583 til 544 (-39 enheter). Før dette var det en økning i antall enheter i perioden 1997-2002 har i hovedsak sammenheng med at 52 av de 100 driftsenhetene

i Finnmark som gikk ut i omstilling i perioden 1993-97 har gjenopptatt driften. Reduksjonen i antall enheter etter 2002 kan først og fremst forklares ved at det har vært foretatt innløsning av enheter.

Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene

Reinbeiteområde	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	43	44	43	43	44	44	46	45	45	44
Karasjok	139	140	139	138	138	137	136	134	133	131
Øst-Finnmark	182	184	182	181	182	181	182	179	178	175
Vest-Finnmark	241	240	227	217	216	216	210	210	214	209
Troms	50	50	50	46	46	46	46	47	48	48
Nordland	43	43	43	44	44	44	45	43	44	43
Nord-Trøndelag	37	37	37	36	38	38	40	39	39	39
Sør-Tr.lag/Hedmark	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Totalt samisk reindrift	583	584	569	554	556	555	553	548	553	544

Tabell 7.2.5 viser utviklingen i antall personer i aktive enheter den siste tiårsperioden. Det fremgår av tabellen at antallet personer var lavest i 2004 og høyest i 2009.

Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	203	204	215	215	211	217	233	225	226	225
Karasjok	584	600	646	650	644	666	716	723	695	684
Øst-Finnmark	787	804	861	865	855	883	949	948	921	909
Vest-Finnmark	1 323	1 279	1 297	1 292	1 318	1 322	1 425	1 434	1 460	1 450
Troms	154	160	160	154	167	168	179	166	169	170
Nordland	202	201	215	223	217	226	234	219	239	231
Nord-Trøndelag	180	180	175	185	185	183	200	189	190	188
Sør-Tr./Hedmark	148	152	151	152	154	154	158	154	154	154
Totalt samisk reindrift	2 794	2 776	2 859	2 871	2 896	2 936	3 145	3 110	3 133	3 102

Likestilling i reindriften

Tabell 7.2.6 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig innehaver, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelsinnehaverens alder.

Tabell 7.2.7 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig innehaver, mens tabell 7.2.8 viser en oversikt over antall felles siidaandelsinnehavere. Beregningene er basert på data fra Melding om reindrift for driftsåret 2011/2012. Reintall er hentet fra Melding om reindrift post 1.3.4 Reintall ved driftsårets slutt.

Tabell 7.2.6 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2011 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	7	1	2	4	0	2	5	0
Karasjok	18	1	12	5	7	6	5	0
Øst-Finnmark	25	2	14	9	7	8	10	0
Vest-Finnmark	14	3	7	4	3	8	3	0
Troms	9	0	5	4	2	6	1	0
Nordland	5	0	4	1	2	0	3	0
Nord-Trøndelag	5	1	3	1	1	2	2	0
Sør-Tr./Hedmark	7	0	5	2	1	1	5	0
Totalt	65	6	38	21	16	25	24	0

Det fremgår av tabell 7.2.7 at det i 2011 er til sammen 65 kvinnelige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 12% av det totale antallet siidaandelsinnehavere (538). Majoriteten av de kvinnelige innehaverne er mellom 31 og 50 år, og alle er ledere for siidaandeler med under 600 rein.

Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2011 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	28	7	10	11	2	4	16	6
Karasjok	84	17	37	30	13	24	41	6
Øst-Finnmark	112	24	47	41	15	28	57	12
Vest-Finnmark	119	22	66	31	19	42	48	10
Troms	26	6	9	11	3	13	10	0
Nordland	29	2	14	13	7	7	15	0
Nord-Trøndelag	23	2	11	10	2	5	16	0
Sør-Tr./Hedmark	19	1	8	10	0	3	16	0
Totalt	328	57	155	116	46	98	162	22

Tabell 7.2.8 viser at det i 2011 er 328 mannlige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 61% av det totale antallet innehavere. I likhet med de kvinnelige siidaandelsinnehaverne, er også hoveddelen av de mannlige innehaverne mellom 31 og 50 år, og de er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein.

Tabell 7.2.8 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2011 fordelt etter siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	9	2	2	4	1
Karasjok	24	4	12	6	2
Øst-Finnmark	33	6	14	10	3
Vest-Finnmark	76	18	27	25	6
Troms	13	4	6	3	0
Nordland	8	3	4	1	0
Nord-Trøndelag	11	0	3	8	0
Sør-Tr./Hedmark	4	0	1	3	0
Totalt	145	31	55	50	9

Tabell 7.2.8 viser at det i 2011 er 145 felles siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 27% av det totale antallet innehavere. Hoveddelen av innehaverne er ledere for siidaandeler med mellom 101 og 600 rein.

Tabell 7.2.9 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2011, etter reineierens kjønn (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	24 %	76 %
Karasjok	22 %	78 %
Øst-Finnmark	23 %	77 %
Vest-Finnmark	27 %	73 %
Troms	23 %	77 %
Nordland	23 %	77 %
Nord-Tr.lag	22 %	78 %
Sør-Tr./Hedmark	25 %	75 %
Totalt	25 %	75 %

Tabell 7.2.9 viser at 25 % av reintallet i 2011 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2011, etter reineierens medlemstype (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall prosent		
	Innehaver	Ektef./sambo.	Andre
Polmak/Varanger	70 %	9 %	20 %
Karasjok	70 %	5 %	25 %
Øst-Finnmark	70 %	6 %	24 %
Vest-Finnmark	56 %	9 %	35 %
Troms	79 %	5 %	16 %
Nordland	71 %	9 %	20 %
Nord-Trøndelag	79 %	3 %	18 %
Sør-Tr./Hedmark	74 %	7 %	19 %
Totalt	65 %	8 %	27 %

Tabell 7.2.10 viser at siidaandelsinnehavere står oppført som eiere av 65 % av reintallet i 2011, mens ektefeller/samboere og andre eier henholdsvis 8 % og 27 % av reintallet.

De senere år har det vært en svært restriktiv linje når det gjelder nyetablering av siidaandeler. Dette innebærer at unge utøvere i liten grad har fått etablere egne enheter. I stedet velger mange å drive reindrift innenfor den siidaandelen de tilhører. Tabell 7.2.12 viser totalt antall siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, fordelt etter kjønn og reinbeiteområde.

Tabell 7.2.11 Siidaandelsmedlemmer i 2011 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn

Reinbeiteområde	Kvinner	Menn	Totalt
Polmak/Varanger	35	39	74
Karasjok	91	101	192
Øst-Finnmark	126	140	266
Vest-Finnmark	241	251	492
Troms	24	35	59
Nordland	40	36	76
Nord-Trøndelag	37	30	67
Sør-Tr./Hedmark	22	25	47
Totalt	490	517	1007
Prosent	49 %	51 %	100 %

Tabell 7.2.11 viser at det i 2011 er totalt 1007 registrerte siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, med noen flere menn enn kvinner. Dette utgjør 32,5% av det totale antallet siidaandelsmedlemmer.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalg ser det som sin hovedoppgave å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget peker også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av reindriftspolitikken.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i samlet livdyrverdi)
- Statstilskudd
- Erstatninger
- Kostnader

Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier, samt beregnet privat forbruk og omsetning. Inntektene fra privat forbruk og omsetning er beregnet ut fra samme priser som fra slakterier. Fra og med 1997 er grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning 20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene. Økonomisk utvalg henviser til avsnitt om pris under kap.3.2, for beskrivelse av prisreduksjonen fra 2008 til 2009. Jfr. beskrivelsen er det i dette kapitlet markert et brudd i inntektslinjene i figurene.

Kostnadene omfatter siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. Som følge av endringer i næringsoppgavene og i slakterienes avregningssystem, er ikke kostnadene fra 2003 og utover direkte sammenlignbare med kostnadene for tidligere år.

Med bakgrunn i at de fleste slakteriene fra og med driftsåret 2002/2003 har rapportert bruttopriser, er det i figurene merket ett brudd i linjen mellom 2002 og 2003.

Statstilskuddene omfatter ordinære tilskudd, andre tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, og tilskudd til næringskombinasjoner. Innløsning av siidaandel er inkludert fra og med 2000, Verdiskapningsprogrammet fra og med 2001, og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt fra og med 2007.

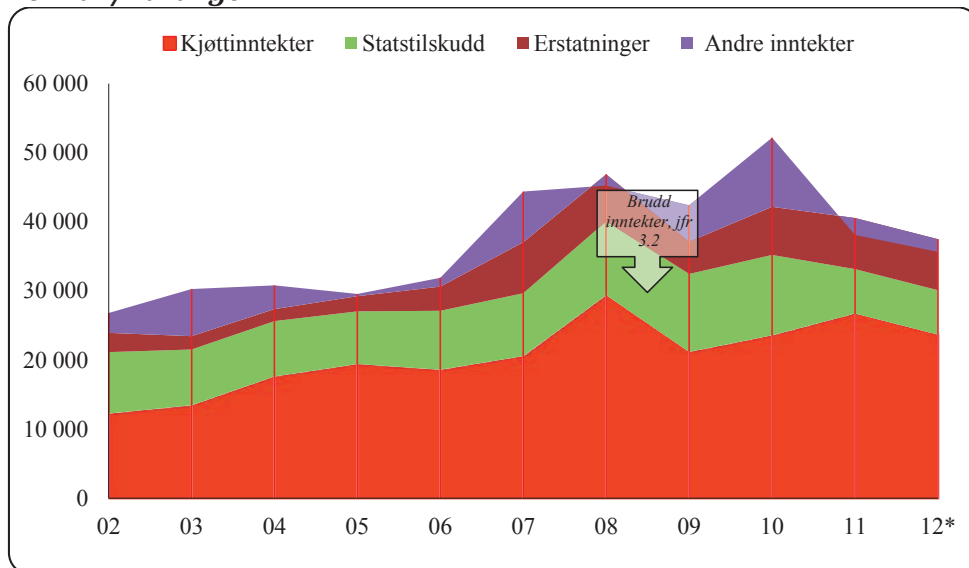
Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og

eventuelt erstatninger over reindrifftsavtalen for uvanlig store tap. Fra og med 1999 inngår også beregnede erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene. Det understrekes at den områdevisse fordelingen av budsjettallene er usikker.

Polmak/Varanger

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Det totale oversiktsbildet viser at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger har vært best i 2007-2008, samt i 2010. Sammenlignet med øvrige områder har Polmak/Varanger gjennom hele perioden utpekt seg som et område med sunn økonomi, og kjøttinntektene har hele tiden vært høyere enn de øvrige av totalregnskapets hovedposter. I 2010 har imidlertid dette snudd, ved at kostnadene for første gang er høyere enn kjøttinntektene.

Kjøttinntektene har gjennom perioden vært jevnt stigende, med topper i 2008 og 2011. I 2008 var det et høyt slakteuttak kombinert med høye priser som resulterte i periodens høyeste inntektsnivå. I 2011 hadde man også et særlig høyt uttak sammenlignet med perioden for øvrig. Slakteuttaket i 2008 bidro også til at reintallet igjen kom seg ned under myndighetenes fastsatte øvre reintallsnivå. Lave kostnader var med på å bidra til et godt resultat på vederlagsmålet for arbeid og egenkapital dette året.

Prisene har økt fra 54,14 kr. pr.kg. i 2005, til 76,25 kr. pr.kg. i 2008. På tross av noe lavere slaktekvantum i 2006 og 2007, gav de høye prisene allikevel en liten økning i inntektsbildet. I 2009 framkom en prisreduksjon på 1,30 kr. pr.kg. sammenlignet med 2008. I 2010 er den gjennomsnittlige prisen i Polmak/Varanger 69,23 kr, en pris som fremdeles er høyere enn nivået i 2007, mens i 2011 reduseres denne til 65,16 kr pr. kg. kjøtt. Fra å ha vært det området i Finnmark som i 2010 utpekte seg med best pris pr.kg kjøtt, sammenlignet med fylket for øvrig, ligger de nå lavest av områdene i Øst-Finnmark.

Tilskuddsordningene ble fra og med avtaleåret 2003/2004 lagt vesentlig om i forhold til tidligere (for samtlige områder). Tilskuddene ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp pr siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskapning. Dagens tilskuddsordninger er nå knyttet opp mot *verdien* av det som produseres, mot et tidligere *minstekrav* til produksjon. For Polmak/Varanger førte omleggingen til en liten reduksjon i statstilskuddene i 2003. Antall slakt var på sitt laveste nivå dette året, både i antall slakt samt

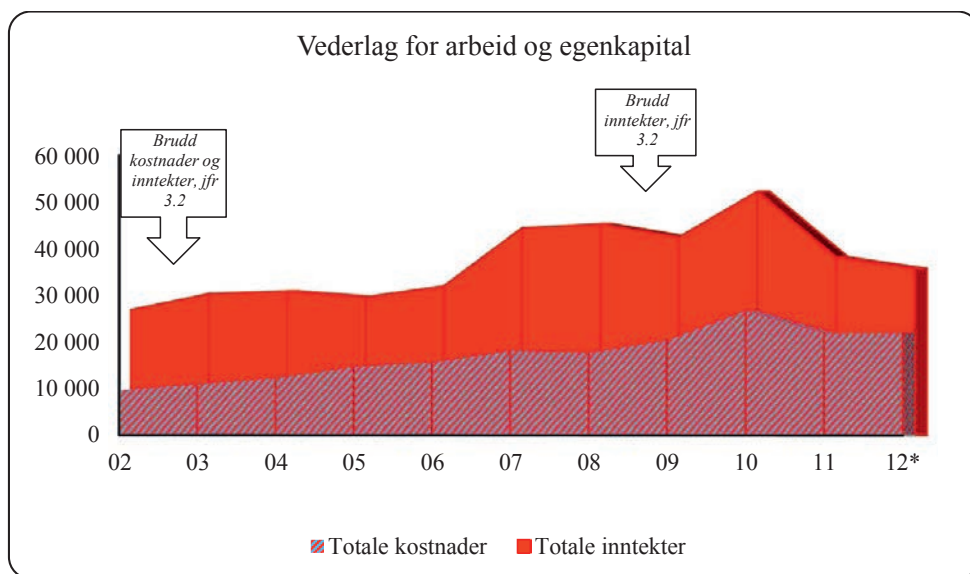
omregnet til tonn. Samtidig framkommer at gjennomsnittlige slaktevekter var på sitt høyeste nettopp i 2003. Med bakgrunn i en relativt stor prisøkning dette året fikk man dermed et hopp i inntekstskurven, dog uten at dette ga seg utslag på tilskuddsbeløpene.

I perioden etterpå har statstilskuddene holdt seg relativt stabile, med en noe økende tendens i perioden 2005-2010. Sammenligner vi tilskuddene med slakteuttaket ser vi at Polmak/Varanger hadde høyeste slakteuttak i 2008 (tonn), og periodens nest høyeste i 2010.

I 2011 er det ikke samsvar mellom slakteuttak og tilskudd. Dette er et resultat av at enkelte distrikter med høy produksjon, har fått avslag på sine tilskuddssøknader på grunn av for høyt reintall ihht fastsatte bruksregler.

Erstatningsutbetalingene i Polmak/Varanger har vært relativt stabile fram til og med 2006. I 2007 hadde man imidlertid en økning. Utbetalingene knytter seg hovedsakelig til erstatning for tap av rein til rovvilt. Årsaken til økningen i utbetalinger dette året ser ut til å være at man fra 2006 har inkludert tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein i erstatningsutbetalingene. Både i 2010 og i 2011 har det vært stor økning i erstatningsutbetalinger, med 2011 som periodens høyeste. Økningen i 2010 var jevnt fordelt på både erstatning for tap av rein samt erstatning for arealinngrep, mens det for 2011 framkommer at det er erstatning for tap av rein til rovvilt som utgjør endringen.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Polmak/Varanger de fem siste årene er på ca 39% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

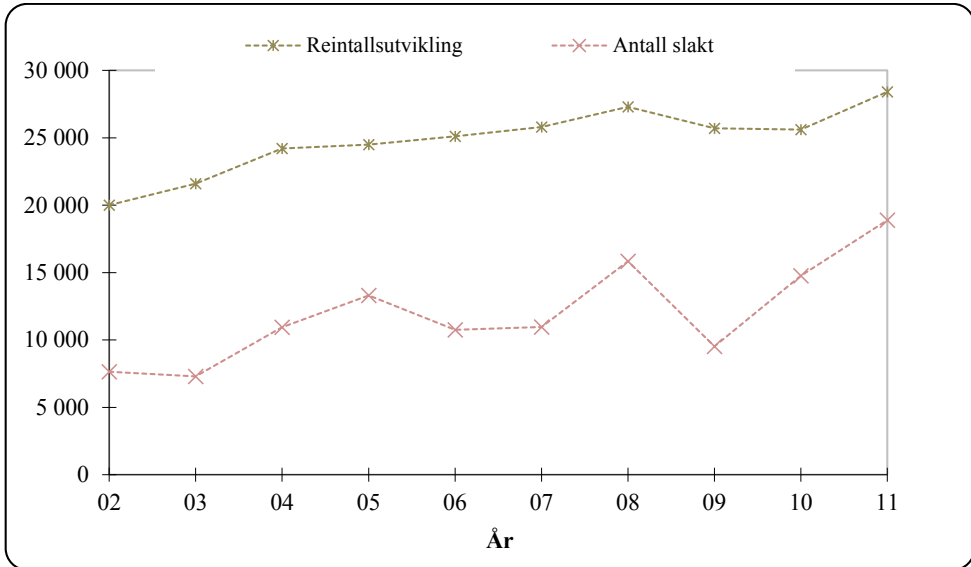

Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindrifens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

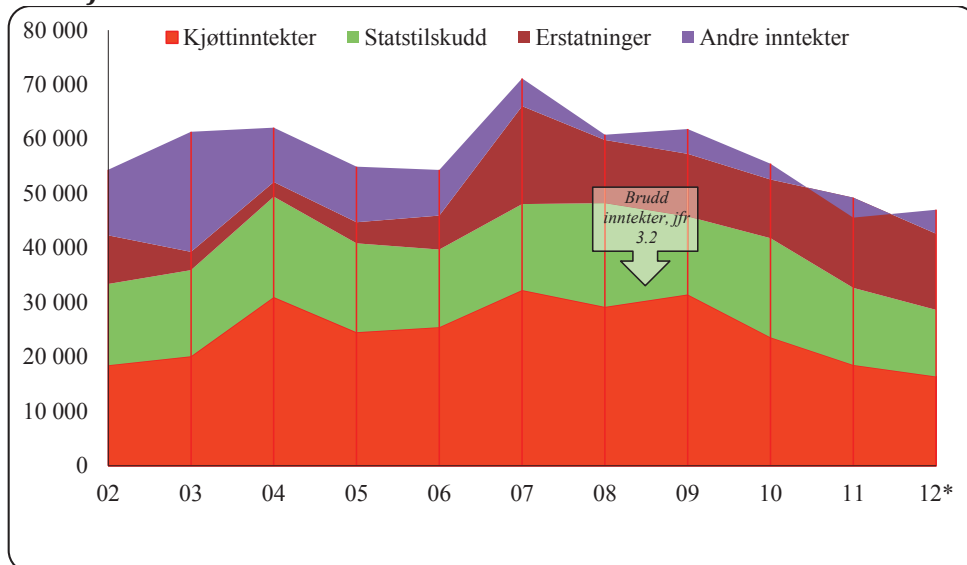
Kostnadene er en post som til og med 2010 har vært stadig økende. Etter en ørliten nedgang i 2008 økte kostnadene igjen i 2009 og 2010. Økningen skyldes høyere driftskostnader samt større utgifter knyttet til slakting. Dette blant annet med bakgrunn i at området i 2008 hadde sitt høyeste reintall under hele sammenligningsperioden, et tall som også oversteget myndighetenes fastsatte reintallsnivå. I 2011 har Polmak/Varanger, som de

fleste andre områder, redusert sine kostnader igjen, og det er spesielt på postene utstyr og anlegg reduksjonen kom.

Polmak/Varanger har hatt varierende gjennomsnittsvæker på kalv; de store nedgangene har vært i 2004, 2008, 2010 og 2011. Figuren viser samtidig at det er nettopp disse årene en har de største økningene i reintallet.

Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2002-2011

Karasjok

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Kjøttinntektene i dette området er varierende. I 2004 og 2007 var inntektene høyere enn samtlige av de øvrige resultatmålene. I 2010 er kjøttinntektene betydelig lavere enn kostnaden, og nedgangen fortsetter i 2011. Gode kjøttinntekter er avhengige av at antall slakt økes betydelig for å kompensere for de lavere slaktevektene. Når man ser på gjennomsnittlige slaktevekter for området, viser bakgrunns materialet at vektene har vært jevnt synkende; fra 29 kg i 2003 til 21,0 kg i 2010. Nivået ligger fortsatt her. Dette påvirker verdiskapningen; de nedadgående vektene gjør at antall tonn ikke endres proporsjonalt med antall slakt.

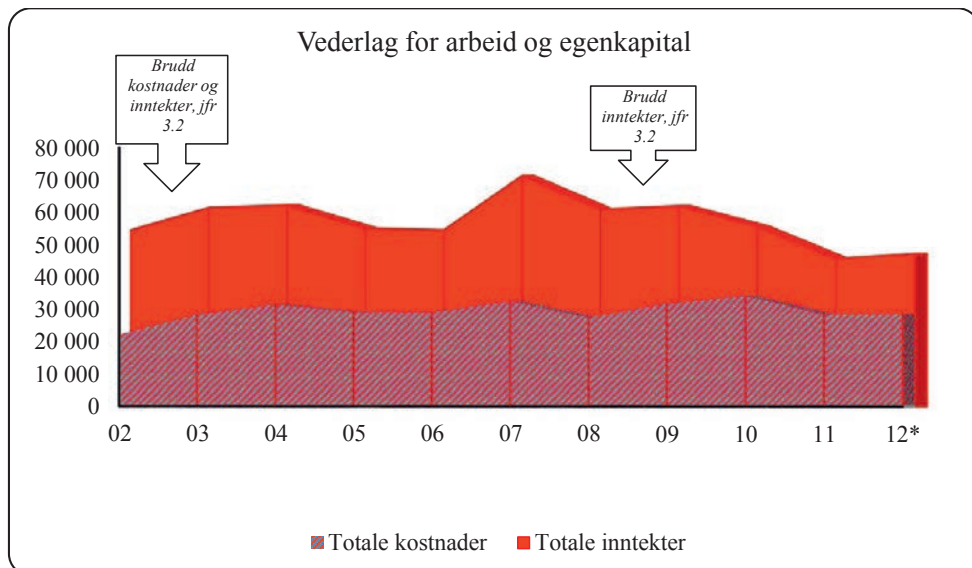
I Karasjok har det, som i øvrige områder, vært en betydelig prisøkning hele perioden sett under ett. Både i 2008 og 2009 var det derimot dette området som hadde de laveste prisene pr. kg. slakt. Dette har sammenheng med lavere vekter og derav lavere pris. Øst-Finnmark ligger generelt høyere enn Vest-Finnmark i forhold til pris pr. kg. kjøtt. I 2010 framkom betydelige prisforskjell mellom Karasjok øst og vest, men dette har nå utjevnet seg igjen.

Tilskuddsordningene og endringen av disse i 2003/2004, bidro de påfølgende år til et større uttak av rein. Størrelsen på de totale overføringene er derimot på omtrent samme nivå som tidligere. Dette kan ha sammenheng med de nedadgående slaktevektene. Antall tonn har ikke økt proporsjonalt med antall slakt. For 2010 er det likevel en økning i statstilskuddene. Økningen kan relateres til økning i samtlige av de produksjonsavhengige tilskuddene i Karasjok øst. Etter et lavere slakteuttak i 2010/11 ble tilskuddene igjen redusert.

Erstatningsutbetalingene hadde en markant økning i 2007. Dette kom som følge av en utbetaling knyttet til arealinngrep i Halkavarre. I sammenligningsperioden har man etter 2007 hatt et generelt høyere nivå i erstatningene. Økningen i 2006 må også her tilskrives endringen i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapte produksjonspremie i utbetalingene. Etter at erstatningsutbetalingene i perioden 2008-2010 var stabile, både med tanke på arealinngrep og rovvilttap, ser vi en markant økning i 2011. En av årsaken til dette kan være

at reineierne i området har jobbet mer aktivt med leting av kadaver, og at man har større omfang av rovdyr på vinterbeite sammenlignet med øvrige områder. Dokumentasjonsplikten blir da enklere å følge opp, all den tid det er enklere å finne dokumentasjon på vinteren enn om sommeren.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Karasjok de fem siste årene er på ca 23% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

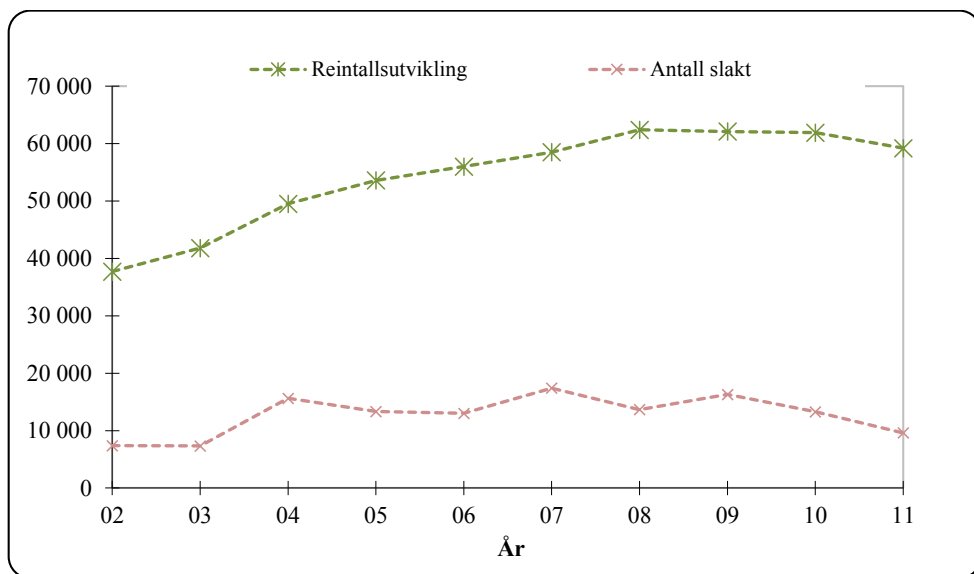
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Kostnadene ligger på et generelt høyt nivå, også i dette området. Karasjok har imidlertid vært stabil og unngått de store økningene. Bakgrunns materialet viser imidlertid at i 2010 var kostnadene på sitt høyeste nivå. Den største kostnadsarten for dette området er kjøretøy og maskiner, som gjennom hele perioden har utgjort en betydelig del (ca 29%) av de totale kostnadene. Øvrige poster som utgjør en betydelig del av de totale kostnadene er avskrivninger (ca 17%) og varekjøp (ca 10%). Kostnader til kjøretøy og maskiner har imidlertid blitt redusert hvert år gjennom hele sammenligningsperioden.

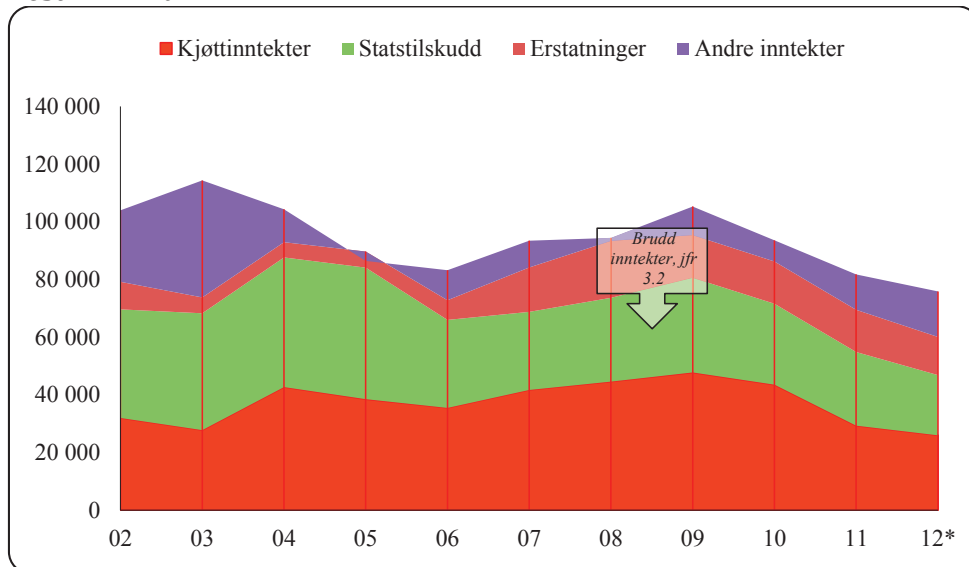
Målt i resultatmålet for arbeid og egenkapital markerte 2007 seg som det beste året i sammenligningsperioden. Uttaket i antall slakt var høyt, og med en stigende kjøttpris i forhold til årene før genererte dette noe høyere inntekter. Erstatningsutbetalingene var også særlig høye dette året.

Karasjok har helt siden 2004 hatt et reintall som er godt over myndighetenes fastsatte nivå. Det varierende slakteuttaket bidrar heller ikke til en reintallsreduksjon.

Utfordringen i Karasjok vil være å få ned reintallet på et bærekraftig nivå, samt fokus på kostnadsreduksjon i forhold til inntektsnivået.

Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2002-2011

Vest-Finnmark

Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Kjøttinntektene har fra og med 2004 stabilisert seg på et høyere nivå enn tidligere år. Dette har sammenheng med en økning i slakteuttaket. En liten nedgang i uttaket til og med 2006, samt nedadgående gjennomsnittsvekter, gav reduksjon i inntektene på tross av stor prisøkning. Uttaket har de påfølgende årene stabilisert seg, men fortsatt stigning i prisutviklingen gir en positiv utvikling av på inntektskurven. Slaktevektene er i denne perioden jevnt over på et lavt nivå. Fra å ha ligget på 26,3 kg i 2003 er de gjennomsnittlige slaktevektene i 2010 nede på 19,5 kg. På tross av rekordhøyt slakteuttak i 2010 (antall), medfører både reduserte vekter og reduserte priser at man allikevel får en nedgang i inntektskurven. Nedgangen fortsetter i 2011, etter at Vest-Finnmark hadde et rekordlavt slakteuttak hvor også gjennomsnittsvektene var ytterligere redusert.

Tilskuddordningene for Vest-Finnmark ble noe endret fra og med avtaleåret 2009/2010. Man innførte en ny tilskuddsmodell som erstattet ordningen med tidligslaktestilskudd og kalveslaktestilskudd. Det nye tilskuddet medførte et produksjonskrav på 8 kg pr rein i vårflokk, og har i tillegg differensierte satser ut fra slaktetidspunkt. Kravet medfører at flere har måttet slakte mer for å få statstilskudd. Man ser en økning i tilskuddene fra 2002-2005, mens det i 2006 framkommer et kraftig fall. De produksjonsavhengige tilskuddene ble i denne perioden redusert med hele 36,5%. Samme år hadde man både en reduksjon i antall siidaandeler på 10 enheter, og et lavere slakteuttak.

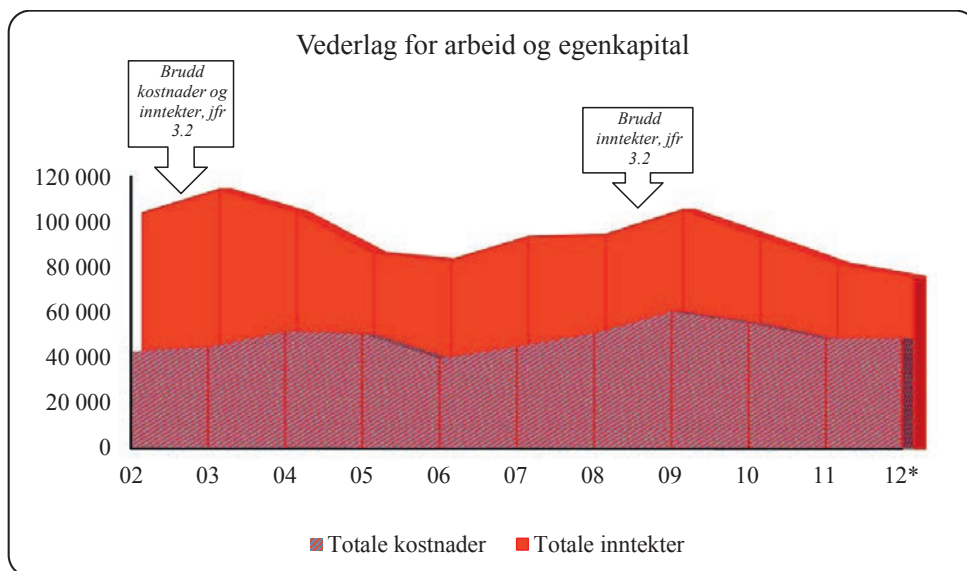
Fra og med 2007 har statstilskuddene hatt en økning. Det er hovedsakelig posten "Andre tilskudd" (investeringer, pramming, stipend, fagbrev etc.) som representerer økningen.

I 2010 har man en nedgang i tilskuddsdelen. Bakgrunns materialet viser at det hovedsakelig er posten "Andre tilskudd" som representerer nedgangen. De produksjonsavhengige tilskuddene har en økning i forhold til 2009. For 2011 ser vi at tilskuddsdelen er noe redusert i forhold til året før, men ikke så mye som det reduserte slakteuttaket skulle tilsi. Dette kommer av at

tilskuddbetalingene også gjenspeiler produksjonen høsten 2010, og at dette var en periode med høyt uttak i området.

Erstatningsutbetalingene hadde i 2007 en stor økning i forhold til perioden før. Tendensen fortsatte påfølgende år. Erstatningene for tap av rein tatt av rovvilt økte med ca 63% fra 2006 til 2007, samtidig som erstatning for arealinngrep hadde store utbetalinger dette året (fra 0,7 mill. kr. i 2006 til til 5,1 mill. kr. i 2007). Sistnevnte gjelder utbetaling for Abojohka som ble inntektsført i 2007. I 2008 gikk erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt ytterligere opp, med tilnærmet fordobling av utbetalinger i forhold til 2007. Ser vi hele perioden under ett, har erstatningsutbetalingene knyttet til rein tatt av rovvilt økt fra 3,9 mill. kr. i 2005 til 16,1 mill. kr. i 2008. Dette kan være en årsak til kostnadsutviklingen, all den tid intensivering av gjeting, samt oppfylging av dokumentasjonskravene er kostnadskrevende for reieierne.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Vest-Finnmark de fem siste årene er på ca 18% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

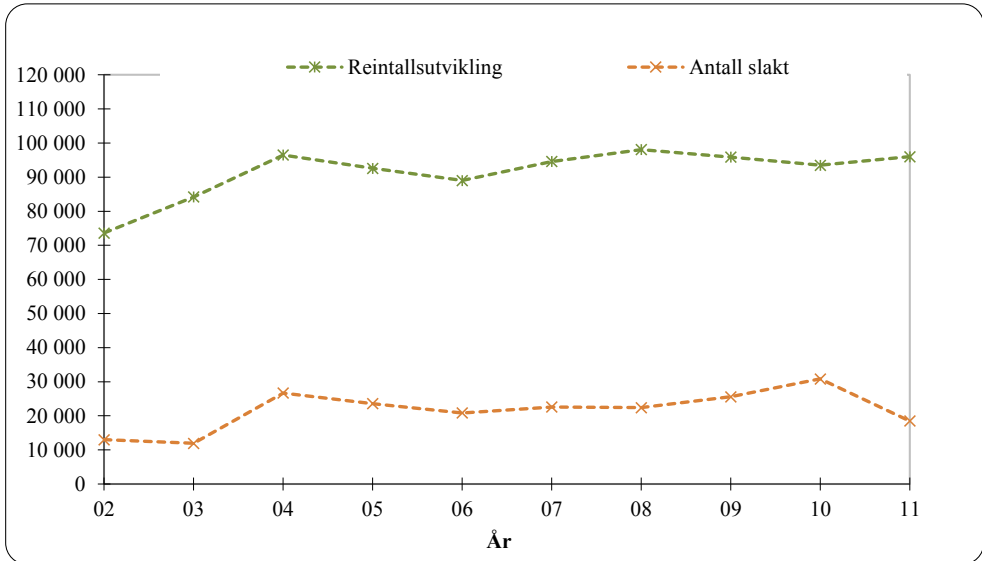

Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

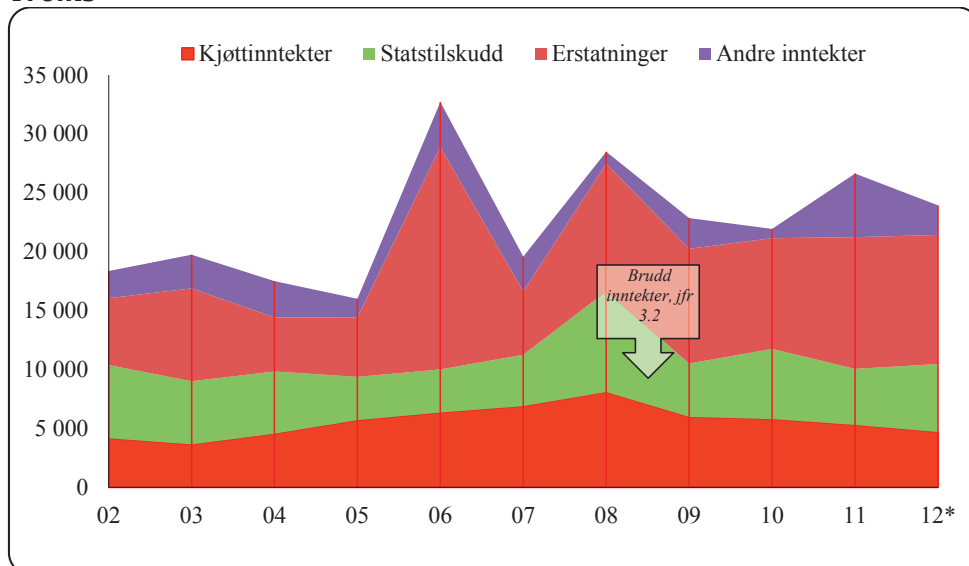
Kostnadsnivået har i alle år ligget godt over inntektene. Dette kan ha sammenheng med at reintallet i flere distrikt i Vest-Finnmark ut fra gitte føringer er altfor høyt. Driften av enhetene blir dermed mer ressurskrevende. Vi ser at man i 2006 og 2007 hadde et kostnadsnivå lik inntektene, mens at forbruket i perioden for øvrig er godt over inntektsnivået. Om lag 28% av de totale kostnadene gjennom hele perioden kommer av utgifter til kjøretøy og maskiner. Til sammenligning kan nevnes at det samme tallet for hele landet ligger på ca 22%. Vest-Finnmark står alene for om lag 32% av de samlede kostnadene for hele reindrifts-Norge. Både i 2010 og 2011 har imidlertid Vest-Finnmark klart å redusere sine kostnader i forhold til året før, etter at man har hatt økende tendens helt siden 2006.

Utfordringen i Vest-Finnmark vil være å få ned reintallet til et bærekraftig nivå. Dette har også med dyrevelferdsmessige hensyn å gjøre. Beitepresset gjenspeiler svært lave gjennomsnittsverker, og i likhet med Karasjok oppnår man i dette området lav pris pr. kg. kjøtt. En reduksjon av reintallet vil bidra til økte slaktevekter, og derav økt pris. En reduksjon i reintallet vil også bidra til lavere driftskostnader, ved at bakgrunns materialet viser at kostnadsnivået følger reintallsutviklingen.

Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finnmark i perioden 2002-2011

Troms

Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Troms har gjennom hele perioden slitt med svak økonomi. Kostnadene er på et betydelig høyere nivå enn kjøttinntektene.

Kjøttinntektene

Antall slakt er forholdsvis stabilt. I 2011 framkommer imidlertid en stor nedgang, noe som kan forklares med at ett av de største distriktene ikke leverte slakt dette året. Troms har også de høyeste gjennomsnittsvektene på rapportert slakt. I 2008 var gjennomsnittlig slaktevekt på 30,3 kg. De høye gjennomsnittsvektene har holdt seg gjennom hele perioden. I 2009 var tallet for første gang i sammenligningsperioden under 30 kg., med 27,1 kg.

Troms har gjennom hele perioden oppnådd høye priser pr.kg. kjøtt, sammenlignet med øvrige områder. Utviklingen har vært jevnt stigende eller på et stabilt nivå gjennom hele sammenligningsperioden. Et stort hopp i prisutviklingen i 2008 gav periodens til da høyeste pris pr.kg. kjøtt (81,32), og dette kombinert med et høyt slakteuttak resulterte i et forbedret inntektsnivå som også er periodens beste.

Men også for dette området ser vi en reduksjon i prisene etter 2008. Her henvises det for øvrig til avsnitt om priser under kapittel 3.2.

I 2010 har vi en mindre nedgang siden 2009, men totalt sett ligger kjøttinntektene nå på samme nivå som i 2005, målt i 2010-kroner.

I 2011 framkommer igjen en stor økning på prisnivået, med et gjennomsnitt på kr. 85,41 pr. kg. kjøtt. Imidlertid kan man også dette forklares med det distriktet som ikke har levert, da disse vanligvis leverer i områder som erfaringsmessig gir dårligere priser enn slakteri i Troms.

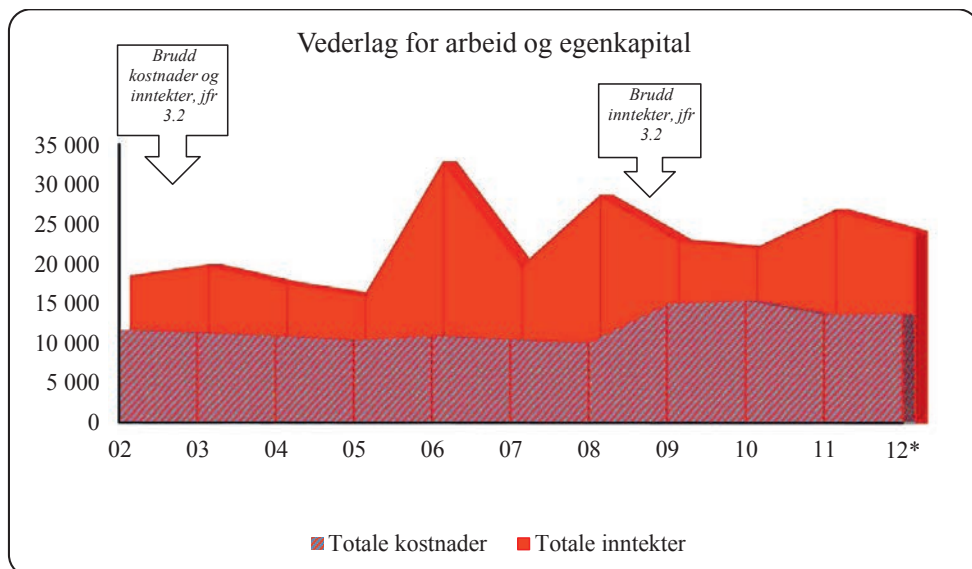
Statstilskuddene er synkende til og med 2005. En sannsynlig årsak til den noe varierende utviklingen kan være tilslagsprosenten. Troms skiller seg ut som et område hvor tilslagsprosenten er den laveste blant alle områdene. Bakgrunns materialet viser at tilslagsprosenten fra 2006-2010 har variert fra 61% til 70%, hvor 2009 var det beste året i så

måte. Med så lav andel som søker, eventuelt får innvilget tilskudd, blir utslaget stort når tilslagsprosenten varierer.

Erstatningene for dette området har i perioden 2002-2007 vært forholdsvis stabil på rundt 4-6 mill. kr, med årvisse variasjoner derimellom. Unntaket her er 2006 hvor vi imidlertid ser et kraftig hopp, som også spiller en betydelig rolle i utviklingen av det totale årsresultatet. Området har en økning på ca 12 mill. kr som erstatning for arealinngrep til et distrikt i Troms. Erstatning for arealinngrep utbetales som en engangssum og inntektsføres i sin helhet det året erstatningene utbetales.

Troms er for øvrig et område hvor erstatningsutbetalingene knyttet opp mot rein tatt av rovvilt har vært stabile, men i 2008 framkom det en markant økning på denne posten, og utbetalingene i årene etterpå har deretter holdt seg på tilsvarende nivå som dette årets utbetalinger.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Troms de fem siste årene er på ca 54% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

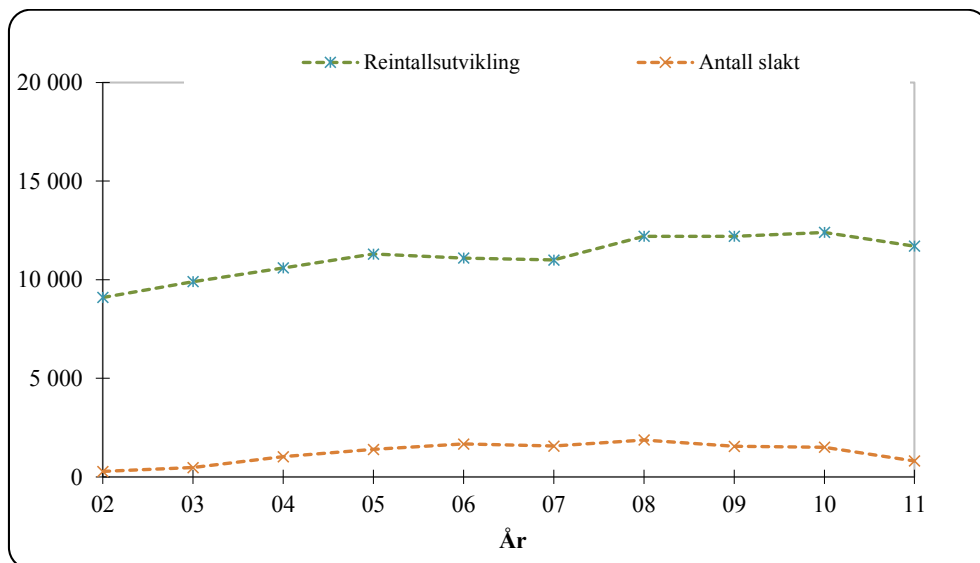
Kostnadsnivået for dette området er betydelig, sett i forhold til inntekter. Store kostnadsposter gjennom hele perioden er utgifter til kjøretøy og maskiner (21%), varekjøp (18%), samt avskrivninger (16%). Totalt sett står Troms for 8% av reindriftsnæringens totale kostnader perioden sett under ett.

I 2008 var kostnadene på sitt laveste nivå i hele sammenligningsperioden. Noe mindre utgifter til varekjøp, kjøretøy og maskiner, samt frakt og transport bidro til dette. Vi ser derimot en ny markant økning i 2009. Økningen kom som følge av økning i postene frakt og transport, samt varekjøp. Kostnadene til frakt og transport er betydelig redusert i 2010, men

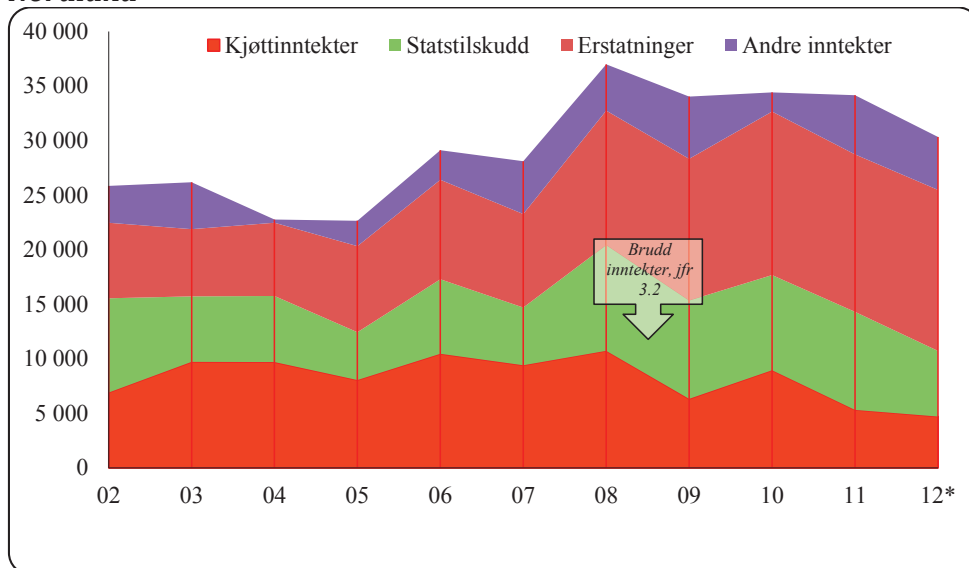
en generell økning i øvrige poster skaper allikevel et høyere kostnadsnivå for dette året. I 2011 har imidlertid også dette området redusert sine totale kostnader.

De relativt høye inntektene i 2008, kombinert med et lavt kostnadsnivå dette året, gjorde at vederlag til arbeid og egenkapital ble svært positivt perioden sett under ett. Om man beregner vederlagsmålene ekskludert erstatninger for arealinngrep, var det dette året man hadde periodens beste årsresultat.

En tilpasning til reindriftsavtalens tilskuddsordninger vil kunne bidra til forbedret økonomi. En stor del av de som ikke har fått tilskudd i Troms, har fått avslag med bakgrunn i at leder av siidaandelen mottar alderspensjon. En overføring av siidaandelen til yngre generasjoner vil kunne være et av tiltakene for å sikre at siidaandelen oppfyller kravene for å motta tilskudd. I tillegg kan en slik overføring/generasjonsovergang utløse andre tilskudd, jfr. ordninger i Reindriftsavtalen, og kan dermed være et virkemiddel for å forbedre økonomien i de enkelte siidaandelene.

Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2002-2011

Nordland

Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

I likhet med Troms er Nordland et område hvor økonomien preges av et høyt kostnadsnivå. Gjennom hele sammenligningsperioden har kostnadene ligget betydelig over kjøttinntektene. I 2011 ser vi også at Nordland er et av få områder som øker sine kostnader, og at her er til dels betydelig økning.

Kjøttinntektene har holdt seg relativt stabile og uten betydelige avvik til og med 2008. I 2009 hadde man en kraftig reduksjon i rapportert slakteuttak, årsaken her er at en del av uttaket i Nordland ble utført som leieslaktning i Sverige, og man har ikke innarbeidede rutiner ved svenske slakteri for innsending av slakterapporter. I 2011 ser vi imidlertid at inntektene er på periodens laveste nivå. Årsaken til dette ser ut til å være nedgang i både gjennomsnittsvekter og pris.

Nordland hadde en betydelig økning i prisen fra 2006 til 2008. Gjennomsnittsprisen var 58,65 kroner i 2006, mens den i 2008 var på 78,72 kr. pr.kg. Dette tilsvarer en økning på 34% på disse to årene. Den moderate prisnedgangen fra 2008 til 2009 kan ha en sammenheng med den mangelfulle slakterirapporteringen ved at grunnlaget for beregning av priser ikke var representativt for hele området. I 2010 hadde man en prisnedgang på ca 10,5% sammenlignet med 2009, en nedgang som altså har fortsatt i 2011. Nivået siste år er på kr. 61,42 pr. kg. kjøtt.

Inntektskurven var i perioden 2006-2008 allikevel ikke direkte preget av den relativt store prisøkningen. En nedgang i gjennomsnittsvektene og dermed antall tonn slakt er hovedårsaken til dette. I 2006, før inntektsøkningen satte inn, hadde man periodens nest høyeste slakteuttak både med tanke på antall slakt, samt gjennomsnittsvekter. Vi ser også at reintallet dette året var på sitt laveste siden 2002.

I 2008 hadde man periodens høyeste reintall og et slakteuttak på det jevne, men forholdsvis lavt utslag på antall tonn. Sammenlignet med 2006 var gjennomsnittsvektene i 2008 2,7 kg.

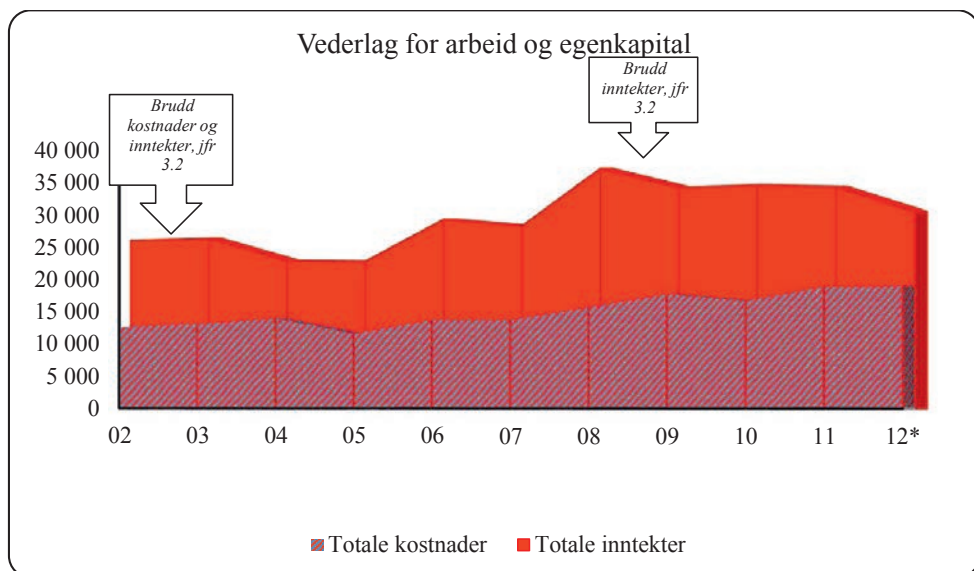
lavere. I 2009 hadde Nordland periodens laveste gjennomsnittsvekt, til da, med 26,8 kg. I 2011 var vekten på 26,4 kg. Til sammenligning kan nevnes at tallene fram til og med 2007 har ligget på omtrent 30 kg.

Tilskuddspostene for Nordland hadde i 2008 en relativt stor økning, faktisk nesten en fordobling sammenlignet med året før. Bakgrunns materialet viser at det var posten andre tilskudd som representerte økningen, da spesielt investeringer, pramming/transport og tiltak konvensjonsbeiter.

De produksjonsavhengige tilskuddene varierer i takt med produktiviteten. Tilskuddspostene har i perioden etter 2008 vært nedadgående. Bakgrunns materialet viser her at det hovedsakelig er posten "Andre tilskudd" som reduseres jevnt etter toppen i 2008, men at man i 2010 også har en reduksjon på de produksjonsavhengige tilskuddene. I 2011 ligger man totalt sett på omtrent samme nivå som i 2010, men de produksjonsavhengige tilskuddene står nå for en større andel av den totale potten.

Erstatningene for Nordlands-området har gjennom hele perioden vært forholdsvis stabil i forhold til utbetalinger. Økningen i 2008 knytter seg til erstatning for arealinngrep. Etter å ha ligget på mellom 0,3 - 0,8 mill. kr i årene før var dette beløpet i 2008 på 2,6 mill. kr. Erstatningsutbetalingene knyttet til arealinngrep var neste år "normalisert", men denne gangen var det en sterkt økende rovvilterstatning som gjorde at den totale erstatningsposten likevel var økende. Tendensen med økt rovvilterstatning fortsetter i 2010 og 2011. Nordland er også et område hvor erstatninger for trafikkdrepte dyr utgjør en del av de totale erstatningsutbetalingene, om lag 10-20% av utbetalingene på tap ev rein baserer seg på denne type tap.

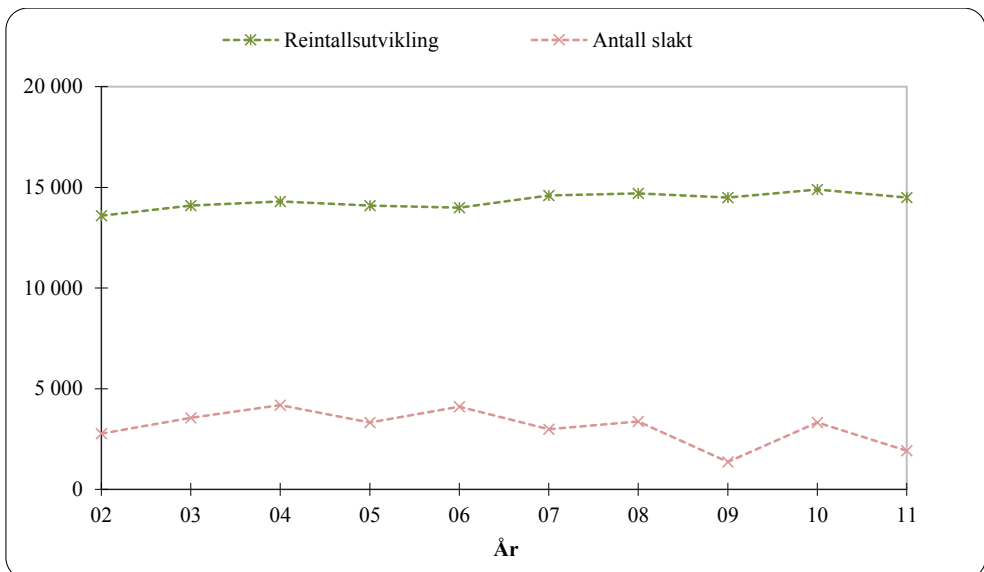
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nordland de fem siste årene er på ca 44% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

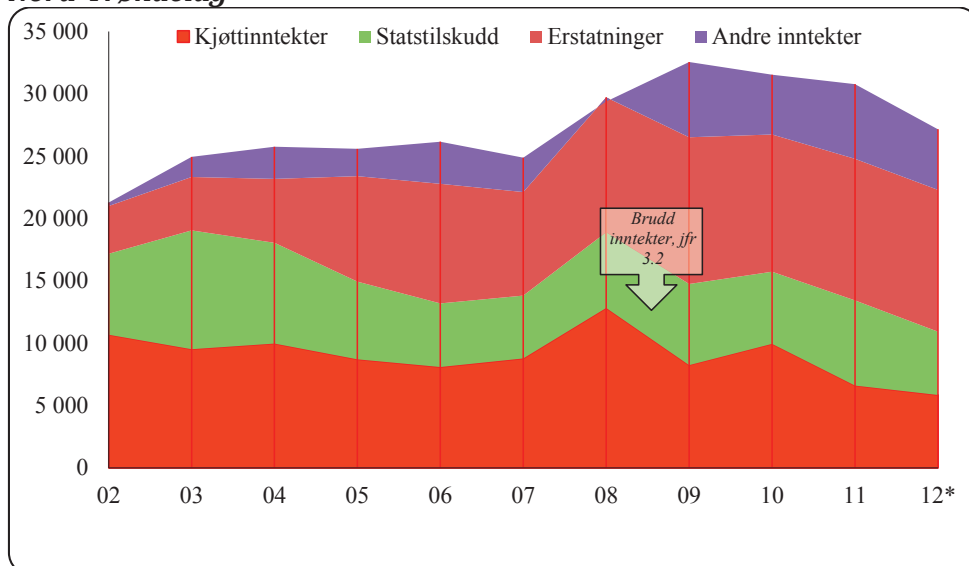
Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Kostnadene ligger, som tidligere nevnt, betydelig over inntektsnivået. Tendensen for dette området har også vært økende de senere årene. Det er utgifter knyttet til kjøretøy og maskiner, varekjøp og avskrivninger som står for den største andelen av de totale kostnadene. Disse tre artene utgjør til sammen om lag 44% av totalen. Den største økningen fra 2005 skriver seg fra postene utstyr, avskrivninger og fremmedtjenester. Økningen i kostnader har vedvart i perioden fram til og med 2009, men i 2010 har imidlertid Nordland klart å redusere sine kostnader. Det er postene frakt og transport, samt bygninger/anlegg, som representerer reduksjonen. Økningen i 2011 skriver seg stort sett fra kostnader til administrasjon, varekjøp og avskrivninger.

Nordland har et stabilt reintall. Det har også, gjennom hele sammenligningsperioden, vært et stabilt slakteuttak. Vi ser da bort fra 2009 hvor reduksjonen mest sannsynlig skyldes mangelfull innrapportering av slakt.

Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2002-2011

Nord-Trøndelag

Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Kjøttinntektene har vært varierende. Fra 2002 til og med 2007 ble slakteuttaket redusert. Dette medførte en fallende inntektskurve med enkelte årvisse variasjoner. I 2008 og 2010 har man imidlertid hatt en økning i slakteuttaket, og spesielt i 2008. I 2008 var det også gode priser som resulterte i et stort hopp i inntektskurven. Prisutviklingen har i hele sammenligningsperioden vært økende, fra en pris på 49,35 kr. pr. kg. kjøtt i 2002, hadde man i 2009 en pris på 84,41 kr. pr. kg. Inntektsøkningen i 2008 kom som en følge av høyere priser, økning i slakteuttaket samt gode slaktevekter. Slakteuttaket i 2008 var 33% høyere enn i 2007. Gjennomsnittsvektene er stabil i perioden 2002-2011, med unntak av 2010, hvor man var nede i periodens laveste slaktevekt på 22,7 kg. Vektene har for øvrig variert fra 23,4 kg til 24,5 kg.

I 2011 er kjøttinntektene på sitt laveste nivå gjennom hele perioden. Årsaken til dette er betydelig lavere priser sammenlignet med årene før. Nedgangen pr. kg. kjøtt fra toppåret 2009 er på i overkant av 25 kr. pr. kg. kjøtt.

Tilskuddsnivået i Nord-Trøndelag har til og med 2007 hatt en negativ utvikling. Etter endringen i tilskuddsordningene fra og med avtaleåret 2003/2004, har nivået på oppnådde tilskudd vært nedadgående. Både produksjonspremie, kalvetilskudd og tidligslaktetilskudd er direkte knyttet opp mot enten kjøttverdien eller slakteuttaket, og varierer i samme takt som kjøttinntekten.

Nord-Trøndelag har, som tidligere nevnt, en nedgang i antall slakt fra 2008 til 2009. På tross av dette har man en økning i produksjonsavhengige tilskudd i samme periode. Dette kan ha en sammenheng med økningen i satsene for kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd, da begge ordningene hadde et hopp på 25% sammenlignet med året før. Tilskuddene fortsetter å øke i 2011, og det er fremdeles de produksjonsavhengige tilskuddene som gjør utslaget.

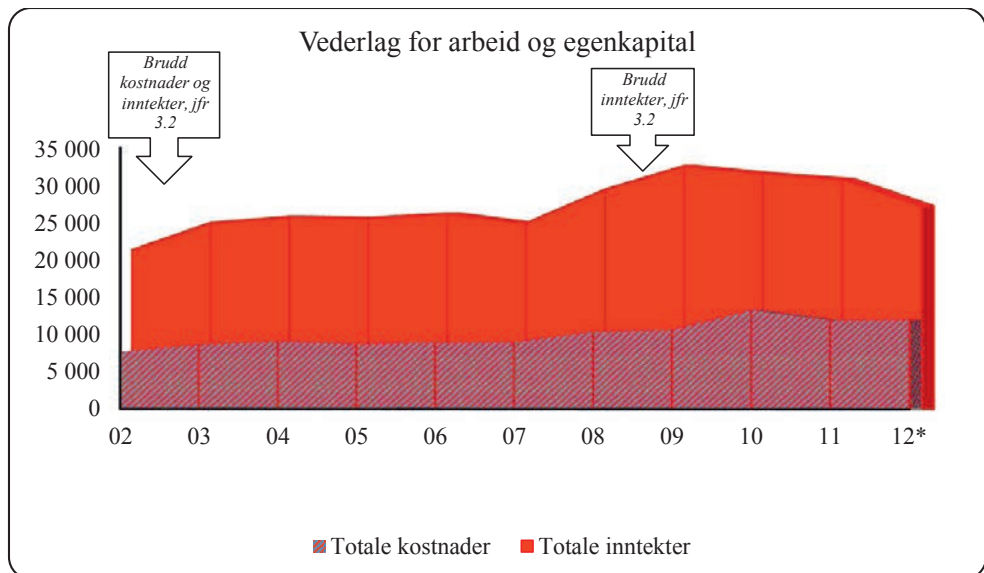

Erstatningsnivået på dyr tatt av rovvilt er økende, og synliggjør de betydelige utfordringer dette medfører for reindriften i Nord-Trøndelag. I forhold til resten av landet får reieneierne i Nord-Trøndelag erstattet en større del av det omsøkte tapet enn reieneierne i øvrige områder.

Bortfallet av produksjonspremie pga mindre slakteuttak kompenseres delvis med at den inngår som et grunnlag for erstatningssummen for godkjente tap til rovdyr.

Erstatningsutbetalingene i Nord-Trøndelag er i hovedsak knyttet mot rein tatt av rovvilt. Utbetalingene knyttet til arealinngrep utgjør ca 5-10% av de totale erstatningene og er således av mindre betydning for den økonomiske utviklingen i dette området.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nord-Trøndelag de fem siste årene er på ca 58% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

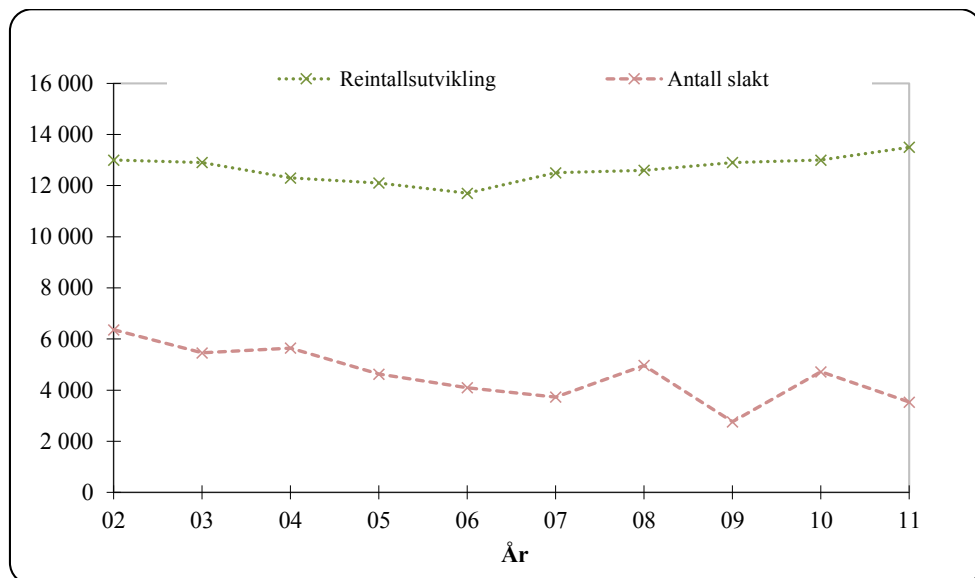
Kostnadsnivået har vært stigende de siste årene, men også her har man i 2011 redusert kostnadene sammenlignet med fjoråret.

Det økte kostnadsnivået gjennom perioden har sannsynligvis også en sammenheng med rovviltsituasjonen. Både dokumentasjonskravene og økte behov for gjeting og tilsyn har økt bruken av motoriserte kjøretøyer betraktelig. Endret områdebruk har også medført større bruk av helikopter i forbindelse med samlinger. Bakgrunns materialet viser at postene frakt og transport, leie og fremmedtjenester, som kan relateres til ovenstående, til sammen utgjør ca 20% av de totale kostnadene. Gjennomsnitt i landet for øvrig på disse postene er ca 15%.

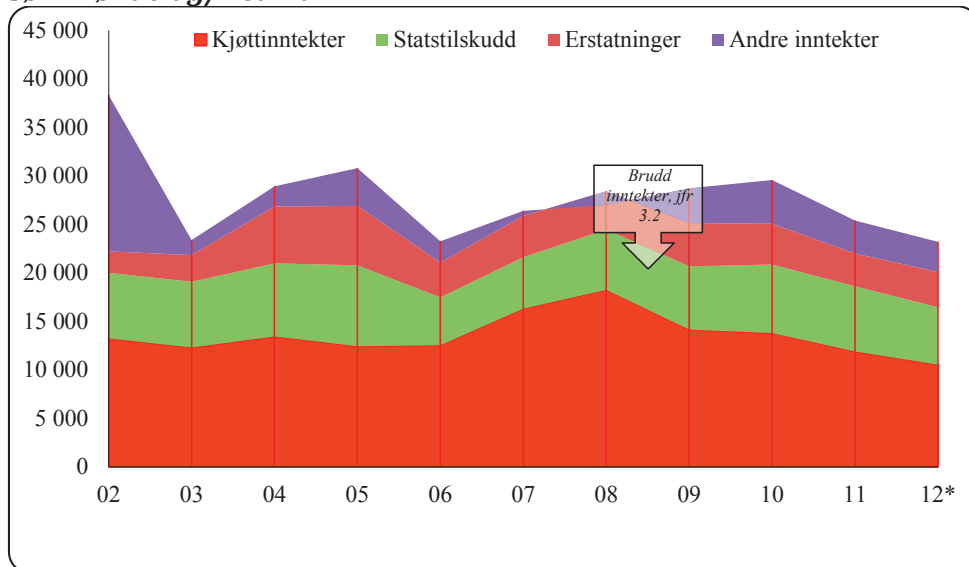
Ser man på sammenligningsperioden under ett viser den generelle utviklingen at slakteuttaket reduseres. Man ser da bort fra årene 2008 og 2010.

For øvrig kan nevnes at det er en klar utvikling mot at en større del av familiens totale inntekt kommer fra lønnsinntekt utenom næringen. For dette området gjelder også at man pr i dag er

inne i en periode med generasjonsoverganger, der flere nye ledere av siidaandeler er i en oppbyggingsfase. Det er et markert trekk at oppbyggingsfasen går over flere år enn tidligere.

Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2002-2011

Sør-Trøndelag/Hedmark

Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark er preget av stor stabilitet og forutsigbarhet.

Kjøttinntektene er i hele perioden større enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd. Området hadde en relativt stor inntektsøkning fra 2006 til 2008. Økningen i 2007 skyldes en kombinasjon av høyere slakteuttak og økte priser sammenlignet med 2006. Fra 2007 til 2008 har inntektsøkningen en direkte sammenheng med prisøkningen på hele 25,5%. Slakteuttaket i 2008 gikk noe ned sammenlignet med året før.

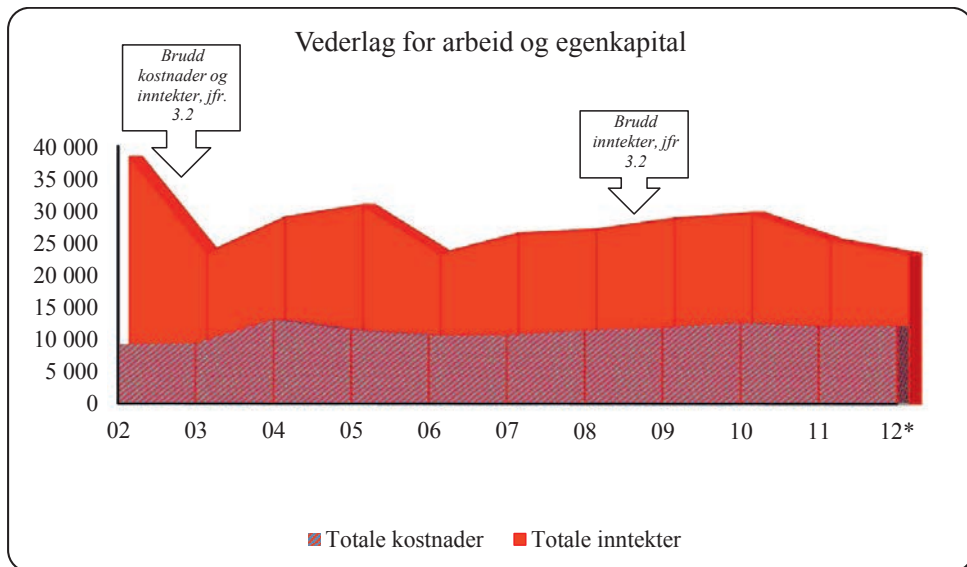
Prisene i Sør-Trøndelag har gjennom hele perioden ligget høyere enn de totale gjennomsnittsprisene for landet sett under ett. I 2008, når de totale gjennomsnittsprisene var på sitt høyeste, oppnådde man i dette området 83,29 kr. pr.kg. kjøtt. Til sammenligning kan nevnes at man i den sonen med lavest pris dette året hadde en pris på 70,12 pr.kg. kjøtt. I 2011 ser vi en stor prisreduksjon som forklarer fallet i inntektskurven. Prisen gikk ned fra 75,94 kr. pr. kg i 2010 til 63,25 kr. pr. kg i 2011.

Gjennomsnittsvektene i Sør-Trøndelag er stabile med en noe økende tendens. Fra å ha vært på 23,9 kg i 2003, som det laveste i sammenligningsperioden, var de i 2009 oppe i periodens høyeste gjennomsnittsvekt med 25,9 kg. Sammen med tamreinlagene er dette det området som utpeker seg med høyest totalproduksjon pr.livrein.

Tilskuddsnivået er stabilt. Man hadde en reduksjon fra 2005 til 2006 for deretter å stabilisere seg på et noe lavere nivå. Reduksjonen skyldes en nedgang i samtlige tilskuddsposter bortsett fra driftstilskuddet. Den største årsaken til reduksjonen er imidlertid at området for første gang ikke mottok tilskudd til investeringer, en post som i 2005 alene utgjorde om lag 28% av det totale tilskuddsbeløpet. Fra og med 2006 har tilskuddsandelen igjen vært jevnt stigende.

Erstatningsutbetalingene er stabile og dreier seg i all hovedsak om erstatninger for rein tatt av rovvilt. Vi ser en økning i 2004 og 2005 som utelukkende skriver seg fra erstatningsutbetalinger for arealinngrep, i dette tilfellet i forhold til Meråkerreguleringen i 2004. I 2011 ser vi imidlertid en liten reduksjon i erstatningsutbetalingene, noe som kommer av mindre utbetalinger knyttet til erstatninger for arealinngrep.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Sør-Trøndelag de fem siste årene er på ca 41% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

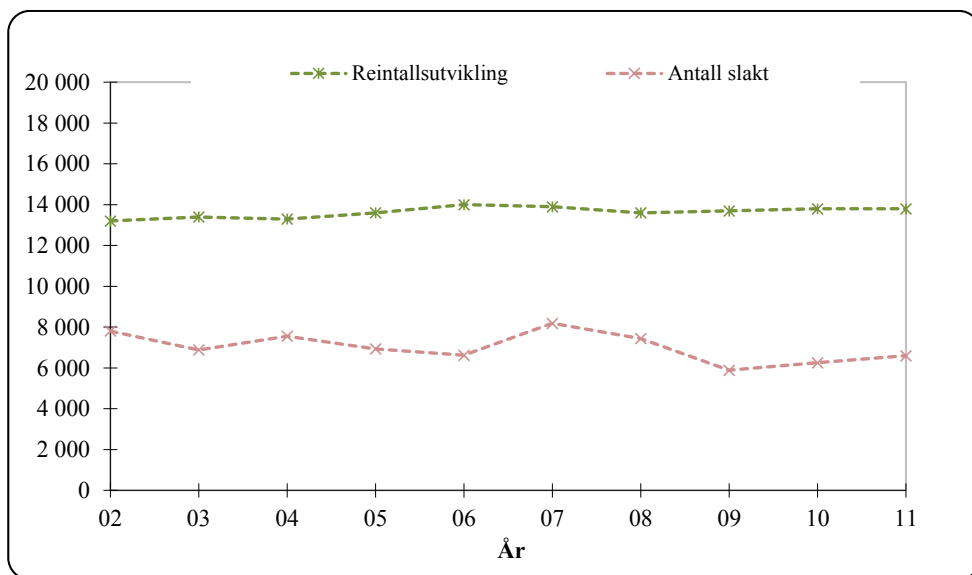

Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

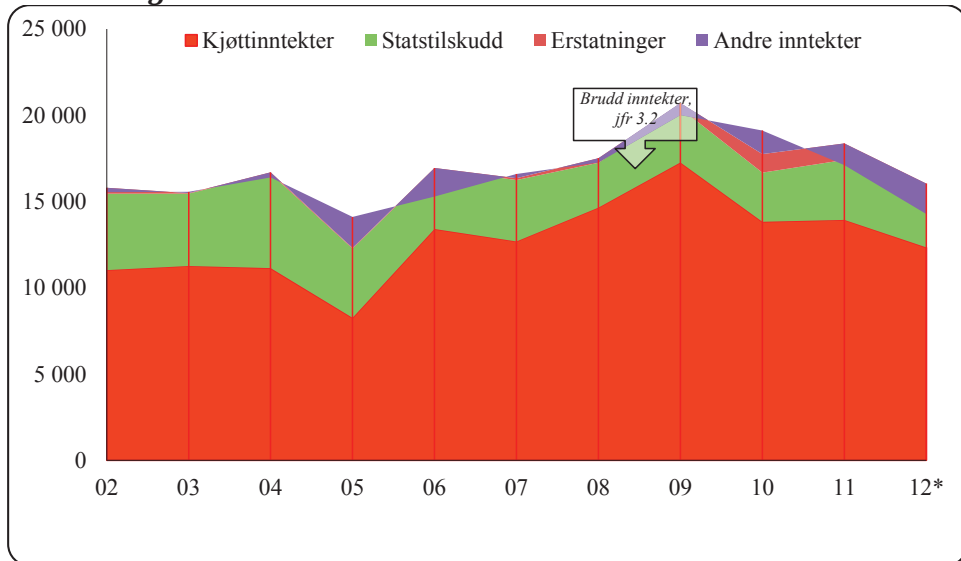
Kostnadsnivået fikk et hopp i utviklingen fra 2003 og 2004, som blant annet kan relateres til endringen i prisrapporteringen fra slakteriene som fant sted fra og med 2003. Den største økningen på kostnadssiden var imidlertid knyttet til økte utgifter på bygninger og anlegg. Posten økte med om lag 270 % fra 2003 til 2004.

For øvrig er det postene kjøretøy og maskiner som utgjør den største kostnadsposten for området, med en gjennomsnittlig andel på 20% for perioden sett under ett. Kostnadsnivået har vært svakt stigende fra og med 2007, og i 2010 ser vi en litt større økning som følge av økte utgifter til utstyr og øvrige varekjøp.

Perioden sett under ett var det 2005 som kan betegnes som periodens beste år. På tross av en liten reduksjon i inntektene, bidro det økte tilskudds- og erstatningsnivået til at vederlaget for arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Vi ser også at man dette året hadde redusert kostnadene med om lag 11% fra året før.

Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2002-2011

Tamreinlag

Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Reintallet hos tamreinlagene har vært stort sett stabil gjennom hele perioden, med en noe økende tendens de siste årene.

Kjøttinntektene har gjennom hele perioden vært høyere enn de øvrige hovedpostene, og den økonomiske situasjonen hos tamreinlagene har dermed vært gjennomgående positiv. Inntektsreduksjonen i 2005 kom som en kombinasjon av lave gjennomsnittsvæker og lavt slakteuttak. Avviket på slaktevektene var imidlertid ikke avgjørende ved at reduksjonen var på 0,2 kg fra året før. I 2011 hadde området periodens høyeste gjennomsnittlige slaktevekt på 30,1 kg.

Prisene for dette området hadde sitt bunn-nivå i 2004. Fra dette året har økningen til 2009 vært på hele 68%.

I 2010 opplever man en reduksjon i kjøttinntektene, dette som følge av mindre slaktekvantum. Det ble slaktet ca 13 % mindre i 2010 sammenlignet med året før.

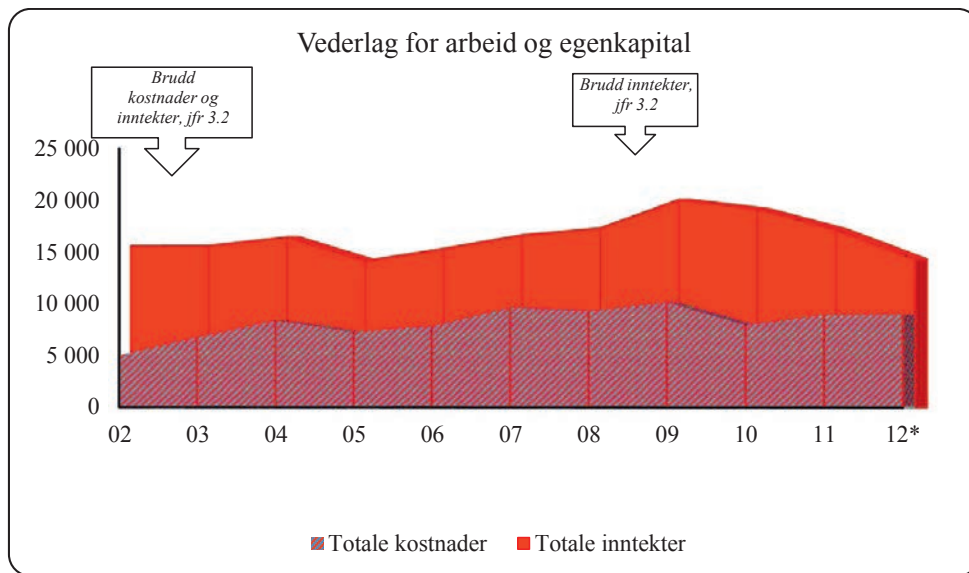
I 2011 hadde man periodens høyeste slakteuttak beregnet i kilo, men prisen var nå på sitt laveste nivå siden 2006. Dette forklarer reduksjonen i inntektene dette året.

Tilskuddsnivået har vært stabilt, men svakt nedadgående siden 2004. Tamreinlagene har stabile inntektsoverføringer på de ordinære tilskuddene. De postene som skaper variasjoner i de totale tilskuddsbeløpene er hvorvidt det foreligger investeringer som utløser tilskudd, samt størrelsen på tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensning. Tamreinlagene er det området som gjennom årene har mottatt hovedandelen av denne typen tilskudd. Det er særlig kompensasjonen for tidligslakt som har vært dominerende.

Erstatningsnivået hos tamreinlagene har vært svært lavt, og omfatter kun erstatninger for tap av rein. Dette tilsier at man her mister få dyr til rovvilt, noe som gir mer forutsigbare rammer for produksjon av reinkjøtt til menneskelig føde. I 2010 og 2011 har man faktisk en markant

økning på dette området; sammenlignet med 2009 har erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt økt med omlag 250 %.

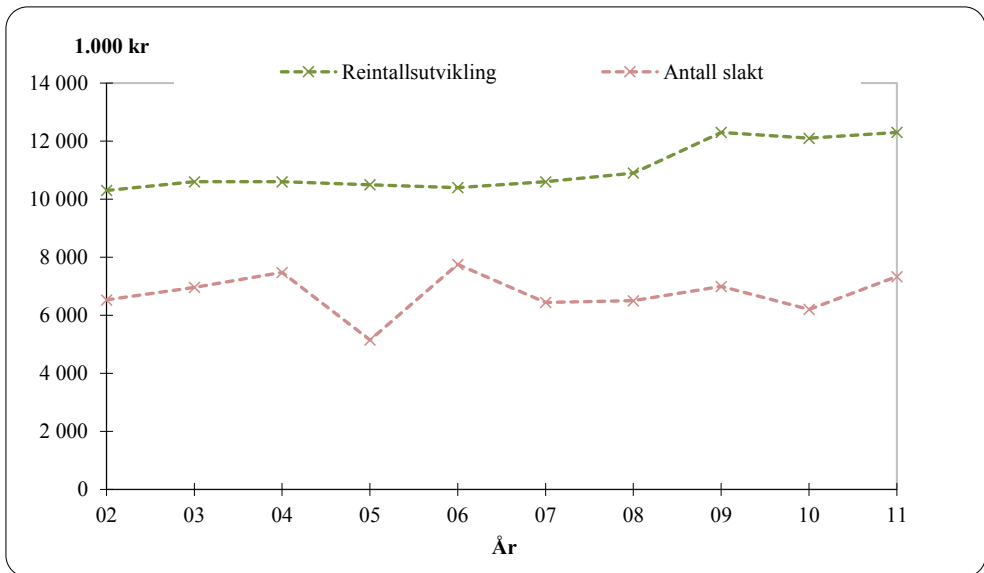
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt hos tamreinlagene de fem siste årene er på ca 32% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Kostnadene har, fra å ha vært på et bunn-nivå i 2002, hatt en jevn stigning perioden gjennom. Økningen i kostnadene mellom 2002 og 2003 tilskrives økte leieutgifter, samt økning i postene varekjøp og avskrivninger. Fra 2003 til 2004 er det posten for diverse utgifter som står for hele økningen, her klarer man dermed ikke å knytte kostnadene opp mot spesielle forhold. I 2007 var det posten for utstyr som alene stod for om lag 55,3% av kostnadene. I 2010 har imidlertid tamreinlagene, for første gang siden 2005, en reduksjon i kostnadsnivået. Variasjoner i kostnadsføringen gjør det vanskelig å finne tendenser, men vi ser at også i 2010 er det utstyrsposten som står for mesteparten av kostnadene med sine 72 % av de totale kostnadene dette året. I 2011 er kostnadene fordelt litt mer; nå kan man definere størsteparten av forbruket til utstyr, varekjøp og diverse-posten. Tamreinlagene er for øvrig et av de få områdene som har økt sine kostnader sammenlignet med fjoråret.

Tamreinlagene er også det området som utpeker seg med høyest produktivitet blant samtlige områder. Totalproduksjonen pr.livrein i 2008/2009 var på hele 14 kg. pr.dyr. Gjennomsnittet for hele reindriften var på 6,5 kg. pr.dyr. Det skal imidlertid nevnes at området har hatt en nedgang i produktiviteten de siste årene; i 2004/2005 var totalproduksjonen på hele 17,1 kg. pr.dyr. Høy totalproduksjon pr. livrein innebærer god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter. Bakgrunns materialet viser også at 2010 var det året hvor resultatmålet for arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Dette med bakgrunn i høyere erstatningsnivå og lavere kostnader, og på tross av lavere kjøttinntekter.

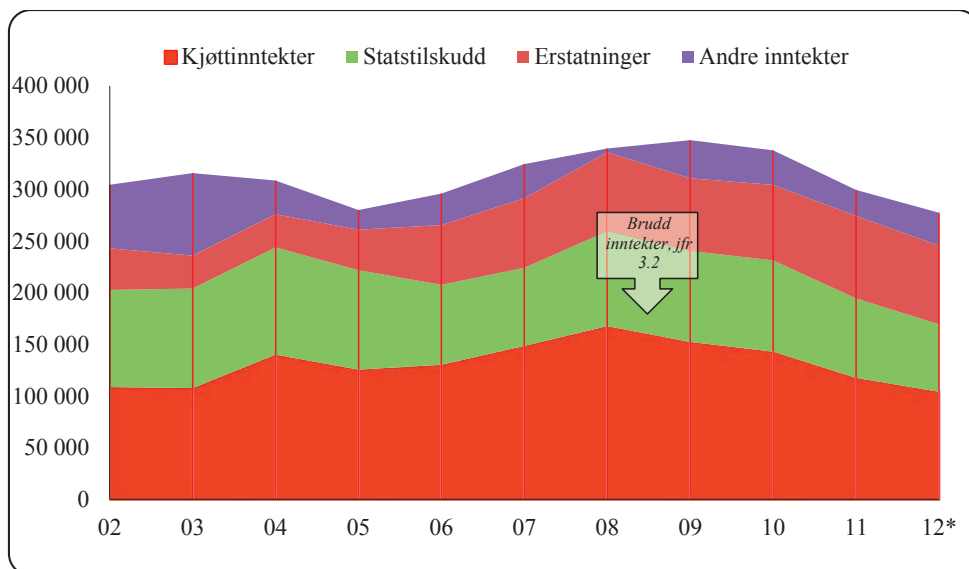

Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos tamreinlagene i perioden 2002-2011

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

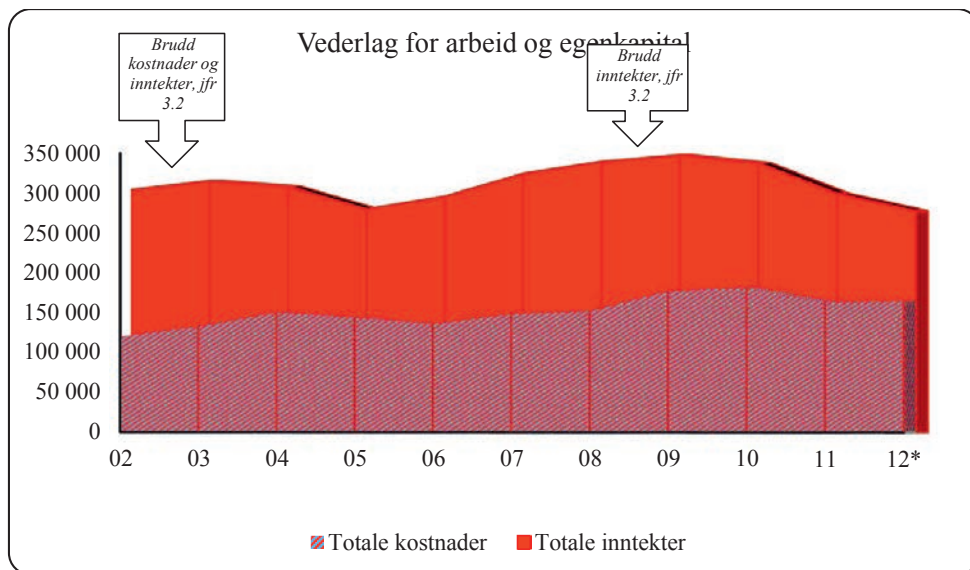
Kjøttinntektene har vært økende til og med 2008. I 2009 opplevde man imidlertid en reduksjon i inntektene, dette med bakgrunn i avdekking av feil prisrapportering fra slakteri. Man kan dermed stille spørsmål ved hvorvidt de oppgitte prisene i 2008 var representativt for utviklingen i næringen. Her henvises det til avsnitt om priser under kap 3.2.

Slaktekvantumet har vært økende i både antall og tonn ved at man har en økning på 23% i antall, mens økningen i tonn er kun på 3%. Her trekkes det paralleller til reduksjonen i gjennomsnittlig slaktevekt. Denne er i samme periode redusert fra 25,6 kg til 22,5 kg (-12%). Samtidig ser vi at vektene i 2003 var på sitt høyeste perioden sett under ett, med sine 26,4 kg.

I 2010 gjorde en vanskelig markedssituasjon at prisene ble ytterligere redusert, og man er nå nede på samme prisnivå som før 2008, dog høyere enn i 2007. Inntektene er dermed fremdeles høyere i 2010 enn de var i perioden 2001-2007. Prisnedgangen har imidlertid vedvart i 2011, og for enkelte områder er det i 2011 man har fått det største utslaget på prisutviklingen etter den vanskelige markedssituasjonen man har hatt. Dette gjelder spesielt sør-områdene.

Tilskuddsnivået målt i faste priser varierte noe i begynnelsen av perioden, men var på sitt høyeste i 2001. Både de ordinære tilskuddene samt de ekstraordinære hadde en topp i utbetalinger dette året. Fra og med 2002 har statstilskuddene stort sett avtatt fra år til år, og var på sitt laveste nivå i 2007. Fra 2008 til 2010 ser man at summen av tilskudd holder seg noenlunde stabil, mens det i 2011 er en liten nedgang som nok skyldes et lavere slakteuttak og derav lavere produksjonsrettede tilskuddsutbetalinger.

Erstatningsnivået økte noe i begynnelsen av sammenligningsperioden, og hadde en tilsvarende reduksjon i midten av perioden. Økningene i 2006 og 2007 må sees i sammenheng med engangsutbetalinger for arealinngrep i Troms og Finnmark. Andelen rovvilterstatninger økte mye i 2006 i forhold til perioden før, denne økningen må sees i sammenheng med en endring i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene. Vi ser også at fra og med 2009 har erstatningsutbetalingene hatt en jevnt stor økning hvert år, og det er hovedsakelig utbetalinger knyttet til rovvilttap som utgjør økningen.

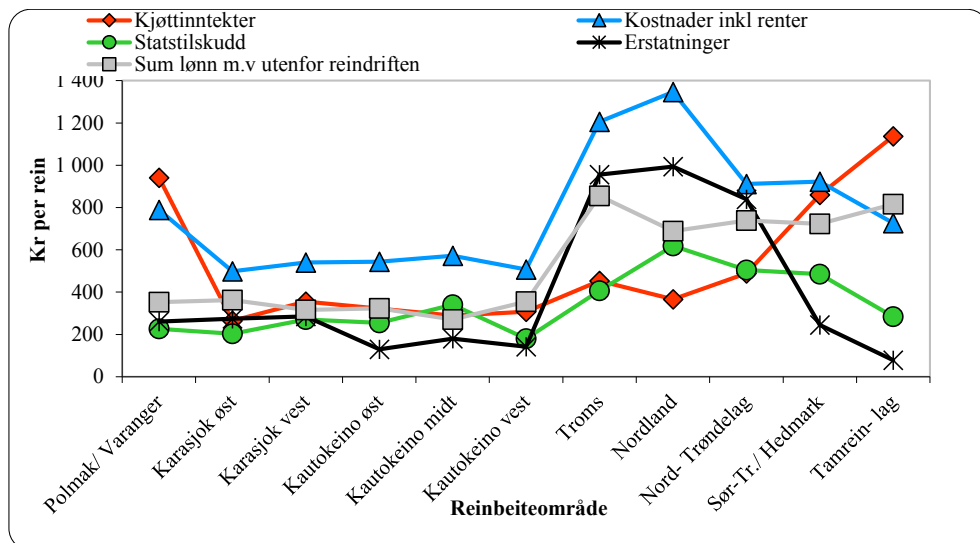
Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)

Kostnadene har de senere årene vært jevnt økende. Fra og med 2006 har man hatt en markant økning i de totale kostnadene landet sett under ett. De største utgiftene går til kjøretøy og maskiner (22 %), avskrivninger (17 %) samt varekjøp (12 %). Dette er beregnet for perioden under ett. For øvrig ser man at postene utstyrskjøp, samt fremmedtjenester er poster som har en økende tendens hele perioden igjennom, mens øvrige poster er noe mer varierende fra år til år. I tillegg viser bakgrunns materialet at posten varekjøp har hatt en økning på hele 130% fra og med 2008 til og med 2011.

Reindriftsnæringen har totalt sett hatt en forholdsvis svak økonomi i hele sammenligningsperioden. Kjøttinntektene har i det vesentligste vært lavere enn kostnadene, og man har i stor grad vært avhengig av statstilskudd og erstatninger. 2008 var det eneste året i hele sammenligningsperioden hvor kjøttinntektene var høyere enn kostnadene. Resultatmålene ble deretter, og 2008 er periodens beste år ut fra vederlagsmålet for arbeid og egenkapital. Kjøttinntektene ble imidlertid redusert i 2009 på grunn av et lavere prisnivå enn antatt, og sammenholdt med de økte kostnadene dette året var resultatet dårligere enn foregående år.

Figur 8.2.3 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2011 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har "sum lønn m.v. utenfor reindriften" stor

betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av *hvor stor* betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.

Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og "sum lønn m.v. utenfor næringen" i 2011 etter reinntall (kr. pr. rein)

Det fremgår av figuren at tamreinlagene og Polmak/Varanger har den sunneste økonomien i næringen. Felles for disse områdene er at kjøttinntektene pr. rein er større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene pr. rein.

Samtlige av de øvrige områdene har høyere kostnader enn kjøttinntekter, statstilskudd og erstatninger pr. rein.

Erstatningene pr. rein er høyest i Troms og Nordland, og lavest i tamreinlagene.

Statstilskuddene pr. rein er høyest i Nordland og Nord-Trøndelag, og lavest i Kautokeino vest.

Troms og Nordland skiller seg ut som reinbeiteområdene med den svakest økonomien i næringen, ettersom kostnadene pr. rein ligger klart høyest, kombinert med lave kjøttinntekter pr. rein.

Figuren viser for øvrig at sum lønn m.v. utenfor reindriften har størst betydning i Troms, og minst betydning i Kautokeino midt.

Vedlegg

1. Tabeller

Tabell 1 Kjøttinntekter i 2011 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Ant. slakt	Snittvekt	Tonn	Snittpris	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	19 789	20,72	410	65,16	26 722
Karasjok øst	4 959	22,47	111	65,28	7 274
Karasjok vest	7 303	22,97	168	66,97	11 235
Øst-Finnmark	32 051	21,51	689	65,56	45 231
Kautokeino øst	7 672	20,64	158	62,95	9 968
Kautokeino midt	8 048	22,49	181	58,84	10 651
Kautokeino vest	7 044	20,71	146	59,27	8 647
Vest-Finnmark	22 764	21,32	485	60,35	29 279
Troms	1 767	35,09	62	85,41	5 296
Nordland	2 798	30,93	87	61,42	5 316
Nord-Trøndelag	4 311	25,89	112	59,16	6 603
Sør-Tr./ Hedmark	7 200	26,13	188	63,25	11 897
Tamreinlag	7 532	30,36	229	60,92	13 932
Totalt	78 423	23,61	1 852	63,50	117 554

Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2007-11 (1.000 kr)

Slakteuttak:	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Antall slakt;</i>					
Slakteri	73 890	76 031	72 495	80 885	67 163
Privat	11 170	11 150	11 160	10 960	11 260
Totalt	85 060	87 181	83 655	91 845	78 423
Gj. vekt 1)	24,34	23,63	23,76	22,81	23,61
Prod. i tonn	2 070	2 060	1 987	2 095	1 852
Pris (kr/kg)	65,32	76,79	73,92	67,44	63,50
Inntekt	135 225	158 230	146 907	141 285	117 562

1) Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2008-11 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	7 480	8 961	8 974	5 664
Karasjok øst	5 630	3 173	4 919	4 522
Karasjok vest	6 434	5 761	6 610	5 862
Øst-Finnmark	19 544	17 895	20 503	16 048
Kautokeino øst	5 398	5 262	5 985	4 873
Kautokeino midt	7 290	6 899	8 823	9 109
Kautokeino vest	5 174	4 184	4 689	4 162
Vest-Finnmark	17 863	16 345	19 498	18 143
Troms	2 662	2 643	3 040	2 620
Nordland	3 257	3 466	2 797	3 471
Nord-Trøndelag	3 584	4 091	3 449	4 270
Sør-Tr./Hedmark	5 328	6 115	5 963	6 102
Tamreinlag	2 455	2 588	2 574	2 713
Totalt:	54 691	53 143	57 824	53 367

Tabell 4 Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2011 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2011		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	105 042	31 691	136 733
Karasjok øst	73 503	22 293	95 796
Karasjok vest	59 505	40 257	99 762
Øst-Finnmark	238 051	32 743	107 928
Kautokeino øst	45 709	77 228	122 937
Kautokeino midt	55 696	67 533	123 229
Kautokeino vest	38 949	46 117	85 066
Vest-Finnmark	140 354	64 783	113 157
Troms	36 422	41 526	77 948
Nordland	72 748	38 372	111 119
Nord-Trøndelag	90 422	24 974	115 395
Sør-Tr./Hedmark	172 359	33 476	205 835
Sum tilskudd per siidaandel:	750 355	46 592	117 496

Tabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1988-2011 (1.000 kr)

År	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- komp.	Nedføring	Totalt
1988	2010	0	2651	0	4 661
1989	3123	0	3214	0	6 337
1990	1 833	0	3 281	0	5 114
1991	2 200	0	2 515	0	4 715
1992	2 811	0	1 358	0	4 169
1993	2 306	682	1 276	0	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	0	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	0	6 574
1996	1 702	778	855	0	3 334
1997	867	1 892	866	0	3 625
1998	1 613	1 312	807	0	3 732
1999	1 276	1 560	806	0	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	0	2 545
2006	0	1 075	156	0	1 231
2008	343	156	132	0	631
2009	412	518	4	1	935
2010	545	273	13	6	837
2011	755	774	4	0	1 532
Total	28 155	20 544	24 856	691	74 235

Tabell 6 Erstatninger for tap av rein 2007-11 (1.000 kr)

	2007	2008	2009	2010	2011
DN - tap rovvilt	39 511	56 779	60 155	61 510	72 060
Jernbanelinjen - tap tog	1 473	1 081	1 007	3 075	1 356
Forsikringsselskaper - tap bil	2 036	2 843	2 298	1 497	2 682
Totalt	43 020	60 703	63 460	66 082	76 098

2. Tabelloversikt

Forord	1
Sammendrag	2
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	1
1.1 Mandat	1
1.2 Medlemmer og sekretariat	1
1.3 Utvalgets arbeid	1
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	3
2.1 Reindriftspolitiske mål	3
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	4
3. Grunnlag og forutsetninger	7
3.1 Prinsipper	7
3.2 Materiale og metode	8
<i>Generelt</i>	8
<i>Produksjonsbaserte inntekter</i>	8
<i>Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader</i>	10
<i>Erstatninger</i>	12
<i>Kostnader</i>	12
<i>Kapitalforhold</i>	13
<i>Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger</i>	13
<i>Reindriftsfradraget</i>	13
<i>Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindriftsfradrag</i>	
<i>for 2011, etter fradragenes størrelse</i>	14
<i>Langsiktige utviklingstrekk</i>	14
4. Totalregnskap 2011 og budsjett 2012	15
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	15
<i>Kjøttinntekter</i>	15
<i>Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2011 og 2010 (1.000 kr)</i>	15
<i>Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger</i>	16
<i>Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvekter</i>	
<i>(slakt til slakteri) i perioden 2007-11 (kg)</i>	17
<i>Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen</i>	
<i>i perioden 2007-11 (1.000 kr)</i>	19
<i>Verdi av endring i samlet livdyrverdi</i>	21
<i>Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for</i>	
<i>perioden 1. januar - 31. desember i 2011 og 2010</i>	23
<i>Binæringsinntekter</i>	23
<i>Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2007-11 (1.000 kr)</i>	24
<i>Andre produksjonsbaserte inntekter</i>	25
<i>Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2011 (1.000 kr)</i>	25
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	25
<i>Tilskudd med inntektsvirkning</i>	25
<i>Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2007-2011 (1.000 kr)</i>	26
<i>Ekstraordinære tilskudd</i>	30
<i>Tilskudd til næringskombinasjoner</i>	31
<i>Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2007-11 (1.000 kr)</i>	31
<i>Verdiskapingsprogrammet for reindrift</i>	32
<i>Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet (1.000 kr)</i>	32
<i>Tiltak mot radioaktiv forurensing</i>	32

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot roviltskader.....	33
Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovilt etter tiltakstype for 2011 (1.000 kr)	33
4.3 Erstatninger.....	33
Erstatning for tap av rein	33
Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2007-11 (1.000 kr)	34
Erstatning for arealinngrep	35
Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2008-11 (1.000 kr).....	35
4.4 Kostnader.....	36
Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2008-11 (1.000 kr)	36
Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2011 etter kostnadsart (1.000 kr).....	37
Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2008-11 (1.000 kr)	39
Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2011 etter kostnadsart (1.000 kr	
Tabell 4.4.7 Totale kostnader i perioden 2008-2011 etter kostnadsart (1.000 kr)	42
4.5 Kapitalforhold.....	44
Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2011 (1.000 kr)	45
Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2008-11 (1.000 kr)	46
Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2008-11 (1.000 kr)	46
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	47
Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2011	47
4.7 Sammendrag av totalregnskapet.....	48
Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2011 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr).....	50
Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2011 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)	52
Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2008-11 (kr)	53
Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2008-11 (kr).	53
4.8 Budsjett 2012.....	56
Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2008-11, budsjett for 2012 og endring fra 2011 til 2012 (1.000 kr)	59
Tilleggsinformasjon.....	61
5. Nærmere om Reindrifftsavtalen.....	62
5.1 Innledning.....	62
5.2 Reindrifftsavtalen 2012/13.....	63
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme.....	63
Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr).....	64
Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kr)	64
5.4 Reindriftens utviklingsfond	65
Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriftens utviklingsfond de fire siste årene (1.000 kr)	66
Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2009-12, antall prosjekter og beløp (1.000 kr).....	68
Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12 (totalt).....	70
Tabell 5.5.2 a) Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12 (innvilget),og totalt for 2010/11.....	71
Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)	72
Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12 (avslag eller ikke søkt).....	73

Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1.000 kr).....	76
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften.....	77
6.1 Kjøttinntekter.....	77
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet.....	82
6.3 Rovvilt.....	84
Oppgitte tap til fredet rovvilt.....	84
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent).....	85
Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent).....	86
6.4 Erstatninger.....	87
6.5 Kostnader.....	88
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital.....	90
6.7 Markedsforhold.....	91
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn).....	93
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier.....	96
7.1 Inntekter utenfor reindriftnæringen.....	96
Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2011, 2010 og 2009 (1.000 kr).....	96
Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2011 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr).....	97
Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2011 (1.000 kr. pr. siidaandel).....	97
Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2011 (prosent).....	98
Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2011 (prosent).....	99
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting.....	99
Tabell 7.2.1 Antall personer pr. enhet (siidaandel/familieenhet).....	102
Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2011/2012.....	104
Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2008-12.....	104
Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene.....	105
Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene.....	105
Tabell 7.2.6 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2011 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall.....	106
Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2011 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall.....	106
Tabell 7.2.8 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2011.....	107
fordelt etter siidaandelens reintall.....	107
Tabell 7.2.9 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2011, etter reineierens kjønn (prosent).....	107
Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2011, etter reineierens medlemstype (prosent).....	108
Tabell 7.2.11 Siidaandelsmedlemmer i 2011 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn.....	108
8. Vurderinger av materialet.....	109
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	109
8.2 Generelle vurderinger.....	135
Vedlegg.....	138
1. Tabeller.....	138
Tabell 1 Kjøttinntekter i 2011 (1.000 kr).....	138
Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2007-11 (1.000 kr).....	138
Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2008-11 (1.000 kr).....	139

<i>Tabell 4</i> <i>Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2011 (1.000 kr)</i>	139
<i>Tabell 5</i> <i>Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1988-2011 (1.000 kr)</i>	140
<i>Tabell 6</i> <i>Erstatninger for tap av rein 2007-11 (1.000 kr)</i>	140
2. <i>Tabelloversikt</i>	141
3. <i>Figuroversikt</i>	145
4. <i>Kart over reinbeiteområdene</i>	148
5. <i>Ordforklaringer</i>	149

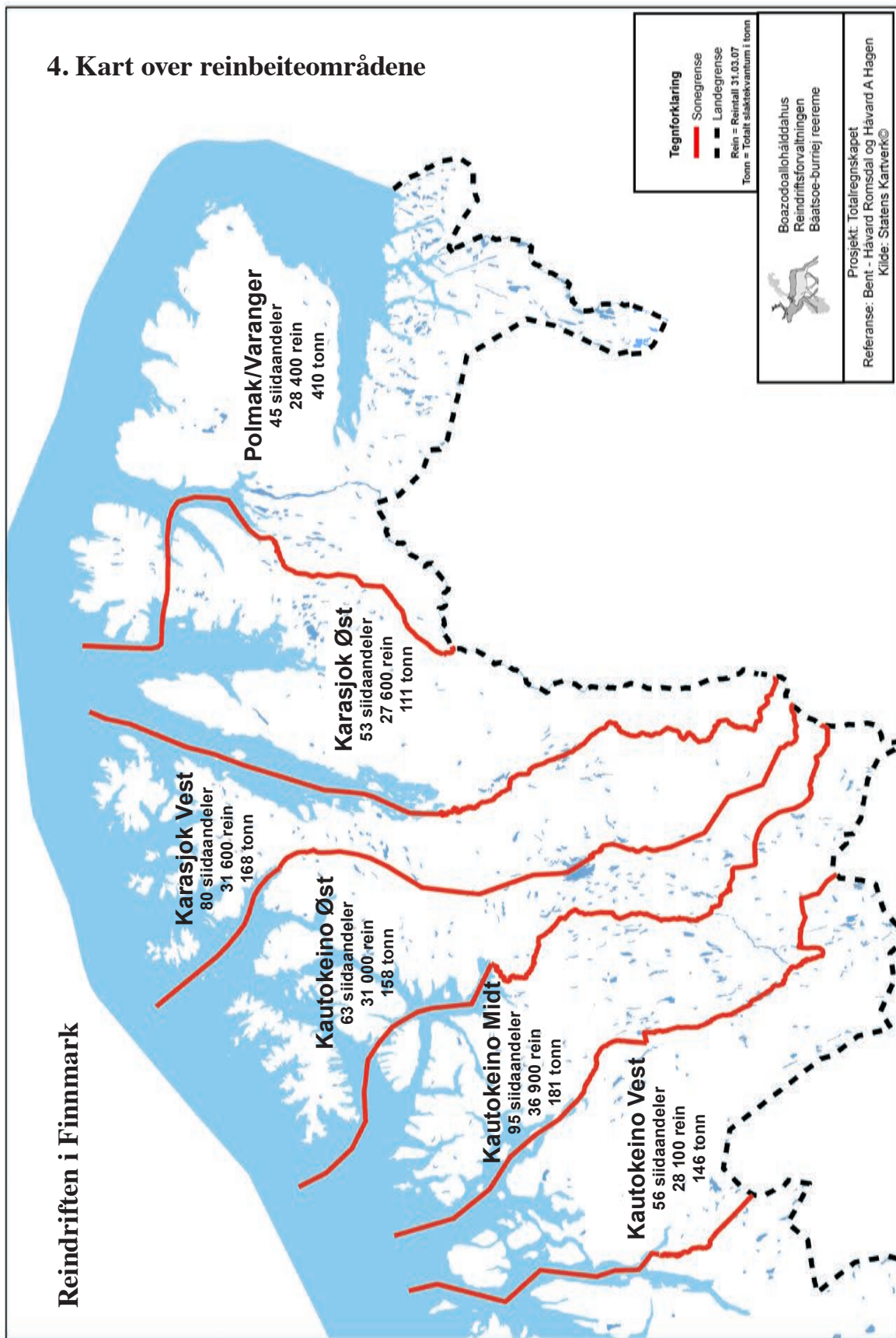
3. Figuroversikt

Førord	1
Sammendrag	2
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	1
2. Mål og virkemidler i reindriftpolitikken	3
3. Grunnlag og forutsetninger	7
4. Totalregnskap 2011 og budsjett 2012	15
Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2011 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.....	20
Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2011 (kr. pr. rein). Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).....	21
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2008-11 (1.000 kr).....	28
Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2011 (1.000 kr).....	29
Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr pr. rein) i perioden 2009-11, etter siidaandelens reintall.....	38
Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr.rein og pr.kg. prod. kjøtt i 2011.....	43
Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2009-11 (1.000 kr).....	43
Tilleggsinformasjon	61
5. Nærmere om Reindriftsavtalen	62
Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2011/12 (Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel).....	74
Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2011/12.... (kr. pr.kg.).....	75
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	77
Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2011-kroner).....	79
Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2002-2011 (2011-kroner).....	82
Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2002-2011 (2011-kroner).....	87
Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 2002-2011 (2011-kroner). Det er brudd i siidaandelens kostnader mellom 2002-2003.....	88
Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelens gjennomsnittlige kostnader (søyler) og siidaandelens gjennomsnittlige reintall (2011-kroner). Det er brudd i serien siidaandelens kostnader mellom 2002-2003.....	89
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriften totalregnskap (2011-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien).....	90
Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2011-kroner). (Beløp i mill. kr er markert på søylene, og den stiplede linjen viser gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden).....	91
Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2002-2011 (tonn).....	92
Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden.....	93
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge..... i den siste tiårsperioden.....	94
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	96

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2012 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).....	100
Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2012.....	101
Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2012.....	102
8. Vurderinger av materialet.....	109
Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	111
Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	112
Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2002-2011.....	113
Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	114
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	115
Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2002-2011.....	116
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	117
Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	118
Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finnmark i perioden 2002-2011.....	119
Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	120
Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	121
Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2002-2011.....	122
Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	123
Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	124
Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2002-2011.....	125
Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	126
Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	127
Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2002-2011.....	128
Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	129
Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	130
.....	131
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2002-2011.....	131
Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	132

Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner).....	133
hos tamreinlagene i perioden 2002-2011.....	134
Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)	135
Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2002-2012 (*Budsjett-tall for 2012) (2011-kroner)	136
Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og ”sum lønn m.v. utenfor næringen” i 2011 etter reintall (kr. pr. rein)	137
Vedlegg	138

4. Kart over reinbeiteområdene

Reindriften i Troms og Nordland

Reindriften i Nord-Trøndelag Sør-Trøndelag og Tamreinlag

Tegnforklaring

— Sonegrenser

- - - Landegrense

Rein = Reintall 31.03.07

Tonn = Totalt slaktekvantum i tonn

Boazodoallohåiddahus
Reindriften
Báatsoe-burrije reereme

5. Ordforklaringer

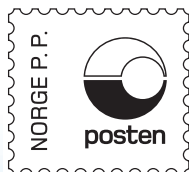
<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (pr. 31. mars) i Melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Utdanningsstipend, lærlingordning i duodji (opphørt f.o.m. 2002), tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel.
<i>Binæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, før evt. slakte- og fraktekostnader er trukket fra.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsenhet</i>	Nå definert som siidaandel, jf. ny reindrifftslov.
<i>Driftstilskudd</i>	Tilskudd til siidaandeler i hele landet (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	I reindrifften: 1. april – 31. mars (reindrifftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefellelillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over Reindrifftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindrifftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindrifftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske reindrifftsamers landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under ordinære tilskudd, og omfatter livdyrlån, tilskudd til gjerder, bygninger og anlegg.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over Reindrifftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter etc.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall pr. 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens Melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i matreie.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).
<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelene leverer inn hvert driftsår med

	oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, m.v.
<i>Nettopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, etter at slakte-/ og evt. fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindriftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindriftsamer).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens Melding om reindrift.
<i>Ordinære tilskudd</i>	Inntektsoverføringer til siidaandeler og tamreinlag, herunder tilskudd til investeringer, pramming/flytting, distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle tillegg og tiltak konvensjonsbeiter (over Reindriftsavtalen).
<i>Populasjon</i>	Alle individer innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats (25 %) av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reinen (over Reindriftsavtalen fra og med 2003/04).
<i>Produksjonstilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag (over Reindriftsavtalen).
<i>Produktivitet</i>	Kjøttproduksjon pr. dyr eller pr. arealenhet.
<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven §2).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven §2).
<i>Reindriftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom Staten (ved Landbruksdepartementet) og NRL.
<i>Reindriftsfond</i>	Offentlig fond til fremme av reindriften (etter reindriftsloven §32).
<i>Reinmerke</i>	All rein skal være øremerket ved snitt i ørene med eierens registrerte merke. Merking skal foregå innen 31. oktober det året dyret er født. Alle registrerte reinmerker i Norge finnes i et merkeregister.
<i>Samlet livdyrverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindriftenes ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindriftenes Utviklingsfond
<i>Samisk reindrift</i>	Reindrift innenfor reinbeitedistrikt, inkludert Trollheimen i Sør-Trøndelag/Hedmark.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reieneiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.

<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyr eller antall kg slakt.
<i>St.meld. nr. 28 (1991-1992)</i>	Stortingsmeldingen om "En bærekraftig reindrift".
<i>Strata/stratum</i>	Inndeling av siidaandeler etter innehaverens alder og siidaandelens reintall.
<i>Sytingsrein</i>	Rein i eget merke som det føres tilsyn med i en annen siidaandel.
<i>Tamreinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med særskilt tillatelse for reindrift i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §5).
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til tidlig slakt (høstslakt) av rein i Finnmark (over Reindrifftsavtalen).
<i>Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag</i>	Omfatter produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>VSP-rein</i>	Verdiskapingsprogram for reindrifften. Ordningen administreres av Innovasjon Norge.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindrifften 1.800 timer).

B

economic

Adresse ved retur:
Reindrifftsforvaltningen
Postboks 1104
9504 Alta

www.reindrifft.no

Forsidefoto: Johan Ingvald Hætta, baksidefoto: Øyvind Ravna
Trykk: Bjørkmanns trykkeri AS

